

ประมาณการเศรษฐกิจไทย | 2560

ณ ตุลาคม 2560
As of October 2017

THAILAND'S
ECONOMIC OUTLOOK
2017

วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์ และ เป้าประสงค์ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

วิสัยทัศน์

องค์กรนำในการเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจการคลังเพื่อเศรษฐกิจสมดุล

พันธกิจ

1. ศึกษา และวิเคราะห์และเสนอแนะนโยบายด้านการคลัง ระบบการเงิน การออม และการลงทุน รวมทั้งเศรษฐกิจมหภาคและระหว่างประเทศอย่างมีอรรถประโยชน์
2. ติดตาม กำกับ และประเมินผล มาตรการเศรษฐกิจการคลังให้มีประสิทธิภาพ
3. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการยอมรับในนโยบายเศรษฐกิจการคลังกับทุกภาคส่วน
4. พัฒนาบุคลากรและองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้านวิชาการ คุณธรรม และมีความสุข

ยุทธศาสตร์

1. ส่งเสริมเศรษฐกิจไทยให้เติบโตและแข่งขันได้
2. กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำ และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เสริมสร้างความเข้มแข็งของการคลังภาคสาธารณะ
4. เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน
5. เสริมสร้างความแข็งแกร่งขององค์กร

เป้าประสงค์

1. เศรษฐกิจไทยมีศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น
2. การเจริญเติบโตและพัฒนาเศรษฐกิจอย่างทั่วถึง เป็นธรรม และยั่งยืน
3. การคลังของรัฐบาล รัฐวิสาหกิจ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีเสถียรภาพอย่างยั่งยืน
4. องค์กรได้รับการยอมรับและเชื่อถือจากสาธารณชน
5. องค์กรก้าวหน้าและบุคลากรมีความสุข

กลยุทธ์ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค : “เสาหลักด้านเศรษฐกิจมหภาคอย่างมีอรรถประโยชน์”

“วิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจได้อย่างมีคุณภาพ แม่นยำ และทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถเสนอแนะนโยบายเศรษฐกิจมหภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องต่อสาธารณชน”

สารบัญ

หน้า

1. ประมาณการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร	4
Executive Summary	6
ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2560 และปี 2561 (ณ เดือนตุลาคม 2560)	9
1.1 สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560 และปี 2561	10
1.2 ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560 และปี 2561	29

2. ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)	42
---	----

3. ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 3 ปี 2560	50
--	----

4. บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ: Macroeconomic Analysis Briefings

4.1 การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม: หนทางสู่เศรษฐกิจที่ทุกคนก้าวไปด้วยกัน	56
4.2 ทุนมนุษย์ (Human Capital) ยุค Thailand 4.0	75
4.3 การพัฒนาเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทย	86
4.4 ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย: โอกาสและความท้าทาย	97
4.5 แตกต่างจึงแตกแยก: การแยกตัวจากสเปนของแคว้นกาตาลุญญา	107

5. Thailand's Key Economic Indicators

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)	116
---	-----

ประมาณการเศรษฐกิจไทย

บทสรุปผู้บริหาร

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี 2560 และปี 2561
(ณ เดือนตุลาคม 2560)

**“เศรษฐกิจไทยปี 2560 คาดว่าจะขยายตัวเร่งขึ้นมาอยู่ที่ร้อยละ 3.8
และยังคงมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.8 ในปี 2561”**

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังประเมินว่า เศรษฐกิจไทยในปี 2560 คาดว่าจะสามารถขยายตัวได้ร้อยละ 3.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 – 4.0) เร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 3.2 และเป็น การขยายตัวได้ดีกว่าที่คาดการณ์ไว้ครั้งก่อนหน้า โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนหลักจากการส่งออกสินค้าและบริการที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี ซึ่งเป็นไปตามเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยและจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มขยายตัวขึ้น ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างชัดเจนในช่วงปีหลัง โดยเฉพาะการลงทุนด้านเครื่องจักรเครื่องมือในหมวดยานยนต์ซึ่งสะท้อนได้จากการปรับตัวเร่งขึ้นของยอดจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ในไตรมาสที่ 3 สอดคล้องกับการบริโภคภาคเอกชนที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตามรายได้ครัวเรือนในภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น สำหรับการบริโภคภาครัฐขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการลงทุนภาครัฐมีแนวโน้มชะลอลงจากการเบิกจ่ายลงทุนภายใต้งบประมาณปี 2560 ที่ค่อนข้างเป็นไปอย่างล่าช้า แต่คาดว่าจะสามารถทยอยเบิกจ่ายและเป็นแรงสนับสนุนเศรษฐกิจในปีถัดไป สำหรับเสถียรภาพเศรษฐกิจภายในประเทศคาดว่า อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2560 จะอยู่ที่ร้อยละ 0.7 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.5 - 0.9) เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ และแนวโน้มต้นทุนจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกที่มีทิศทางเพิ่มขึ้น

สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 2561 สำนักงานเศรษฐกิจการคลังคาดว่า เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.3 – 4.3) โดยมีการใช้จ่ายภาครัฐเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ตามกรอบรายจ่ายลงทุนภาครัฐประจำปีงบประมาณ 2561 ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง นอกจากนี้ การลงทุนภาครัฐที่เพิ่มขึ้น และความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเลือกยังจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและช่วยกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนในประเทศได้มากขึ้น สำหรับอุปสงค์ภายนอกประเทศ คาดว่าเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของไทยมีแนวโน้มขยายตัวได้ใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า ซึ่งจะกระทบต่อการส่งออกสินค้าและบริการของไทยอันเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในด้านเสถียรภาพภายในประเทศ คาดว่าอัตราเงินเฟ้อทั่วไปในปี 2561 จะอยู่ที่ร้อยละ 1.4 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.9 – 1.9) ปรับตัวสูงขึ้นจากปีนี้ ตามการฟื้นตัวของอุปสงค์ภายในประเทศ และราคาพลังงานที่มีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ทั้งนี้ ในการประมาณการเศรษฐกิจไทยจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเสี่ยงที่ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด อาทิ การฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญของไทย และการดำเนินนโยบายการเงินของประเทศพัฒนาแล้ว

ตารางสรุปสมมติฐานและผลการประมาณการเศรษฐกิจปี 2560 และ 2561 (ณ เดือนตุลาคม 2560)

	2558	2559	2560f		2561f	
			ณ ต.ค. 60		ณ ต.ค. 60	
			เฉลี่ย	ช่วง	เฉลี่ย	ช่วง
สมมติฐานหลัก						
สมมติฐานภายนอก						
1) อัตราการขยายตัวเฉลี่ย 15 ประเทศคู่ค้าหลัก (ร้อยละ)	3.48	3.63	3.72	3.47 ถึง 3.97	3.59	3.09 ถึง 4.09
2)ราคาน้ำมันดิบดูไบ (ดอลลาร์สหรัฐ ต่อบาร์เรล)	51.2	41.2	51.8	48.8 ถึง 54.8	53.0	48.0 ถึง 58.0
3)ราคาสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-4.1	-0.4	3.3	2.8 ถึง 3.8	2.0	1.0 ถึง 3.0
4)ราคาสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-10.8	-2.7	5.3	4.8 ถึง 5.8	2.4	1.4 ถึง 3.4
สมมติฐานด้านนโยบาย						
5) อัตราแลกเปลี่ยน (บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ)	34.25	35.30	34.00	33.50 ถึง 34.50	33.50	32.50 ถึง 34.50
6) อัตราดอกเบี้ยนโยบายของไทย ณ สิ้นปี (ร้อยละ)	1.50	1.50	1.50	1.25 ถึง 1.75	1.50	1.00 ถึง 2.00
7) รายจ่ายภาคสาธารณสุข (ล้านล้านบาท)	3.23	3.39	3.55	3.53 ถึง 3.57	3.82	3.78 ถึง 3.86
8) จำนวนนักท่องเที่ยว (ล้านคน)	29.9	32.6	35.8	35.3 ถึง 36.3	38.7	37.7 ถึง 39.7
ผลการประมาณการ						
1) อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (ร้อยละ)	2.9	3.2	3.8	3.6 ถึง 4.0	3.8	3.3 ถึง 4.3
2) อัตราการขยายตัวของการบริโภค						
- การบริโภคภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	2.2	3.1	3.3	3.1 ถึง 3.5	3.4	2.9 ถึง 3.9
- การบริโภคภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	3.0	1.7	2.4	2.2 ถึง 2.6	2.6	2.1 ถึง 3.1
3) อัตราการขยายตัวของการลงทุน						
- การลงทุนภาคเอกชน ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	-2.2	0.4	2.8	2.6 ถึง 3.0	3.4	2.9 ถึง 3.9
- การลงทุนภาครัฐ ณ ราคาคงที่ (ร้อยละ)	29.3	9.9	4.3	4.1 ถึง 4.5	11.9	11.4 ถึง 12.4
4) อัตราการขยายตัวของปริมาณส่งออกสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	0.7	2.1	6.0	5.8 ถึง 6.2	4.0	3.5 ถึง 4.5
5) อัตราการขยายตัวของปริมาณนำเข้าสินค้าและบริการ (ร้อยละ)	0.0	-1.4	6.9	6.7 ถึง 7.1	5.4	4.9 ถึง 5.9
6) ดุลการค้า (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	26.8	36.5	29.9	29.7 ถึง 30.1	27.2	26.7 ถึง 27.7
- มูลค่าสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-5.6	0.1	8.5	8.3 ถึง 8.7	5.7	5.2 ถึง 6.2
- มูลค่าสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ (ร้อยละ)	-10.6	-5.1	14.0	13.8 ถึง 14.2	7.9	7.4 ถึง 8.4
7) ดุลบัญชีเดินสะพัด (พันล้านดอลลาร์สหรัฐ)	32.1	47.7	43.0	42.8 ถึง 43.2	42.4	41.9 ถึง 42.9
- ร้อยละของ GDP	8.0	11.7	9.7	9.5 ถึง 9.9	8.8	8.3 ถึง 9.3
8) อัตราเงินเฟ้อทั่วไป(ร้อยละ)	-0.9	0.2	0.7	0.5 ถึง 0.9	1.4	0.9 ถึง 1.9
อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (ร้อยละ)	1.0	0.7	0.6	0.4 ถึง 0.8	0.9	0.4 ถึง 1.4

Executive Summary

Thailand's Economic Projections for 2017 and 2018 (As of October 2017)

“The Thai economy is forecast to expand by 3.8 percent in 2017 and inclined to continuously grow by 3.8 percent in 2018”

FPO economic projections as of October 2017 anticipate the Thai economy to grow by 3.8 percent (or within a range of 3.6 to 4.0) in 2017, revised upward from the previous forecast and higher than 3.2 percent growth last year. Strong export growth in both goods and services is the main contributor of Thai economy this year, following the good expansion of trading partners' GDP and the number of international tourists. Private investment is expected to recover in the second half of 2017 especially in automobile equipment, consistent with significant growth of passenger car sales in Q3. Moreover, a good trend in farm income and tourism sector supports continuous private consumption growth. For public expenditure, public consumption is expected to expand more than that of last year, while public investment is anticipated to grow at the lower rate compared to last year since the delay of extra-budget disbursement. For internal stability, headline inflation is predicted to be 0.7 percent (or within a range of 0.5 to 0.9), higher than the previous year rate from economic demand expansion and higher oil price this year.

In 2018, Thai economy is projected to grow by 3.8 percent (or within a range of 3.3 to 4.3). Public expenditure would still be the key driver of Thai economy next year through various government investment projects. Besides, the clarity of election next year would be another supporting factor gaining business confidence and domestic investment. For external demand, FPO expects export of goods and services to have a solid growth, which could further advocate economic expansion. For internal stability, headline inflation is estimated to be 1.4 percent (or within a range of 0.9 to 1.9), consistent with continuing domestic demand growth and higher energy price trend next year.

Lastly, for the economic projections, several risk factors should be elaborately considered such as trading partners' economic recovery and monetary policy of developed countries.

Major Assumptions and Economic Projections for 2017 and 2018 (As of October 2017)

	2015	2016	2017f As of OCT17		2018f As of OCT17	
			Avg.	Range	Avg.	Range
Major Assumptions						
<u>Exogenous Variables</u>						
1) Average Economic Growth Rate of Major Trading Partners (percent y-o-y)	3.48	3.63	3.72	3.47 to 3.97	3.59	3.09 to 4.09
2) Dubai Crude Oil Price (U.S. dollar per Barrel)	51.2	41.2	51.8	48.8 to 54.8	53.0	48.0 to 58.0
3) Export price in U.S. dollar (percent y-o-y)	-4.1	-0.4	3.3	2.8 to 3.8	2.0	1.0 to 3.0
4) Import price in U.S. dollar (percent y-o-y)	-10.8	-2.7	5.3	4.8 to 5.8	2.4	1.4 to 3.4
<u>Policy Variables</u>						
5) Exchange Rate (Baht per U.S. dollar)	34.25	35.30	34.00	33.50 to 34.50	33.50	32.50 to 34.50
6) Policy rate at year-end (percent y-o-y)	1.50	1.50	1.50	1.25 to 1.75	1.50	1.00 to 2.00
7) Public Expenditure (Trillion Baht)	3.23	3.39	3.55	3.53 to 3.57	3.82	3.78 to 3.86
8) Number of foreign tourists (Million)	29.9	32.6	35.8	35.3 to 36.3	38.7	37.7 to 39.7
Projections						
1) GDP Growth Rate (percent y-o-y)	2.9	3.2	3.8	3.6 to 4.0	3.8	3.3 to 4.3
2) Real Consumption Growth (percent y-o-y)						
- Real Private Consumption (percent y-o-y)	2.2	3.1	3.3	3.1 to 3.5	3.4	2.9 to 3.9
- Real Public Consumption (percent y-o-y)	3.0	1.7	2.4	2.2 to 2.6	2.6	2.1 to 3.1
3) Real Investment Growth (percent y-o-y)						
- Real Private Investment (percent y-o-y)	-2.2	0.4	2.8	2.6 to 3.0	3.4	2.9 to 3.9
- Real Public Investment (percent y-o-y)	29.3	9.9	4.3	4.1 to 4.5	11.9	11. to 12.4
4) Export Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	0.7	2.1	6.0	5.8 to 6.2	4.0	3.5 to 4.5
5) Import Volume of Goods and Services (percent y-o-y)	0.0	-1.4	6.9	6.7 to 7.1	5.4	4.9 to 5.9
6) Trade Balance (USD billion)	26.8	36.5	29.9	29.7 to 30.1	27.2	26.7 to 27.7
- Export Value of Goods in USD (percent y-o-y)	-5.6	0.1	8.5	8.3 to 8.7	5.7	5.2 to 6.2
- Import Value of Goods in USD (percent y-o-y)	-10.6	-5.1	14.0	13.8 to 14.2	7.9	7.4 to 8.4
7) Current Account (billion U.S.)	32.1	47.7	43.0	42.8 to 43.2	42.4	41.9 to 42.9
- Percentage of GDP	8.0	11.7	9.7	9.5 to 9.9	8.8	8.3 to 9.3
8) Headline Inflation (percent y-o-y)	-0.9	0.2	0.7	0.5 to 0.9	1.4	0.9 to 1.9
Core Inflation (percent y-o-y)	1.0	0.7	0.6	0.4 to 0.8	0.9	0.4 to 1.4

7 ข้อสมมติฐาน

ประมาณการเศรษฐกิจไทย ปี

60&61

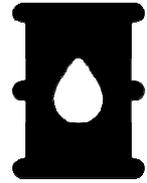
การขยายตัวทางเศรษฐกิจ
ของ 15 ประเทศคู่ค้า

+3.68%

(ปี 2561 +3.59%)

ราคา
น้ำมันดิบดูไบ

50.4\$/bbl

(ปี 2561

51.4\$/bbl)

ค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ

34.00

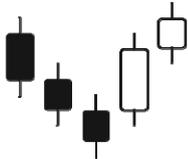
(ปี 2561 33.75)

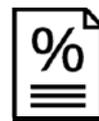
ดัชนีค่าเงินบาท

105.6

(ปี 2561 106.9)

อัตราดอกเบี้ย
นโยบาย

1.50%

(ปี 2561 1.50%)

ราคาสินค้าส่งออก

+2.8%

(ปี 2561 1.9%)

ราคาสินค้านำเข้า

+4.8%

(ปี 2561 2.1%)

นักท่องเที่ยว
ต่างชาติ

35.8

ล้านคน

(ปี 2561

38.7 ล้านคน)

รายจ่ายภาคสาธารณะ

3.55

ล้าน
ล้านบาท

(ปี 2561 3.79 ล้านล้านบาท)

ประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560 และปี 2561

โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง (ประมาณการ ณ ต.ค. 60)

2560f 3.8%

2561f 3.8%

ภาครัฐ

บริโภาค ลงทุน

2560f 2.4% 4.3%

2561f 2.6% 11.9%

ภาคเอกชน

บริโภาค ลงทุน

2560f 3.3% 2.8%

2561f 3.4% 3.4%

ส่งออก

มูลค่าสินค้า ปริมาณสินค้า&บริการ

2560f 8.5% 6.0%

2561f 5.7% 4.0%

นำเข้า

มูลค่าสินค้า ปริมาณสินค้า&บริการ

2560f 14.0% 6.9%

2561f 7.9% 5.4%

เงินเฟ้อ

เงินเฟ้อทั่วไป 2560f = 0.7% 2561f = 1.4%

เงินเฟ้อพื้นฐาน 2560f = 0.6% 2561f = 0.9%

สมมติฐานหลักในการประมาณการเศรษฐกิจไทย

ปี 2560

1. อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของ 15 ประเทศคู่ค้าหลักของไทย

“สศค. คาดว่า ในปี 2560 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศจะขยายตัวร้อยละ 3.7 เร่งขึ้นจากปีก่อนหน้า นำโดยการขยายตัวของเศรษฐกิจจีนและประเทศอื่นๆ ที่พึ่งพาการส่งออก ทั้งนี้ ยังคงมีความไม่แน่นอนของนโยบายภาษีของสหรัฐฯ รวมถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และเกาหลีเหนือ นอกจากนี้ สำหรับสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรยังคงมีประเด็นด้านการเจรจาเงื่อนไขในการออกจากสหภาพยุโรปของสหราชอาณาจักร ซึ่งอาจทำให้ภาคธุรกิจในสหราชอาณาจักรชะลอการลงทุน และส่งผลให้เศรษฐกิจสหราชอาณาจักรชะลอตัวลงได้ และสำหรับในปี 2561 คาดว่า เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศโดยรวมจะขยายตัวชะลอลงเล็กน้อยจากปี 2560 โดยมีสาเหตุหลักมาจากการลดความร้อนแรงของเศรษฐกิจจีน ประเด็นความรุนแรงของเกาหลีเหนือที่จะส่งผลกระทบต่อสหรัฐฯ เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น รวมถึงประเด็นด้านเสถียรภาพทางการเมืองของหลายประเทศในยุโรปโซน”

ตารางที่ 1 อัตราการขยายตัวเฉลี่ยของเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของไทย 15 ประเทศ (ร้อยละ)

ประเทศคู่ค้าหลักเรียงตามสัดส่วนการส่งออกปี 2559	2558	2559				2559	2560				ทั้งปี 2560F	ทั้งปี 2561F
		Q1	Q2	Q3	Q4		Q1	Q2	Q3	YTD		
15 ประเทศคู่ค้า (76.3%)	3.7	3.2	3.3	3.4	3.7	3.4	3.7	3.8	N/A	3.8	3.7	3.6
1. สหรัฐฯ (11.4%)	2.9	1.4	1.2	1.5	1.8	1.5	2.0	2.2	2.3	2.2	2.2	2.2
2. จีน (11.1%)	6.9	6.7	6.7	6.7	6.8	6.7	6.9	6.9	6.8	6.9	6.8	6.4
3. ญี่ปุ่น (9.6%)	1.2	0.5	0.9	1.1	1.7	1.0	1.5	1.4	N/A	1.4	1.4	1.2
4. ยูโรโซน (7.2%)	1.9	1.7	1.7	1.7	1.9	1.7	2.0	2.3	2.5	2.1	1.9	1.7
5. ฮองกง (5.3%)	2.4	1.0	1.8	2.0	3.2	2.0	4.3	3.8	N/A	4.0	3.3	3.2
6. ออสเตรเลีย (4.8%)	2.4	2.6	3.2	1.9	2.4	2.5	1.8	1.8	N/A	1.8	2.2	2.2
7. มาเลเซีย (4.5%)	5.0	4.1	4.0	4.3	4.5	4.2	5.6	5.8	6.2	5.7	5.9	5.6
8. เวียดนาม (4.4%)	6.7	5.5	5.8	6.6	6.7	6.2	5.2	6.3	7.5	6.1	6.2	6.4
9. สิงคโปร์ (3.8%)	1.9	1.9	1.9	1.2	2.9	2.0	2.5	2.9	4.6	2.7	2.8	2.9
10. อินโดนีเซีย (3.8%)	4.8	4.9	5.2	5.0	4.9	5.0	5.0	5.0	5.1	5.0	5.1	4.9
11. ฟิลิปปินส์ (3.0%)	5.9	6.9	7.1	7.1	6.6	6.9	6.4	6.5	6.9	6.5	6.5	6.2
12. อินเดีย (2.4%)	7.5	9.2	7.9	7.3	7.1	7.9	6.1	5.7	N/A	5.9	6.1	6.4
13. เกาหลีใต้ (1.9%)	2.8	2.9	3.4	2.6	2.4	2.8	2.9	2.7	N/A	2.8	2.7	2.6
14. สหราชอาณาจักร (1.8%)	2.2	1.6	1.7	2.0	1.9	1.8	2.0	1.7	1.5	1.8	1.7	1.5
15. ไต้หวัน (1.6%)	0.7	-0.2	1.1	2.1	2.8	1.5	2.7	2.1	N/A	2.4	2.0	1.9

ที่มา: รวบรวมและประมาณการโดย สศค.

1.1 เศรษฐกิจสหรัฐฯ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 1 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 11.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➔ เศรษฐกิจสหรัฐฯ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 (ตัวเลขเบื้องต้น) ขยายตัวร้อยละ 2.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.7 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อน (ขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยการบริโภคภาคเอกชนในประเทศขยายตัวชะลอลงเล็กน้อยที่ร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งการบริโภคภาคเอกชนเป็นเครื่องยนต์หลักในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสหรัฐฯ ด้วยขนาดร้อยละ 69.2 ของขนาดเศรษฐกิจรวม อย่างไรก็ตาม การลงทุนภาคเอกชนขยายตัวสูงสุดในรอบ 9 ไตรมาสที่ร้อยละ 4.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่การลงทุนภาครัฐ หดตัวร้อยละ -0.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน โดยหดตัวต่อเนื่องเป็นไตรมาสที่ 6 ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี โดยพบว่าภาคการจ้างงานมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บ่งชี้จากอัตราการว่างงานของสหรัฐฯ โดยในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เฉลี่ยที่ร้อยละ 4.3 ของกำลังแรงงานรวม โดยในเดือนกันยายน 2560 อัตราการว่างงานลดลงต่ำสุดในรอบ 16 ปีกว่า ที่ร้อยละ 4.2 ของกำลังแรงงานรวม สำหรับเสถียรภาพด้านราคา อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 2.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ปรับตัวสูงขึ้นจากไตรมาสก่อนที่อยู่ร้อยละ 1.9 อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายการเงินของสหรัฐฯ (Federal Open Market Committee: FOMC) เมื่อวันที่ 19 - 20 กันยายน 2560 และ 31 ตุลาคม - 1 พฤศจิกายน 2560 มีมติคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ 1.00 - 1.25 ต่อปี หลังจากที่ FOMC มีมติปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย 2 ครั้งก่อนหน้านี้แล้วเมื่อเดือนมีนาคม และมิถุนายน 2560 อย่างไรก็ตาม ธนาคารกลางสหรัฐฯ ได้เริ่มดำเนินการปรับลดขนาดงบดุล (Balance Sheet) ตั้งแต่ต้นเดือนตุลาคม 2560 หลังจากดำเนินการมาตรการทางการเงินแบบผ่อนคลายนโยบาย (Quantitative Easing) ในช่วงเกิดวิกฤติเศรษฐกิจจึงมีแนวโน้มที่ธนาคารกลางสหรัฐฯ จะดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวดขึ้น (Tightening Monetary Policy)

➔ ในปี 2560 คาดว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวร้อยละ 2.2 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.0 - 2.4 ขยายตัวเร่งขึ้นจากปี 2559 โดยคาดว่า ตลาดแรงงานสหรัฐฯ ที่ฟื้นตัวเต็มที่และอยู่ในระดับที่ดีกว่าช่วงก่อนวิกฤติ และรายได้ภาคเอกชนที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นจะช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายภายในประเทศ นอกจากนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจยังขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นปีนี้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของประธานาธิบดีสหรัฐฯ มีความล่าช้ามากกว่าที่คาด โดยเฉพาะการพิจารณาแผนปฏิรูปภาษี ซึ่งอาจจะล่าช้ากว่าที่คาดไว้ เนื่องจากปัจจัยการเมืองภายในของสหรัฐฯ ที่มีการสอบสวนประธานาธิบดี และความล่าช้าของการพิจารณาร่างกฎหมายประกันสุขภาพฉบับใหม่ ซึ่งยังเกิดปัญหาอยู่ในขั้นตอนการพิจารณาของวุฒิสภา นอกจากนี้ ยังคงต้องจับตาดำเนินนโยบายของธนาคารกลางสหรัฐฯ ในระยะถัดไป ซึ่ง FOMC ได้ส่งสัญญาณการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายอีก 1 ครั้งในปีนี้ ประกอบกับการเริ่มดำเนินการตามแผนการปรับลดขนาดงบดุล

➔ ในปี 2561 คาดว่า เศรษฐกิจสหรัฐฯ จะขยายตัวร้อยละ 2.2 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.7 - 2.7 ขยายตัวอย่างทรงตัวจากปี 2560 เนื่องจากยังคงมีสัญญาณผสมต่อเศรษฐกิจสหรัฐฯ โดยเครื่องชี้ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจของสหรัฐฯ จะมีแนวโน้มปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีแนวโน้มที่นโยบายการเงินของสหรัฐฯ จะปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากการเข้าดำรงตำแหน่งของประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ คนใหม่ (นายเจอโรม พาวเวล) หลังจากที่นางเจเน็ต เยลเลน ประธานธนาคารกลางสหรัฐฯ คนปัจจุบันจะหมดวาระลงในวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2561 อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจสหรัฐฯ ยังคงมีความไม่แน่นอนในอีกหลายประเด็น เช่น ประเด็นด้านนโยบายภาษี และนโยบายประกันสุขภาพ (ทรัมป์แคร์) ว่าจะสำเร็จได้หรือไม่ อีกทั้งสถานการณ์ความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นระหว่างสหรัฐฯ และเกาหลีเหนือ ซึ่งอาจยังคงเป็นประเด็นที่ยืดเยื้อต่อไป เป็นต้น

1.2 เศรษฐกิจจีน (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 2 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 11.1 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมปี 2559)

➔ เศรษฐกิจของจีนในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 6.8 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวเร่งขึ้นจากปี 2559 ที่เศรษฐกิจจีนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.7 และอยู่เหนือเป้าหมายของทางการจีนที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 6.5 สำหรับปี 2560 หรือคิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 1.7 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า (ขจัดผลทางฤดูกาลแล้ว) โดยภาคบริการซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 51.6 ของเศรษฐกิจขยายตัวได้ในอัตราสูงถึงร้อยละ 8.0 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และภาคอุตสาหกรรมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 39.8 ของเศรษฐกิจขยายตัวได้ในอัตราค่อนข้างสูงเช่นเดียวกันที่ร้อยละ 6.0 ในขณะที่ภาคเกษตรกรรมซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 8.6 ของเศรษฐกิจขยายตัวได้ร้อยละ 3.9 ด้านเสถียรภาพภายในประเทศพบว่า อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน เร่งขึ้นจากร้อยละ 1.4 ในไตรมาสก่อนหน้าและอัตรการว่างงานทรงตัวต่อเนื่องจากปีก่อนที่ร้อยละ 4.0 ของกำลังแรงงานรวม

➔ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจจีนจะขยายตัวแบบชะลอลงต่อเนื่อง โดยอยู่ที่ร้อยละ 6.8 หรือในช่วงคาดการณ์ร้อยละ 6.0 – 7.0 เร่งขึ้นจากปี 2559 เหนือกว่าเป้าหมายที่ทางการจีนกำหนดไว้ที่ร้อยละ 6.5 เล็กน้อย ซึ่งการแผ่ความร้อนแรงลงส่วนหนึ่งจะมาจากนโยบายเพิ่มความเข้มงวดในการซื้อสังหาริมทรัพย์ของทางการจีน ซึ่งเริ่มมีผลตั้งแต่ปลายปี 2559 หลังจากที่มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจผ่านภาคอสังหาริมทรัพย์ได้ส่งผลให้ยอดขายบ้านและราคาบ้านขยายตัวในอัตราสูงขึ้นต่อเนื่องในช่วงก่อนหน้า จนก่อให้เกิดความกังวลว่าอาจมีปัญหาฟองสบู่ ประกอบกับปัญหาหนี้ในระดับสูงโดยเฉพาะของภาคเอกชนในจีน ทำให้ทางการจีนต้องเริ่มออกมาตรการควบคุมคุณภาพสินเชื่อและกฎเกณฑ์การซื้อสังหาริมทรัพย์ที่เข้มงวดขึ้น จึงคาดว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับภาคอสังหาริมทรัพย์ เช่น ภาคการก่อสร้าง จะชะลอตัวลงต่อเนื่องในปี 2560 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ภาคการค้าระหว่างประเทศที่ฟื้นตัวจะเป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของจีนในปี 2560 ประกอบกับความเสียหายสำคัญของเศรษฐกิจจีนปีก่อนได้บรรเทาลงในปีนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเงินทุนไหลออกและเงินหยวนอ่อนค่าที่มีแนวโน้มทุเลาลง สะท้อนจากเงินทุนไหลออกที่ชะลอลงตั้งแต่ต้นปี 2560 และการเริ่มกลับมาเพิ่มขึ้นของเงินทุนสำรองระหว่างประเทศตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2560 รวมทั้งเงินหยวนที่มีสัญญาณทรงตัว นอกจากนี้ความเสี่ยงในภาคการเงินลดลง บ่งชี้จากสัดส่วนหนี้รวมที่เริ่มทรงตัว สะท้อนความคืบหน้าในการพยายามลดความเสี่ยงในภาคการเงิน นอกจากนี้ จีนได้มีการจัดการประชุมใหญ่พรรคคอมมิวนิสต์จีนเมื่อเดือนตุลาคม 2560 และได้มีการเลือกผู้นำรุ่นต่อไปเสร็จสิ้นแล้ว โดยนาย Xi Jinping ได้ประกาศว่าจะปล่อยให้เศรษฐกิจจีนเป็นไปตามกลไกตลาดมากขึ้น

➔ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจจีนจะขยายตัวแบบชะลอลงที่ร้อยละ 6.4 หรือในช่วงคาดการณ์ร้อยละ 5.9 – 6.9 ชะลอลงจากปี 2560 เนื่องจากคาดว่าทางการจีนจะยังคงพยายามควบคุมไม่ให้เศรษฐกิจร้อนแรงเกินไป โดยเพิ่มความเข้มงวดในการกำกับดูแลภาคการเงินและ Shadow Banking รวมถึงลดการกระตุ้นเศรษฐกิจด้วยการลงทุน โดยสะท้อนจากมูลค่าสินทรัพย์ถาวร (Fixed Asset Investment) ที่ลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2560

1.3 เศรษฐกิจญี่ปุ่น (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 3 ของไทย : สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 9.5 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➔ เศรษฐกิจญี่ปุ่นในไตรมาส 3 ปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 1.7 จากช่วงเดียวกันปีก่อน โดยมีสัญญาณฟื้นตัวที่เริ่มชัดเจนขึ้นอย่างชัดเจน สะท้อนจาก มูลค่าการส่งออกสินค้าที่กลับมาขยายตัวในอัตราสูงถึง

ร้อยละ 15.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน จากการส่งออกสินค้าไปยังตลาดหลักโดยเฉพาะจีน ยูโรโซน อาเซียน และสหรัฐฯ ที่กลับมาขยายตัวได้ในอัตราสูง ประกอบกับการส่งออกบริการยังคงขยายตัวได้ดีแม้ในอัตราที่ชะลอลง สะท้อนจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เข้ามาญี่ปุ่นขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 18.0 เติบโตจากร้อยละ 13.6 ในไตรมาสก่อนหน้า อีกทั้งอุปสงค์ในประเทศยังคงขยายตัวต่อเนื่อง บ่งชี้จากยอดค้าปลีกที่ยังคงขยายตัวร้อยละ 2.0 จากที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -0.6 ในปี 2559 และความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่กลับมาอยู่ในระดับเฉลี่ย 44 จุด สูงสุดในรอบกว่า 4 ปี และอัตราเงินเฟ้อกลับมาเป็นบวกอยู่ที่เฉลี่ยร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน จากที่หดตัวเฉลี่ยร้อยละ -0.1 ในปี 2559

➔ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัวร้อยละ 1.4 หรือที่ช่วงคาดการณ์ร้อยละ 0.9 – 1.9 เติบโตจากปีก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 1.0 โดยมีแรงสนับสนุนสำคัญ 2 ส่วนคือ ภาคการส่งออกทั้งสินค้าและบริการจะเป็นแรงส่งที่สำคัญ หลังจากที่อยู่ปสงค์ในตลาดโลกเริ่มกลับมาฟื้นตัวตั้งแต่ช่วงต้นปี 2560 ประกอบกับการบริโภคภาคเอกชนซึ่งมีสัดส่วนมากถึงร้อยละ 56.8 ของเศรษฐกิจ ที่เริ่มมีสัญญาณฟื้นตัว สะท้อนจากทั้งยอดค้าปลีก ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค และอัตราเงินเฟ้อที่กลับมาขยายตัวได้ นอกจากนี้ การเลื่อนการปรับขึ้นภาษีมูลค่าเพิ่มจากร้อยละ 8.0 สู่ร้อยละ 10.0 ซึ่งจากเดิมจะมีผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน 2560 แต่ถูกปรับเลื่อนออกไปเป็นเดือนตุลาคม 2562 จะทำให้การบริโภคภายในประเทศยังคงขยายตัวได้ต่อเนื่อง ทั้งนี้ ราคาน้ำมันในตลาดโลกที่เริ่มปรับตัวสูงขึ้นอาจเป็นปัจจัยลบต่อดุลการค้า เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นผู้นำเข้าพลังงานสุทธิ นอกจากนี้ การเตรียมการเพื่อเป็นเจ้าภาพกีฬาโอลิมปิกในปี 2563 (ค.ศ. 2020) จะทำให้มีเม็ดเงินหมุนเวียนมากขึ้น โดยเฉพาะการลงทุนเพื่อก่อสร้างสนามกีฬาและพัฒนาสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานเพิ่มเติม อีกทั้งธนาคารกลางญี่ปุ่นจะยังคงใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายทั้งการเข้าซื้อสินทรัพย์ที่ 80 ล้านล้านเยนต่อปี คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ -0.1 และคงเป้าอัตราผลตอบแทนพันธบัตรรัฐบาลอายุ 10 ปี ไว้ที่ร้อยละ 0.0

➔ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจญี่ปุ่นจะขยายตัวร้อยละ 1.2 จากช่วงเดียวกันปีก่อน หรือที่ช่วงคาดการณ์ร้อยละ 0.9 – 1.9 ชะลอลงจากปี 2560 เนื่องจากแรงกระตุ้นจากนโยบายเศรษฐกิจและการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสำหรับโอลิมปิกในปี 2560 จะลดลง

1.4 เศรษฐกิจยูโรโซน 19 ประเทศ (ตลาดส่งออกใหญ่อันดับ 4 ของไทย: สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 7.2 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➔ เศรษฐกิจยูโรโซนในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 2.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน สูงสุดในรอบ 6 ปี หรือขยายตัวร้อยละ 0.6 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังขจัดผลทางฤดูกาล) โดยด้านอุปทานในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เศรษฐกิจยูโรโซนส่งสัญญาณการขยายตัวต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า โดยดัชนีผู้จัดการฝ่ายจัดซื้อรวมเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 อยู่ในระดับสูงที่ 56.0 จุด เป็นผลมาจากดัชนีฯ ทั้งภาคบริการและภาคอุตสาหกรรมที่ปรับตัวสูงขึ้น สอดคล้องกับการขยายตัวในด้านอุปสงค์ที่บ่งชี้จากดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคเฉลี่ยในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ปรับตัวดีขึ้นมาอยู่ที่ระดับ -1.5 จุด จากระดับ -2.7 จุด ในไตรมาสก่อนหน้า โดยเฉพาะเดือนกันยายน 2560 ที่อยู่ที่ระดับ -1.2 จุด สูงสุดในรอบ 16 ปี ในภาคการส่งออกนำเข้า อุปสงค์จากต่างประเทศเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า โดยมูลค่าส่งออกในเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2560 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 6.1 จากช่วงเดียวกันปีก่อน เติบโตจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 5.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ทั้งนี้ ในด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจ อัตราการว่างงานในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.0 ของกำลังแรงงานรวม ต่ำสุดในรอบ 9 ปี โดยลดลงจากค่าเฉลี่ยในไตรมาสที่ 2 ปี 2560 ที่อยู่ที่ร้อยละ 9.2 ของกำลังแรงงานรวม และอัตราเงินเฟ้อในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 1.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ลดลงจากไตรมาสก่อน

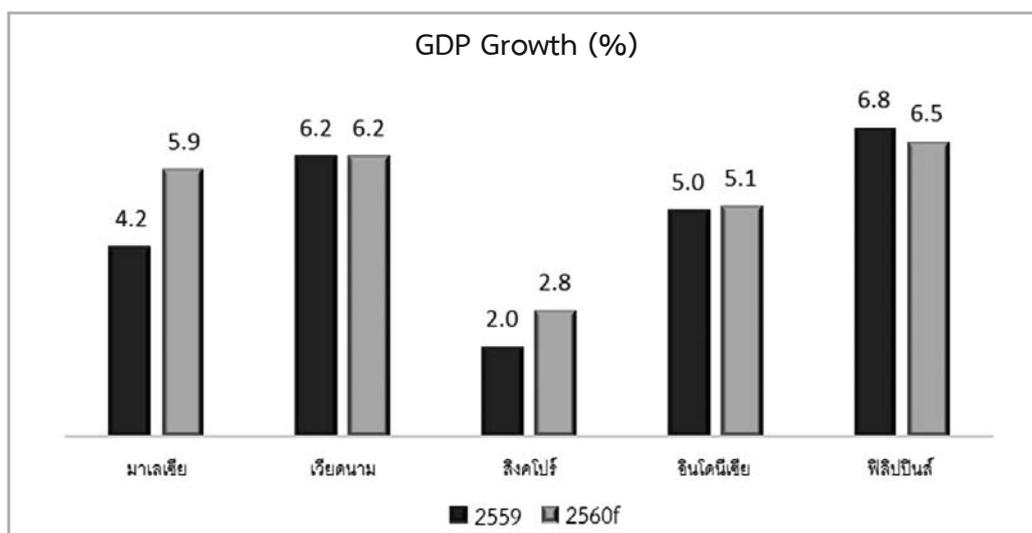
➔ ในปี 2560 คาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซนจะขยายตัวในระดับทรงตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 2.1 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.9 – 2.3 โดยในปีนี้ธนาคารกลางยุโรปจะคงมาตรการด้านการเงินแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษต่อไปซึ่งจะส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ยุโรปสามารถปล่อยสินเชื่อสำหรับการลงทุนและการบริโภคได้อย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันยูโรโซนยังคงเผชิญกับปัญหาหนี้สาธารณะที่อยู่ในระดับสูงของหลายประเทศสมาชิกโดยเฉพาะกรีซ ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะที่ปัจจัยด้านการเจรจา Brexit ของสหราชอาณาจักรจะส่งผลต่อเศรษฐกิจของทั้งสหภาพยุโรปและสหราชอาณาจักรทั้งในภาคธุรกิจ การลงทุน รวมถึงการบริโภคอย่างมีนัยสำคัญ

➔ ในปี 2561 คาดว่าเศรษฐกิจยูโรโซนจะขยายตัวในระดับทรงตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 1.7 หรือในช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.5 - 1.9 เนื่องจากธนาคารยุโรปได้ประกาศออกมาแล้วว่า จะลดมาตรการด้านการเงินแบบผ่อนคลายเป็นพิเศษลงครั้งหนึ่ง ขณะเดียวกันต้องพิจารณาถึงความผันผวนด้านเสถียรภาพทางการเมืองของประเทศสมาชิกยูโรโซน เช่น อิตาลีเลือกตั้งในปี 2561 แต่อาจเลื่อนขึ้นเป็นเลือกตั้งในปี 2560 เช่นกัน หากได้ข้อสรุปของกฎหมายเลือกตั้งแล้ว เป็นต้น

1.5 เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 19.5 ของมูลค่าการส่งออกรวมปี 2559)

➔ เศรษฐกิจอาเซียน 5 ประเทศ (มาเลเซีย เวียดนาม สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์) ในไตรมาส 3 ปี 2560 ปรับตัวดีขึ้นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเศรษฐกิจฟิลิปปินส์ ออสเตรเลียในประเทศที่มีสัญญาณเร่งขึ้น สะท้อนจากยอดขายรถยนต์ภายในประเทศที่เพิ่ม ขณะเดียวกันการส่งออกขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 10 ติดต่อกัน ขณะที่เศรษฐกิจอินโดนีเซียและมาเลเซีย ได้รับแรงส่งจากอุปสงค์ในประเทศที่มีสัญญาณปรับตัวดีขึ้น สะท้อนจากยอดค้าปลีกและมูลค่าการส่งออกในไตรมาสที่ 3 ที่เพิ่มขึ้น ขณะที่เศรษฐกิจสิงคโปร์และเวียดนามซึ่งพึ่งพาการส่งออกในระดับสูง ยังขยายตัวต่อเนื่อง โดยขยายตัวที่ร้อยละ 4.6 และ 7.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ตามลำดับ โดยภาคการส่งออกยังคงเป็นปัจจัยบวกของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของทั้ง 2 ประเทศ สำหรับการบริโภคภายในประเทศของทั้ง 2 ประเทศ พบว่า ยังขยายตัวต่อเนื่อง จากยอดค้าปลีกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อน นอกจากนี้ ด้านเสถียรภาพเศรษฐกิจยังคงอยู่ในเกณฑ์ดี โดยพบว่าภาคการ

ภาพที่ 1 อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอาเซียน (%)

ที่มา: CEIC รวบรวมโดย สศค.

จ้างงานมีทิศทางเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง บ่งชี้จากอัตราการว่างงานในเกือบทุกประเทศในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ที่ปรับตัวลดลง โดยเฉพาะเวียดนาม ที่อัตราการว่างงานปรับตัวลดลงต่ำสุดในรอบ 6 ไตรมาส สำหรับเสถียรภาพด้านราคา อัตราเงินเฟ้อของทั้ง 5 ประเทศยังอยู่ในระดับปกติที่ยังเอื้อต่อการบริโภคภายในประเทศ

➔ ในปี 2560 คาดว่า เศรษฐกิจอาเซียนส่วนใหญ่จะปรับตัวดีขึ้นจากปี 2559 นำโดยมาเลเซียและสิงคโปร์ที่คาดว่าจะขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อน จากแรงสนับสนุนภาคอุปสงค์ทั้งภายในและนอกประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สำหรับอินโดนีเซียนั้นมีการดำเนินนโยบายส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศและการท่องเที่ยวในประเทศ และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ เช่น อินโดนีเซียมีการร่วมมือกับญี่ปุ่นเพื่อลงทุนสร้างรถไฟความเร็วสูงเส้นทางจาการ์-สุราบายา ขณะที่เศรษฐกิจเวียดนามคาดว่าจะทรงตัวจากปีก่อน แต่ยังเป็น การขยายตัวในระดับสูง และทางการเวียดนามมีแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งคาดว่าแนวโน้มนโยบายดังกล่าวที่ได้เริ่มดำเนินการมาแล้วหลายปีนี้จะเริ่มเห็นผลที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นในปีต่อไป อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจฟิลิปปินส์คาดว่าจะขยายตัวชะลอลงเล็กน้อยจากปีก่อน จากความล่าช้าของการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน แต่ยังคงอยู่ในช่วงร้อยละ 6.5 - 7.5 ตามเป้าหมายของรัฐบาลฟิลิปปินส์ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจอาเซียนยังคงเผชิญความเสี่ยงจากเศรษฐกิจโลก อันประกอบด้วย ราคาน้ำมันและสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกที่เริ่มปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อในหลายประเทศปรับตัวเพิ่มขึ้นและอาจเป็นข้อจำกัดในการดำเนินนโยบายการเงินเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ นอกจากนี้ปัจจัยต่างๆ อาทิ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและสถานการณ์หนี้ที่อยู่ในระดับสูงของจีน ปัญหาหนี้ครัวเรือนในระดับสูงของประเทศกำลังพัฒนา ผลกระทบจากการเจรจาของสหราชอาณาจักรเพื่อออกจากสหภาพยุโรป การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ที่มุ่งกีดกันทางการค้าและปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย และสถานการณ์ความไม่แน่นอนในคาบสมุทรเกาหลี ตลอดจนข้อพิพาทพื้นที่ทับซ้อนในทะเลจีนใต้ ปัจจัยเหล่านี้คาดว่าจะส่งผลให้อุปสงค์ต่างประเทศมีความไม่แน่นอนและมีความเสี่ยงที่อาจชะลอตัว ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อภาคการส่งออกของอาเซียนในปี 2560 เช่นกัน

➔ ในปี 2561 คาดว่า เศรษฐกิจอาเซียนจะมีสัญญาณผสมเมื่อเปรียบเทียบกับปี 2560 โดยเวียดนามมีโครงการพัฒนา SME และปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ทำให้มีแนวโน้มว่าเศรษฐกิจเวียดนามจะขยายตัวเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับเศรษฐกิจสิงคโปร์และมาเลเซียที่ได้รับประโยชน์จากทิศทางราคาน้ำมันขาขึ้น ขณะเดียวกัน อินโดนีเซียและฟิลิปปินส์คาดว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวในอัตราชะลอลงเนื่องจากความล่าช้าของการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐาน

1.6 เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย (ฮ่องกง เกาหลีใต้ ไต้หวัน) ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร (สัดส่วนการส่งออกร้อยละ 17.7 ของมูลค่าส่งออกสินค้ารวมในปี 2559)

➔ เศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ส่งสัญญาณฟื้นตัวต่อเนื่อง ทั้งเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนหลักและเศรษฐกิจที่พึ่งพาการใช้ภายในประเทศ โดยเศรษฐกิจที่พึ่งพาการส่งออก อันได้แก่ เกาหลีใต้ ในไตรมาส 3 ปี 2560 ขยายตัวสูงสุดในรอบ 1 ปี 2 เดือน จากการส่งออกที่ขยายตัวเร่งขึ้น สอดคล้องกับเศรษฐกิจไต้หวันซึ่งในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนเช่นกัน นอกจากนี้ เศรษฐกิจออสเตรเลียและอินเดียซึ่งพึ่งพาการใช้ภายในประเทศมีสัญญาณการฟื้นตัวอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจฮ่องกงและสหราชอาณาจักรในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ชะลอลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า จากการลงทุนภาคเอกชนที่หดตัวและชะลอตัวลง ตามลำดับ

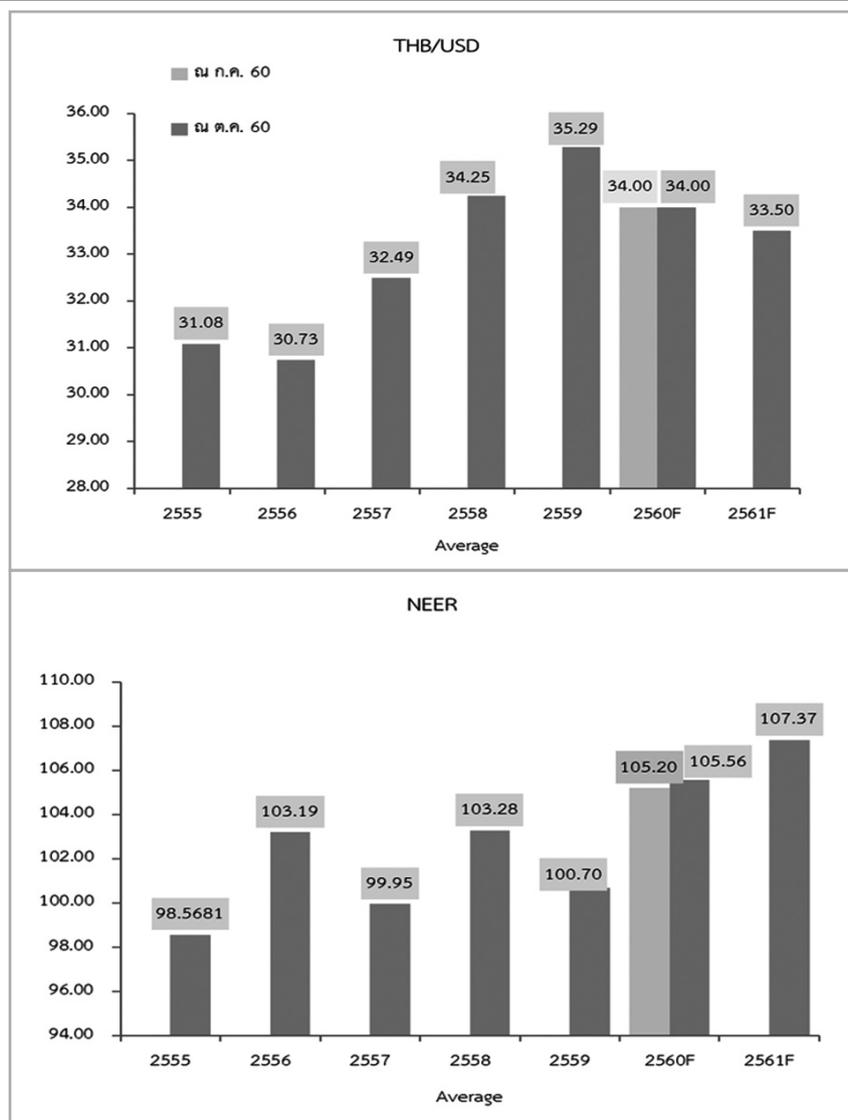
➔ ในปี 2560 คาดว่าการขยายตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าอื่นๆ ในเอเชีย ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร จะขยายตัวในอัตราที่เร่งขึ้นจากปี 2559 โดยประเทศที่พึ่งพาการส่งออกเป็นหลักมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องจากคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจคู่ค้าหลักได้แก่สหรัฐฯ จีนและญี่ปุ่นมีการขยายตัวต่อเนื่อง

➔ ในขณะที่ปี 2561 เศรษฐกิจในกลุ่มเอเชีย ออสเตรเลีย และสหราชอาณาจักร จะขยายตัวในอัตราชะลอลงเนื่องจากต้องเผชิญความเสี่ยงจากการใช้นโยบายการเงินแบบขยายตัวที่ลดลงของสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป ความคืบหน้าในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ความเสี่ยงจากการแยกตัวของอังกฤษและกลุ่มต่าง ๆ ในสหภาพยุโรป ความเสี่ยงจากการปฏิรูปเศรษฐกิจของจีน

2. อัตราแลกเปลี่ยนบาทต่อดอลลาร์สหรัฐ และดัชนีค่าเงินบาท

“ในปี 2560 คาดว่าเงินบาทจะแข็งค่าขึ้น โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 34.00 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ หรือแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.7 จากค่าเฉลี่ยปีก่อนหน้า และคาดว่าจะเป็นการแข็งค่าที่มากกว่าเงินสกุลอื่น ๆ ทำให้ คาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2560 จะแข็งค่าขึ้นที่ร้อยละ 4.8” (ภาพที่ 3)

ภาพที่ 2 สมมติฐานค่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐฯ และดัชนีค่าเงินบาทเฉลี่ยในปี 2560 และปี 2561

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) รวบรวมโดย สศค.
หมายเหตุ: ดัชนีค่าเงินบาท จากการคำนวณของ สศค.

➔ เมื่อเปรียบเทียบเงินบาทกับเงินสกุลหลักและเงินสกุลอื่นๆ ในภูมิภาคพบว่า ในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2560 เงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐแข็งค่าขึ้นในอัตราที่มากกว่าเงินสกุลหลักส่วนมาก จึงทำให้ดัชนีค่าเงินบาท (Nominal Effective Exchange Rate: NEER) ที่คำนวณโดย สศค. เฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 105.17 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 4.4 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยปี 2559 โดยมีสาเหตุหลักมาจากเงินเปโซฟิลิปปินส์ เงินปอนด์สเตอร์ลิง เงินริงกิต และเงินเยน ต่อดอลลาร์สหรัฐ ที่อ่อนค่าลงถึงร้อยละ 6.1 ร้อยละ 5.4 ร้อยละ 4.6 และร้อยละ 3.0 จากค่าเฉลี่ยปีก่อน ตามลำดับ

➔ ในปี 2560 คาดว่าเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะแข็งค่าขึ้นจากปี 2559 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 34.00 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 33.75 – 34.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 3.7 จากค่าเฉลี่ยปี 2559 โดยความไม่แน่นอนของนโยบายการคลังและความผันผวนด้านเสถียรภาพทางการเมืองของสหรัฐเป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คาดว่าเงินดอลลาร์สหรัฐจะอ่อนค่าลงจากปีก่อนหน้า นอกจากนี้คาดว่าเงินบาทจะแข็งค่ากว่าเงินสกุลอื่นๆ ในภูมิภาค เนื่องจากยังคงมีปัจจัยเสี่ยงต่อเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักในอาเซียน เช่น แนวโน้มราคาน้ำมันที่ต่ำลงในช่วงไตรมาสที่ 2 และไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ส่งผลให้ค่าเงินริงกิตอ่อนค่าลง ความไม่สงบจากกลุ่ม ISIS ในฟิลิปปินส์ และความขัดแย้งทางการเมืองของสิงคโปร์ เป็นต้น ดังนั้น จึงคาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2560 จะเฉลี่ยที่ 105.56 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 4.8 จากค่าเฉลี่ยปี 2559

➔ ในปี 2561 คาดว่าในภาพรวมเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐจะแข็งค่าขึ้นจากปี 2560 โดยเฉลี่ยอยู่ที่ระดับ 33.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 32.50 – 34.50 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ) หรือคิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 1.5 จากค่าเฉลี่ยปี 2560 อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของเงินบาทดังกล่าวอ่อนค่ากว่าเงินบาทในปัจจุบัน (พฤศจิกายน 2560) จึงเป็นการคาดการณ์ว่าเงินบาทจะมีแนวโน้มอ่อนค่าลงกว่าในระดับปัจจุบันที่เคลื่อนไหวอยู่ในช่วง 32.75 - 33.25 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ โดยความไม่แน่นอนของนโยบายการคลังและความผันผวนด้านเสถียรภาพทางการเมืองของสหรัฐฯ เป็นสาเหตุหลักที่ทำให้คาดว่าเงินดอลลาร์สหรัฐจะยังไม่แข็งค่าขึ้นมากนัก แม้ว่านโยบายการเงินสหรัฐฯ จะมีแนวโน้มที่เข้มงวดขึ้น นอกจากนี้คาดว่าเงินบาทจะแข็งค่ากว่าเงินสกุลอื่นๆ ที่เป็นคู่ค้าหลักของไทยด้วย เนื่องจากการลดความรุนแรงของเศรษฐกิจจีน ความไม่แน่นอนทางการเมืองของหลายประเทศในยุโรปโซน และประเด็นความรุนแรงจากเกาหลีเหนือที่อาจส่งผลกระทบต่อเกาหลีใต้และญี่ปุ่น ดังนั้น จึงคาดว่าดัชนีค่าเงินบาทในปี 2561 จะเฉลี่ยที่ 107.37 จุด คิดเป็นการแข็งค่าขึ้นร้อยละ 1.7 จากค่าเฉลี่ยปี 2560

3. ราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก

ราคาน้ำมันดิบดูไบในช่วง 10 เดือนแรกเฉลี่ยอยู่ที่ 51.5 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล โดยราคาน้ำมันมีการปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนตั้งแต่เดือน ส.ค. 60 เป็นต้นมา เนื่องจากอุปสงค์น้ำมันดิบที่เพิ่มสูงขึ้น ตามการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะด้านปริมาณการค้าระหว่างประเทศที่ทำให้ภาคการส่งออกของหลายประเทศสามารถกลับมาขยายตัวได้ดีอีกครั้ง ซึ่งการกลับมาของภาคการส่งออกส่งผลโดยตรงต่อภาคการผลิตของประเทศ ทำให้มีความต้องการน้ำมันดิบเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสร้างความกังวลต่อตลาดน้ำมัน ส่งผลให้ราคาน้ำมันดิบมีการปรับตัวสูงขึ้น อาทิ พายุเฮอริเคนที่สหรัฐฯ ที่ทำให้การผลิตน้ำมัน shale gas ไม่สามารถผลิตได้ ความขัดแย้งของรัฐบาลกลางอิรักกับกลุ่มชาวเคิร์ด และความขัดแย้งระหว่างสหรัฐฯ กับอิหร่าน ด้านข้อตกลงเรื่องนิวเคลียร์ เป็นต้น ทั้งนี้ คาดว่าในช่วงที่เหลือของปี ราคาน้ำมันจะมีทิศทางทรงตัว ทำให้คาดว่าราคาน้ำมันดิบดูไบเฉลี่ยทั้งปี จะอยู่ที่ 51.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล (ช่วงคาดการณ์ที่ 48.8 ถึง 54.8 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล)

ภาพที่ 3 ราคาน้ำมันดิบดูไบปี 2558 จนถึงเดือน ต.ค. 2560

ที่มา: Reuters

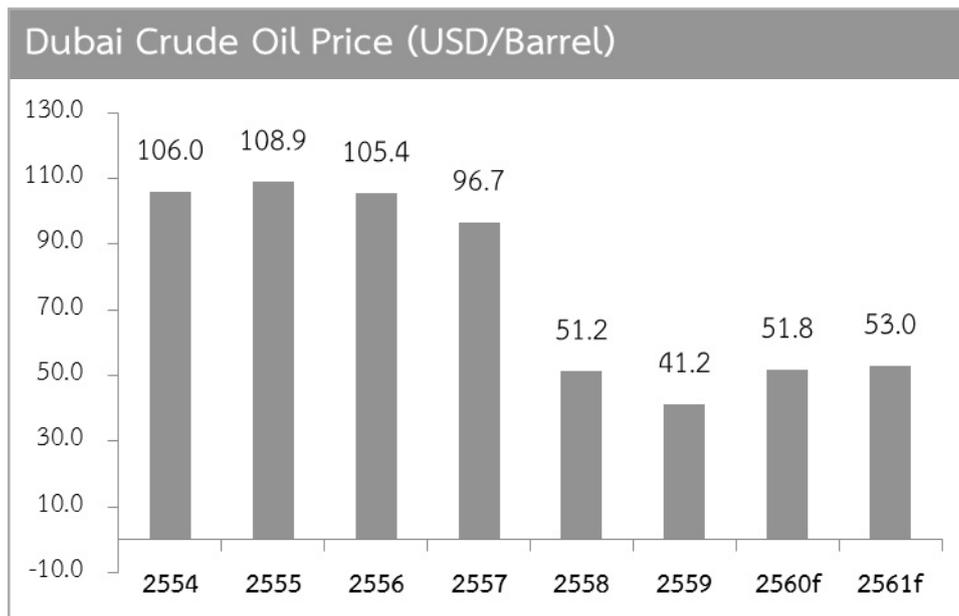
ตารางที่ 2 ประมาณการด้านปัจจัยพื้นฐานของตลาดน้ำมันดิบโลกของ

EIA ประมาณการ ณ ตุลาคม 60	Supply (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Demand (ล้านบาร์เรลต่อวัน)	Change in Inventory (ล้านบาร์เรล เทียบกับปีก่อนหน้า)
2560f	97.99	98.31	-47.46
2561f	100.06	99.90	+23.02

ที่มา: EIA

สำหรับปี 2561 ข้อมูลจาก EIA แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าในปี 2561 ปริมาณ Supply จะมีมากกว่า Demand แต่ก็มีระดับใกล้เคียงกันอย่างมาก (100.06 และ 99.90 ล้านบาร์เรลต่อวัน ตามลำดับ) ดังนั้น ทำให้คาดว่า ปัญหาด้านการสั้นเกินของอุปทานน้ำมันดิบจะไม่มี ความรุนแรงแบบในช่วง 2 - 3 ปีก่อนหน้า นอกจากนี้ จากข่าวล่าสุดพบว่ากลุ่มผู้ผลิตทั้งในและนอกกลุ่มโอเปกมีแนวโน้มที่จะขยายเวลาลดกำลังการผลิตต่อไปอีก จากเดิมที่จะหมดอายุในเดือนมีนาคม 2561 ซึ่งข่าวดังกล่าว มีผลต่อราคาน้ำมันดิบในปี 2561 อย่างมาก ซึ่งจะต้องรอความชัดเจนอีกครั้งในเดือนพฤศจิกายน 2560 ที่จะเป็นการประชุมอย่างเป็นทางการของกลุ่มโอเปก อย่างไรก็ตาม การผลิตของกลุ่ม shale gas ก็ยังคงเป็นปัจจัยกดดันราคาน้ำมันต่อไป จึงทำให้คาดว่าในปี 2561 ราคาน้ำมันดิบดูไบจะปรับเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลง โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 53.0 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล (ช่วงคาดการณ์ที่ 48.0 ถึง 58.0 ดอลลาร์สหรัฐต่อบาร์เรล)

ภาพที่ 4 สมมติฐานราคาน้ำมันดิบดูไบ

ที่มา: Reuters และประมาณการโดย สศค.

4. ราคาสินค้าส่งออกและนำเข้า (ในรูปดอลลาร์สหรัฐ)

4.1 ราคาสินค้าส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ

สถานการณ์ล่าสุดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2560 พบว่าราคาสินค้าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.32 โดยเป็นการปรับตัวเพิ่มขึ้นในทุกหมวดสินค้า โดยเฉพาะ สินค้าหมวดแร่และเชื้อเพลิงที่มีการปรับตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 21.37 ซึ่งเป็นการปรับตัวตามราคาน้ำมันดิบโลกที่เพิ่มขึ้นในช่วง 9 เดือนแรกที่ผ่านมา นอกจากนี้ ราคาสินค้าเกษตรกรรมส่งออกก็มีปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 8.69 ซึ่งเป็นไปตามราคาสินค้าโภคภัณฑ์ในตลาดโลกที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นในช่วงที่ผ่านมา โดยในช่วงที่เหลือของปี คาดว่าราคาสินค้าส่งออกจะยังทรงตัวในระดับสูงตามทิศทางราคาน้ำมันดิบ ดังนั้น จึงทำให้คาดว่าทั้งปี 2560 ราคาสินค้าส่งออกจะเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 3.3 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.8 ถึง 3.8)

สำหรับปี 2561 คาดว่าราคาสินค้าส่งออกจะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องที่ร้อยละ 2.0 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.0 ถึง 3.0) โดยเป็นผลมาจากสมมติฐานราคาน้ำมันดิบที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ชะลอลง ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าส่งออกในหมวดสินค้าแร่และเชื้อเพลิง นอกจากนี้ จากความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างราคาน้ำมันและราคาสินค้าโภคภัณฑ์หลายประเภท จะส่งผลให้ราคาสินค้าเกษตรและสินค้าอุตสาหกรรมบางประเภทปรับตัวเพิ่มขึ้นได้ในปีหน้า รวมไปถึงในส่วนของราคาสินค้าอุตสาหกรรมประเภทปิโตรเคมีที่คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบ ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คาดว่าราคาสินค้าส่งออกจะสามารถเพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง แต่จะเป็นการเพิ่มในอัตราที่ชะลอลงจากปี 2560

ตารางที่ 3 อัตราการเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาช่วง 9 เดือนแรก ปี 2560 (%YoY)

1. ราคาสินค้าส่งออก	+3.32	2. ราคาสินค้านำเข้า	+5.42
- สินค้าเกษตรกรรม	+8.69	- สินค้าเชื้อเพลิง	+25.38
- สินค้าอุตสาหกรรมเกษตร	+7.81	- สินค้าทุน	+1.51
- สินค้าอุตสาหกรรม	+1.30	- สินค้าวัตถุดิบ	+3.15
- สินค้าแร่และเชื้อเพลิง	+21.37	- สินค้าอุปโภคบริโภค	+1.22
		- สินค้ายานพาหนะและอุปกรณ์	0.00

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

4.2 ราคาสินค้านำเข้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

จากสถานการณ์ล่าสุดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2560 พบว่า ราคาสินค้านำเข้าเพิ่มขึ้นที่ร้อยละ 5.42 โดยมีสาเหตุสำคัญจากการเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าเชื้อเพลิงตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก และราคาสินค้าวัตถุดิบ โดยคาดว่าในช่วงที่เหลือของปี ราคาสินค้านำเข้าจะขยายตัวชะลอลง เนื่องจากในช่วงเดียวกันของปีก่อนราคาน้ำมันมีการปรับตัวสูงขึ้น ส่งผลให้ฐานค่อนข้างสูง ในช่วงไตรมาสที่ 4 ดังนั้น ทำให้คาดว่าราคาสินค้านำเข้าของปี 2560 จะอยู่ที่ร้อยละ 5.3 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.8 ถึง 5.8)

ในส่วนของปี 2561 จากการที่สมมติฐานราคาน้ำมันมีการปรับเพิ่มขึ้นจากปี 2560 ทำให้คาดว่าราคาสินค้านำเข้าสำคัญของไทย ซึ่งก็คือราคาสินค้าเชื้อเพลิงสามารถขยายตัวได้ต่อเนื่อง และจะส่งผลให้ราคาสินค้านำเข้าโดยรวมขยายตัวในอัตราชะลอลงที่ร้อยละ 2.4 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 1.4 ถึง 3.4)

ภาพที่ 5 อัตราการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าส่งออกและนำเข้า (ในรูปดอลลาร์สหรัฐ)

ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และ สศค.

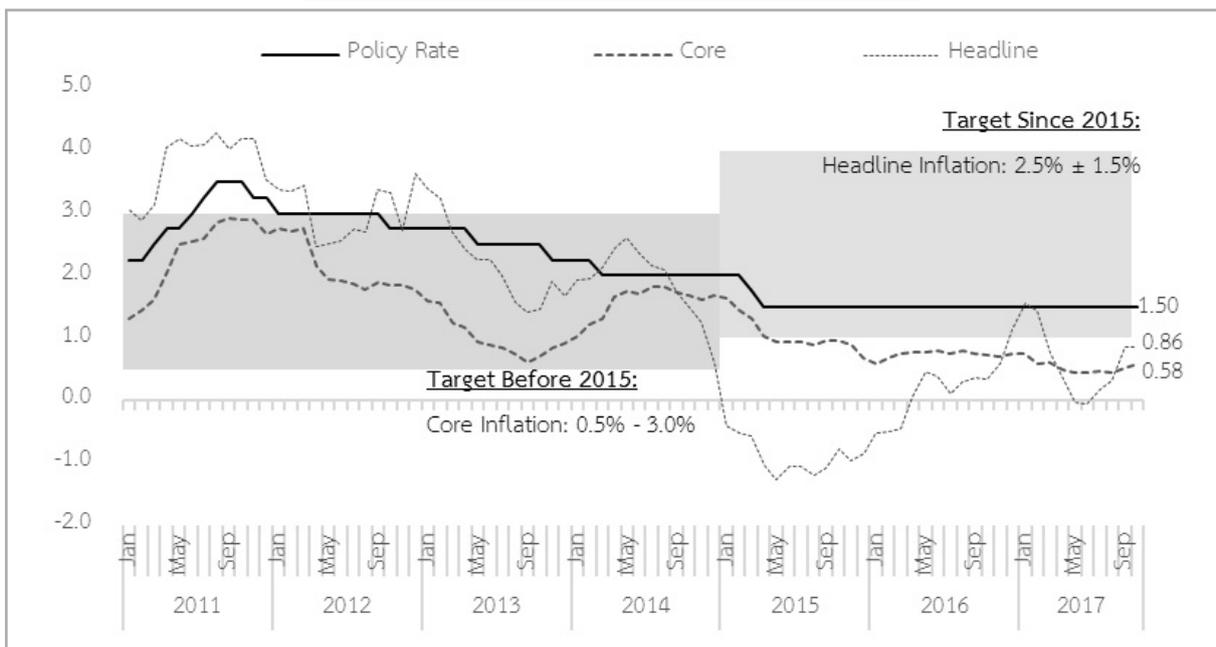
5. อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

“ในไตรมาส 3 ปี 2560 คณะกรรมการนโยบายการเงินยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี ทำให้ ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2560 อัตราดอกเบี้ยนโยบายอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี”

➔ ในปี 2560 กระทรวงการคลังและคณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) ได้กำหนดเป้าหมายนโยบายการเงิน โดยใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปีที่ร้อยละ 2.5 ± 1.5 ต่อปี

➔ ในไตรมาสที่ 2 ปี 2560 กนง. ยังคงดำเนินนโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยในการประชุมวันที่ 8 พฤศจิกายน 2560 กนง. ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่อง และอัตราเงินเฟ้อทั่วไปปรับตัวสูงขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป สำหรับภาวะการเงินโดยรวมยังอยู่ในระดับที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง คณะกรรมการฯ จึงเห็นควรให้คงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้เพื่อให้ภาวะการเงินโดยรวมอยู่ในระดับที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 6 อัตราดอกเบี้ยนโยบายและอัตราเงินเฟ้อ

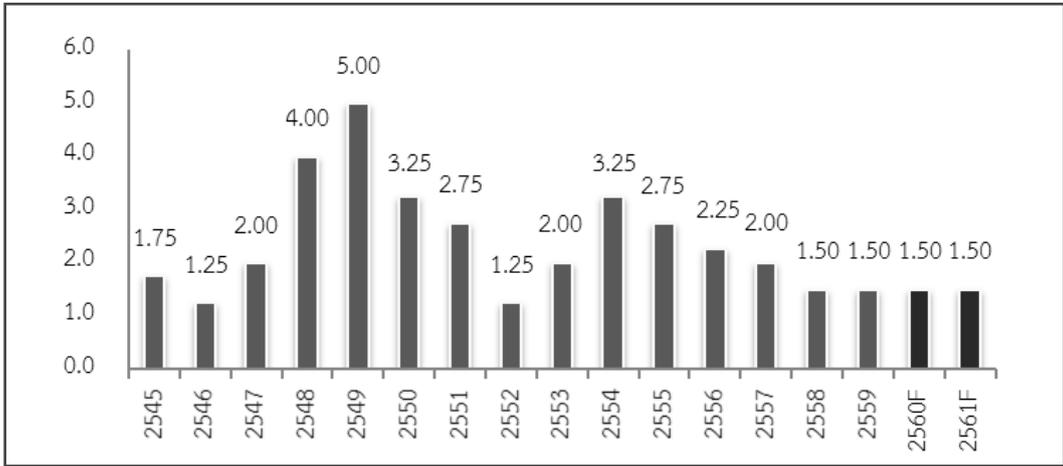
ที่มา : กระทรวงพาณิชย์ และธนาคารแห่งประเทศไทย รวบรวมโดย สศค.

➔ ในปี 2560 สศค. คาดว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายมีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจไทยยังคงฟื้นตัวอย่างต่อเนื่อง และยังมีความเสี่ยงจากประเด็นความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจต่างประเทศ เช่น นโยบายเศรษฐกิจและการค้าระหว่างประเทศของสหรัฐฯ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจจีน รวมถึงเสถียรภาพทางการเมืองและการเงินในยุโรปโซน เป็นต้น ดังนั้น นโยบายการเงินที่ยังคงขีดความสามารถในการดำเนินนโยบายการเงิน (Policy space) เพื่อรองรับกับความผันผวนที่อาจเกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้อย่างมีเสถียรภาพ

➔ ในปี 2561 สศค. คาดว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบายมีแนวโน้มที่จะยังคงอยู่ที่ร้อยละ 1.50 ต่อปี เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจไทยในภาพรวมจะขยายตัวอย่างต่อเนื่องจากการลงทุนภาครัฐและการส่งออกเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม อาจมีความเสี่ยงที่เศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักจะชะลอตัวลงในปี 2561 รวมถึงความเสี่ยง

ด้านการเงินภายในประเทศ อาทิ ด้านการชำระหนี้ภาคครัวเรือนและธุรกิจ โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ที่อาจต้องปรับตัวเชิงโครงสร้างและรูปแบบการทำธุรกิจ ดังนั้นจึงคาดว่านโยบายการเงินจะยังคงอยู่ในระดับที่ผ่อนปรนต่อไปและคง Policy space เพื่อสนับสนุนการขยายตัวของเศรษฐกิจและเตรียมพร้อมรองรับกับความผันผวนที่อาจกระทบการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2561

ภาพที่ 7 สมมติฐานอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ณ สิ้นเดือนตุลาคม 2560

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย ประมวลผลโดย สศค.

6. จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

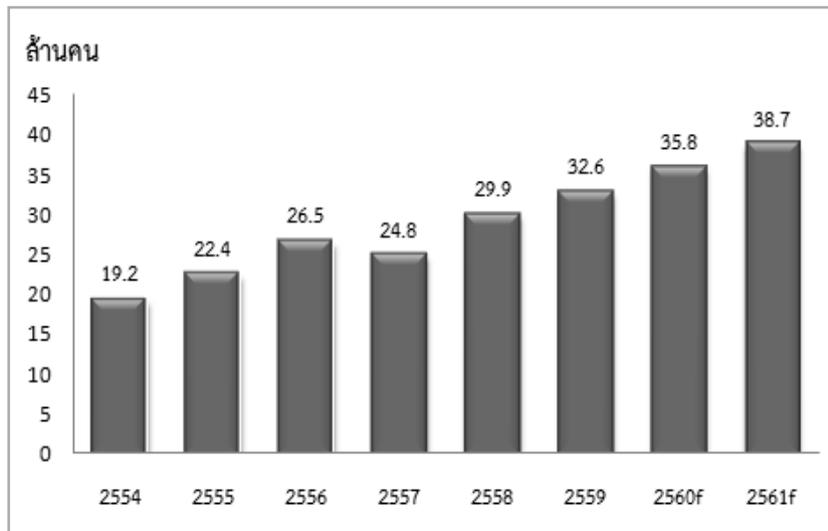
ข้อมูลภาคการท่องเที่ยวต่างประเทศล่าสุดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2560 พบว่ามีนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางเข้าประเทศไทยจำนวนทั้งสิ้น 26.1 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 5.4 ต่อปี เป็นการขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นจากช่วงก่อนหน้า สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวต่างประเทศแล้ว 1.33 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.9 ต่อปี โดยเป็นการขยายตัวได้ดีจากนักท่องเที่ยวในทุกกลุ่มภูมิภาค และหากพิจารณาเป็นรายประเทศพบว่านักท่องเที่ยวที่มีการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยปรับตัวได้ดีทั้งในด้านจำนวนและอัตราการขยายตัว นอกจากนี้ แหล่งที่มาของการเติบโตมาจากนักท่องเที่ยวจากประเทศ รัสเซีย เกาหลีใต้ อินเดีย ลาว กัมพูชา และจีน เป็นสำคัญ ทั้งนี้ รายได้จากการท่องเที่ยวต่างประเทศมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 11.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (ข้อมูล 9 เดือนแรกของปี 2560)

สำหรับสมมติฐานจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศปี 2560 ให้เพิ่มขึ้นจากการคาดการณ์เดิมเนื่องจากข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ออกมาพบว่าสูงกว่าการคาดการณ์ที่คาดไว้เดิม และคาดว่าในช่วงที่เหลือของปี 2560 นักท่องเที่ยวต่างประเทศจะขยายตัวในระดับสูงส่วนหนึ่งจากปัจจัยฐานต่ำในปีก่อนหน้า ทำให้มีการปรับคาดการณ์จากเดิม 35.0 ล้านคน มาเป็น 35.8 ล้านคน ขยายตัวร้อยละ 10.0 ต่อปี ส่วนรายได้มีการปรับคาดการณ์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกันจากเดิม 1.84 ล้านล้านบาท มาอยู่ที่ 1.86 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 13.5 ต่อปี

นอกจากนี้ ในปี 2561 คาดว่าจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศจะยังคงขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 8.0 ต่อปี ด้วยจำนวน 38.7 ล้านคน ส่วนรายได้จากการท่องเที่ยวจะขยายตัวได้ดีที่ร้อยละ 12.0 ต่อปี คิดเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวต่างประเทศ 2.08 ล้านล้านบาท โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากสถานการณ์นักท่องเที่ยวเงินที่กลับมาขยายตัวเร่งขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากเดือนพฤษภาคมเป็นต้นมา นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก อเมริกา และเอเชียใต้ ยังคงมีการเติบโตต่อเนื่อง และนักท่องเที่ยวภูมิภาคโอเชียเนีย ขยายตัวดีขึ้นหลังจากที่มีการส่งเสริมการตลาดเน้นกลุ่ม First Visit นอกจากนี้ การท่องเที่ยวการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (International Civil

Organization: ICAO) ได้ปลดตรงแดงของไทยลงเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2560 ที่ผ่านมาจะช่วยจัดปัญหา การระงับการเพิ่มเที่ยวบิน-จุดบิน และการห้ามเปลี่ยนแปลงแบบเครื่องบินที่ทำการบินเข้าประเทศปลายทางให้ หมดไป ส่งผลให้สายการบินไทยที่ทำการบินระหว่างประเทศสามารถทำการบินไปยังประเทศใดก็ได้ที่มีข้อตกลง ทางการบินร่วมกัน (Air Service Agreement: ASA) และอยู่ในข้อกำหนดเรื่องจำนวนเที่ยวบินของ ประเทศนั้นๆ ได้ ซึ่งน่าจะเป็นการกระตุ้นนักท่องเที่ยวจาก ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ ซึ่งระงับการเพิ่มเที่ยวบิน จากไทยไว้ นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมเที่ยวบินตรงสู่ภูมิภาคได้ ซึ่งจะบรรเทาปัญหา Time Slot ในท่าอากาศยานหลักของไทยได้ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นแรงขับเคลื่อนที่ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยว ต่างประเทศเดินทางเข้าไทยอย่างต่อเนื่อง

ภาพที่ 8 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

ที่มา: สศค.

7. รายงานภาคสาธารณะประจำปีงบประมาณ 2560 และปีงบประมาณ 2561

“ปีงบประมาณ 2560 รายงานภาคสาธารณะซึ่งประกอบด้วย (1) รายงานรัฐบาล (2) รายงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และ (3) รายงานลงทุนของรัฐวิสาหกิจ สามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้นจำนวน 3,785,978.1 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน สำหรับปีงบประมาณ 2561 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้นจำนวน 3,832,234.5 ล้านบาท หรือขยายตัวร้อยละ 1.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน”

7.1 กรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล

สำหรับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 2,900,000 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2560¹ จำนวน 23,000 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -0.8 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.0 ของ GDP² และเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล 450,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.8 ของ GDP ภายใต้ประมาณการการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเท่ากับ 2,450,000 ล้านบาท ทั้งนี้ โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 แบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ 2,153,133.7 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,552.3 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วน

¹ ลดลงเนื่องจากในปีงบประมาณ 2560 มีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม วงเงิน 190,000 ล้านบาท

² ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2561 เท่ากับ 16,111,800.0 ล้านบาท

ร้อยละ 74.2 ของวงเงินงบประมาณ (2) รายจ่ายลงทุน 659,924.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 875.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.8 ของวงเงินงบประมาณ และ (3) รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ 86,942.3 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 5,755.5 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.0 ของวงเงินงบประมาณ

ตารางที่ 4 กรอบโครงสร้างงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2560 และ 2561

โครงสร้างงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2560		ปีงบประมาณ 2561	
	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	2,923,000.0	5.3	2,900,000	-0.8
(สัดส่วนต่อ GDP)	19.2		18.0	
รายจ่ายประจำ	2,155,686.0	1.3	2,153,133.7	-0.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	73.8		74.2	
รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	27,078.3	23.8	-	
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	0.9		-	
รายจ่ายลงทุน	659,048.9	16.8	659,924.0	0.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	22.5		22.8	
รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	81,186.8	31.0	86,942.3	7.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	2.8		3.0	
2. รายได้	2,370,078.3	-0.7	2,450,000.0	3.4
การขาดดุล/เกินดุล	390,000.0		450,000	
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	15,228,600.0	6.0	16,111,800.0	5.8

ที่มา: สำนักงบประมาณ

7.2 รายจ่ายของรัฐบาล

สำหรับปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายรัฐบาลรวมสามารถเบิกจ่ายงบประมาณรวมได้ทั้งสิ้น 2,890,545 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ทั้งนี้ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 เบิกจ่ายได้ 2,686,592 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 91.9 ของกรอบวงเงินงบประมาณ 2,923,000 ล้านบาท จากเป้าหมายการเบิกจ่ายไว้ที่ร้อยละ 96.0 โดยรายจ่ายงบประมาณแบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ เบิกจ่ายได้ 2,305,815 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 96.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณ รายจ่ายประจำหลังโอนเปลี่ยนแปลง 2,381,158 ล้านบาท (2) รายจ่ายลงทุนเบิกจ่ายได้ 380,777 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 70.3 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนหลังโอนเปลี่ยนแปลง 541,842 ล้านบาท และรายจ่ายเหลือปีเบิกจ่ายได้ 203,953 ล้านบาท สำหรับการเบิกจ่ายรายจ่ายนอกงบประมาณจากการกู้เงิน ได้แก่ (1) เงินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง (TKK) สามารถเบิกจ่ายได้ 2 ล้านบาท (2) เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) เบิกจ่ายได้ 510 ล้านบาท และ (3) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาระบบบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วนสามารถเบิกจ่ายได้ 8,314 ล้านบาท

สำหรับปีงบประมาณ 2561 รัฐบาลคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายงบประมาณรวมได้ทั้งสิ้น 3,832,234.5 ล้านบาท โดยรายจ่ายงบประมาณรวมคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 2,828,442.2 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -2.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ทั้งนี้ รายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,683,864.1 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.1 หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 92.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณ 2,900,000 ล้านบาท ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ตั้งเป้าหมายการเบิกจ่ายไว้ที่ร้อยละ 96.0 โดยรายจ่ายงบประมาณแบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,248,654.5 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -2.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 98.7 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำ 2,278,263 ล้านบาท (2) รายจ่ายลงทุน คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 435,209.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 14.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายที่ร้อยละ 70.0 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุน 621,737 ล้านบาท และรายจ่ายเหลือมปีคาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 144,578.2 ล้านบาท สำหรับการเบิกจ่ายรายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้ คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 6,758.5 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -23.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ซึ่งประกอบด้วย (1) เงินโครงการภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง (TKK) คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 859.8 ล้านบาท (2) เงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 325 ล้านบาท และ (3) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาาระบบบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 5,573.8 ล้านบาท

ตารางที่ 5 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณปีงบประมาณ 2560 และสมมุติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายของรัฐบาลปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2560
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2)	2,899,371.6	2,835,200.8
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,890,545	2,828,442
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,350,815	2,248,655
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	380,777	435,210
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1.1.1)+(1.1.2)	2,686,592	2,683,864
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	92.9	92.5
1.1.3 รายจ่ายเหลือมปี	203,953	144,578
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	8,826.6	6,759
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	2	860*
1.2.2 โครงการลงทุนพัฒนาระบบน้ำและทางถนน	8,314.4	5,574
1.2.3 โครงการลงทุน DPL	510	325

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

*หมายเหตุ: ล่าสุด ครม. มีมติเห็นชอบปิดโครงการไทยเข้มแข็งและปิดบัญชีนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

7.3 งบประมาณรายจ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ในปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) คาดว่าจะมีการเบิกจ่าย งบประมาณรวม 568,149.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (คาดการณ์ ณ ตุลาคม 2560) สอดคล้องตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ต้องการให้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะในระดับพื้นที่ (Area) และสอดคล้องกับข้อเสนอของคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่ อปท. รวมทั้งสอดคล้องกับแนวทางปฏิรูประยะแรกของ อปท. เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และก่อให้เกิดความยั่งยืนทางการคลังของท้องถิ่น สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณของ อปท. ในปีงบประมาณ 2561 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 595,132 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน

ตารางที่ 6 ผลการเบิกจ่ายรายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นปีงบประมาณ 2560 และสมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2559
รายจ่ายท้องถิ่น	568,150**	595,132

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง (สนค.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค (สคม.) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)
หมายเหตุ: **คาดการณ์ ณ ตุลาคม 2560

7.4 งบประมาณรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ

ปีงบประมาณ 2560 รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจสามารถเบิกจ่ายได้ 318,457 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 77.8 ของแผนที่กำหนดไว้ สำหรับปีงบประมาณ 2561 คาดว่ารายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจ จะสามารถเบิกจ่ายได้ 401,902 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 26.2 ต่อปี จากมาตรการการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจตามนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ

ตารางที่ 7 ผลการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจในปีงบประมาณ 2560 และสมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจในปีงบประมาณ 2561

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2559
รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	318,457	401,902

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

7.5 สรุปรวมรายจ่ายภาคสาธารณสุข

ผลการเบิกจ่ายของรัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และงบลงทุนของรัฐวิสาหกิจ ปีงบประมาณ 2560 ที่ผ่านมา ทำให้การเบิกจ่ายภาคสาธารณสุขสามารถเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 3,785,978.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน ประกอบด้วย (1) รายจ่ายรัฐบาลรวมจำนวน 2,899,371.6 ล้านบาท (2) รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่คาดการณ์ว่าจะเบิกจ่ายได้จำนวน 568,150 ล้านบาท และ (3) รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำนวน 318,457 ล้านบาท

สำหรับรายจ่ายสาธารณสุขในปีงบประมาณ 2561 คาดว่าจะเบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 3,832,235 ล้านบาท แบ่งเป็น (1) รายจ่ายรัฐบาลรวมจำนวน 2,835,200.8 ล้านบาท (2) รายจ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 595,132 ล้านบาท และ (3) รายจ่ายลงทุนของรัฐวิสาหกิจจำนวน 401,902 ล้านบาท

ตารางที่ 8 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณสุขในปีงบประมาณ 2560

(หน่วย: ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2560
1. รายจ่ายรัฐบาล (1.1+1.2)	2,899,371.6	2,835,200.8
1.1 รายจ่ายงบประมาณรวม (1.1.1+1.1.2+1.1.3)	2,890,545	2,828,442
1.1.1 รายจ่ายประจำ	2,350,815	2,248,655
1.1.2 รายจ่ายลงทุน	380,777	435,210
รายจ่ายรัฐบาลประจำปี (1)+(2)	2,686,592	2,683,864
อัตราเบิกจ่ายรายจ่ายงบประมาณ	91.9	92.5
1.1.3 รายจ่ายเหลือมปี	203,953	144,578
1.2 รายจ่ายนอกงบประมาณจากเงินกู้	8,826.6	6,759
1.2.1 ไทยเข้มแข็ง	2	860*
1.2.2 โครงการบริหารจัดการน้ำ ระยะเร่งด่วน	8,314.4	5,574
1.2.3 โครงการลงทุน DPL	510	325
2. รายจ่ายท้องถิ่น	568,150**	595,132
3. รายจ่ายลงทุนรัฐวิสาหกิจ	318,457	401,902
รายจ่ายภาคสาธารณสุขรวม	3,785,978	3,832,235

ที่มา: สำนักนโยบายการคลัง สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) คำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

*หมายเหตุ: ล่าสุด ครม. มีมติเห็นชอบปิดโครงการไทยเข้มแข็งและปิดบัญชีนำส่งคลังเป็นรายได้แผ่นดิน

**คาดการณ์ ณ ตุลาคม 2560

7.6 สรุปสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

จากสมมติฐานรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบงบประมาณข้างต้น สามารถนำมาแปลงเป็นรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts: SNA) ที่ลงสู่ระบบเศรษฐกิจจริง โดยในปี พ.ศ. 2560 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,551,001 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,547,374 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 1,003,627 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

ส่วนในปี พ.ศ. 2561 คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 3,822,992 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 7.7 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น (1) การบริโภครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 2,677,104 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 5.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และ (2) การลงทุนภาครัฐบาล คาดว่าจะสามารถเบิกจ่ายได้ 1,145,889 ล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 14.2 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน

ตารางที่ 9 สมมติฐานการเบิกจ่ายรายจ่ายภาคสาธารณะตามระบบบัญชีประชาชาติ

(หน่วย: ล้านบาท)	ปี 2560 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2560	ปีงบประมาณ 2561 คาดการณ์ ณ ต.ค. 2560
1. การบริโภครัฐบาล	2,547,374	2,677,104
อัตราขยายตัว	3.7	5.1
2. การลงทุนภาครัฐบาล	1,003,627	1,145,889
อัตราขยายตัว	7.3	14.2
รายจ่ายภาคสาธารณะรวม	3,551,001	3,822,992
อัตราขยายตัว	4.7	7.7

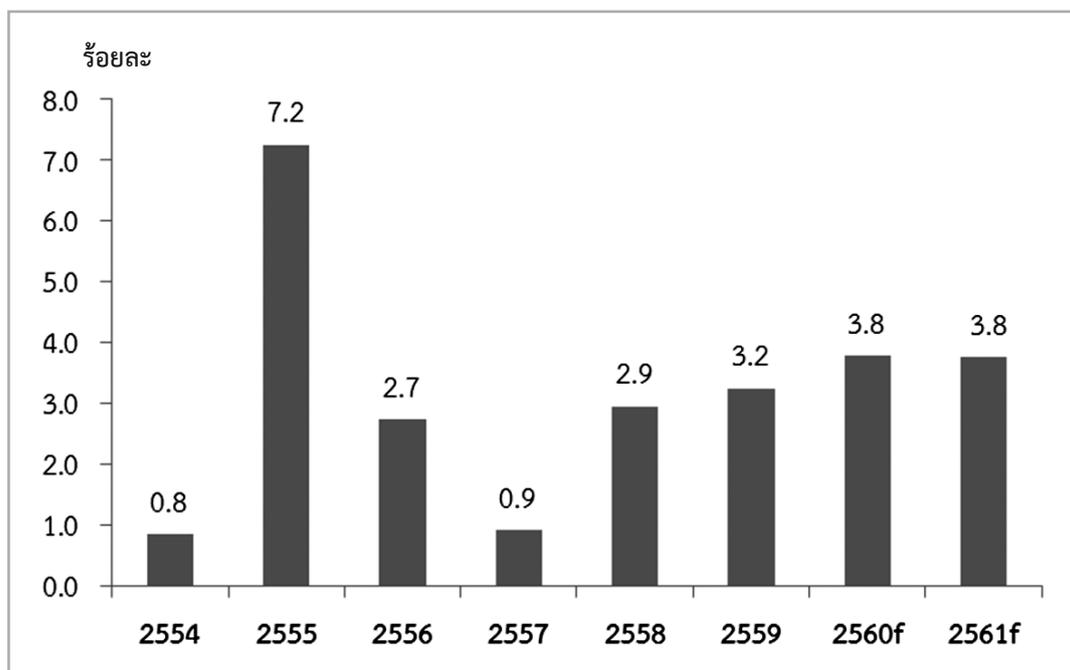
ที่มา: จากการคำนวณโดยสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ผลการประมาณการเศรษฐกิจไทยปี 2560 และ 2561

➔ สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 2560 สศค. คาดว่ามีแนวโน้มขยายตัวที่ร้อยละ 3.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.6 - 4.0) ขยายตัวได้ต่อเนื่องจากปี 2559 ที่ขยายตัวร้อยละ 3.2 โดยได้รับปัจจัยสนับสนุนหลักจากการส่งออกสินค้าและบริการที่ปรับตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงครึ่งหลังของปี เป็นไปตามเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญของไทยและจำนวนนักท่องเที่ยวที่ขยายตัวขึ้น ขณะที่การลงทุนภาคเอกชนมีแนวโน้มฟื้นตัวอย่างชัดเจนในช่วงครึ่งปีหลัง สอดคล้องกับการบริโภคภาคเอกชนที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สำหรับการบริโภคภาครัฐขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการลงทุนภาครัฐมีแนวโน้มชะลอลงจากการเบิกจ่ายลงทุนภายใต้งบเพิ่มเติมปี 2560 ที่ค่อนข้างเป็นไปอย่างล่าช้า แต่คาดว่าจะสามารถทยอยเบิกจ่ายและเป็นแรงสนับสนุนเศรษฐกิจในปีถัดไป

➔ สำหรับเศรษฐกิจไทยในปี 2561 สศค. คาดว่ามีแนวโน้มขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.8 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.3 - 4.3) โดยมีการใช้จ่ายภาครัฐเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญ ตามกรอบรายจ่ายลงทุนภาครัฐประจำปีงบประมาณ 2561 ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ การลงทุนภาครัฐที่เพิ่มขึ้นและความชัดเจนเกี่ยวกับการจัดการเลือกตั้งยังจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจและช่วยกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนในประเทศได้มากขึ้น สำหรับเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าของไทยคาดว่าจะมีแนวโน้มขยายตัวได้ใกล้เคียงกับปีก่อนหน้า ซึ่งจะกระทบต่อการส่งออกสินค้าและบริการของไทยอันเป็นแรงขับเคลื่อนหลักของเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ ผลประมาณการเศรษฐกิจในแต่ละภาคจะมีการนำเสนอในส่วนถัดไป ดังนี้

ภาพที่ 1 ประมาณการอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

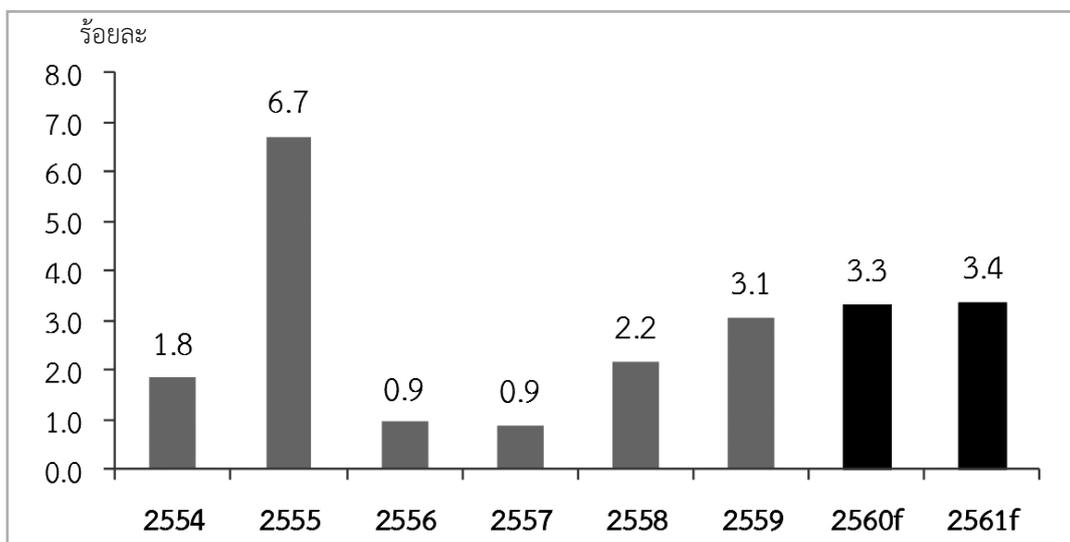
* หมายเหตุ f หมายถึง ประมาณการ

1. การบริโภคน้ำมันพืชที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ ในปี 2560 การบริโภคน้ำมันพืชที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.3 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 3.1 – 3.5) ตามรายได้ครัวเรือนในภาคการเกษตรและภาคการท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น รวมถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐยังเป็นปัจจัยสนับสนุนการขยายตัวของการใช้จ่ายภาคครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง ขณะที่รายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตรได้รับผลดีจากภาวะตลาดแรงงานที่อยู่ในเกณฑ์ดี ประกอบกับเครื่องชี้ทางเศรษฐกิจในช่วง 3 ไตรมาสแรกของปีที่ขยายตัวได้ดี โดยมูลค่าการจับจ่ายใช้สอยมูลค่าเพิ่มขยายตัวที่ร้อยละ 3.4 ส่วนการบริโภคในหมวดสินค้าคงทน ได้แก่ ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่งขยายตัวที่ร้อยละ 19.9 และปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียนใหม่ขยายตัวที่ร้อยละ 4.0 ทั้งนี้ ภาพรวมเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยสนับสนุนการฟื้นตัวของการใช้จ่ายภาคครัวเรือน

➔ ในปี 2561 การบริโภคน้ำมันพืชที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นจากปี 2560 ที่ร้อยละ 3.4 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.9 – 3.9) จากภาพรวมเศรษฐกิจของประเทศที่ฟื้นตัวได้อย่างต่อเนื่องทำให้การใช้จ่ายภาคครัวเรือนขยายตัวได้ดี ส่วนรายได้ครัวเรือนนอกภาคเกษตรยังคงได้รับผลดีจากภาวะตลาดแรงงานที่อยู่ในเกณฑ์ดี นอกจากนี้ ภาวะการเงินที่ผ่อนคลายจะยังเป็นปัจจัยสนับสนุนการฟื้นตัวของการใช้จ่ายภาคครัวเรือน

ภาพที่ 2 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคน้ำมันพืชที่แท้จริง

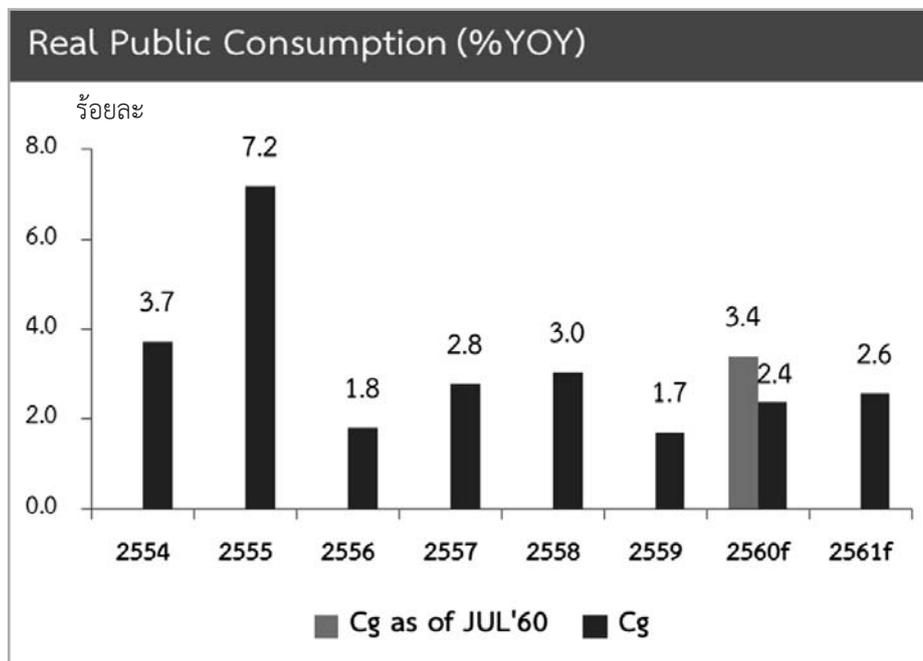
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

2. การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

➔ การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวร้อยละ 2.8 ต่อปี โดยมีปัจจัยหลักมาจากค่าตอบแทนแรงงานที่ขยายตัวร้อยละ 0.4 ต่อปี ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินถาวรที่ชะลอลงร้อยละ 2.6 ต่อปี และการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาดที่ขยายตัวร้อยละ 12.4 ต่อปี ขณะที่รายจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.3 ต่อปี ทั้งนี้ รายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาล ณ ราคาประจำปี มีมูลค่า 661.1 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.4 ต่อปี ประกอบด้วย ค่าตอบแทนแรงงานขยายตัวร้อยละ 3.7 ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินขยายตัวร้อยละ 4.2 รายจ่ายค่าซื้อสินค้าและบริการขยายตัวร้อยละ 7.2 และการโอนเพื่อสวัสดิการสังคมที่ไม่เป็นตัวเงินสำหรับสินค้าและบริการในระบบตลาดขยายตัวร้อยละ 1.2 และหักรายได้จากการขายสินค้าและบริการให้ครัวเรือนและผู้ประกอบการขยายตัวร้อยละ 6.6

ภาพที่ 3 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

➔ ในปี 2560 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.2 - 2.6) ปรับลดจากการคาดการณ์ครั้งก่อนหน้าที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 3.4 ตามกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 ที่มีวงเงินงบประมาณรายจ่ายจำนวน 2,923,000 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีจำนวน 2,381,158 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 81.46 ของวงเงินงบประมาณรวม ทั้งนี้ การเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีงบประมาณ 2560 ในส่วนของรายจ่ายประจำปีสามารถเบิกจ่ายได้ 2,305,815 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 96.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีหลังโอนเปลี่ยนแปลง

➔ ในปี 2561 การบริโภคภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 2.6 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.1 – 3.1) โดยกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบการอนุมัติวงเงินงบประมาณรายจ่ายจำนวน 2,900,000 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีจำนวน 2,153,133.7 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 74.2 ของวงเงินงบประมาณรวม ลดลงจากปีก่อนหน้าร้อยละ -0.1 นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีมาตรการเร่งรัดการใช้จ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 หรือมาตรการ Front Load โดยเฉพาะในส่วนจากรายจ่ายประจำปีให้เร่งรัดเบิกจ่ายรายจ่ายประจำปีในไตรมาสที่ 1 ตามเป้าหมายการเบิกจ่ายงบประมาณที่สำนักงานงบประมาณกำหนด

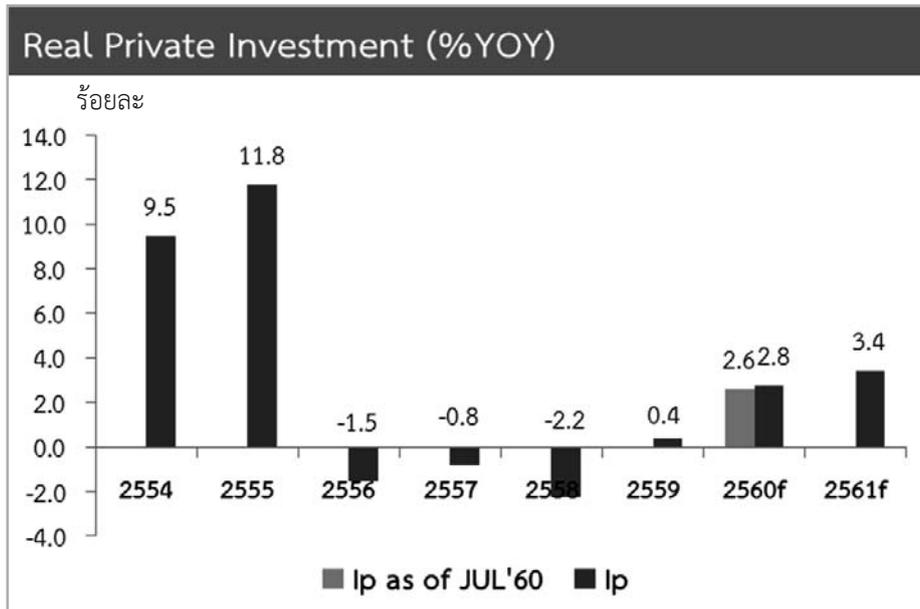
3. การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริงในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวต่อเนื่องร้อยละ 2.9 ต่อปี ตามการขยายตัวของการลงทุนในหมวดเครื่องมือเครื่องจักรที่ขยายตัวร้อยละ 4.3 ต่อปี สอดคล้องกับการขยายตัวของปริมาณการนำเข้าสินค้าทุนที่ขยายตัวร้อยละ 4.4 ต่อปี ขณะที่การลงทุนในหมวดการก่อสร้างลดลงร้อยละ 1.1 ต่อปี เป็นผลจากอาคารที่อยู่อาศัยลดลงร้อยละ 1.6 ต่อปี อย่างไรก็ตาม อาคารเพื่อการพาณิชย์ยังคงขยายตัวร้อยละ 3.4 ต่อปี

สำหรับในปี 2560 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง คาดว่าจะขยายตัวได้อย่างค่อยเป็นค่อยไปที่ร้อยละ 2.8 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.6 – 3.0 ต่อปี) ตามการขยายตัวที่ชัดเจนของภาคการส่งออก ซึ่งจะเป็ปัจจัยสนับสนุนให้ภาคธุรกิจขยายการลงทุน นอกจากนี้ การบริโภคภาคเอกชนมีสัญญาณการฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามมาตรการภาครัฐในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างความมั่นใจแก่นักลงทุนและผู้ประกอบการ และส่งผลดีต่อความเชื่อมั่นของภาคธุรกิจในระยะต่อไป

สำหรับในปี 2561 การลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง คาดว่าจะขยายตัวได้ที่ร้อยละ 3.4 ต่อปี (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 2.9 – 3.9 ต่อปี) ตามความคืบหน้าของโครงการลงทุนภาครัฐโดยเฉพาะการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐในส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนหรือ Public Private Partnership (PPP) จะช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาคธุรกิจ และช่วยกระตุ้นการลงทุนภาคเอกชนให้เข้ามาขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ภาพที่ 4 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนที่แท้จริง

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

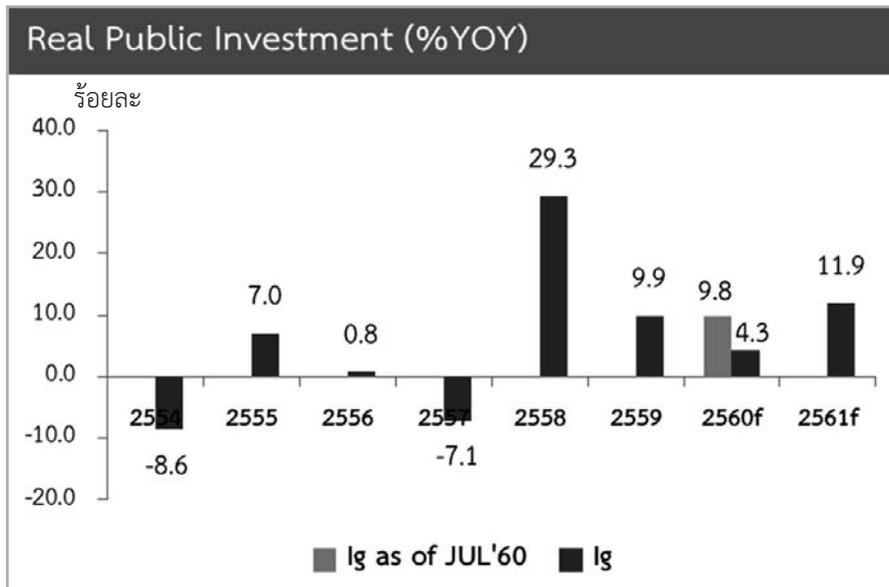
* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

4. การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

↳ การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 หดตัวร้อยละ -2.6 ต่อปี ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ลดลงร้อยละ -7.0 เป็นผลมาจากการลงทุนรัฐบาลลดลงร้อยละ -1.9 ต่อปี และการลงทุนรัฐวิสาหกิจลดลงร้อยละ -3.6 ต่อปี โดยการลงทุนภาครัฐที่แท้จริงสามารถแบ่งออกเป็น

- 1) การลงทุนในหมวดก่อสร้าง ในไตรมาส 3 ปี 2560 ลดลงร้อยละ -2.2 ต่อปี ปรับตัวดีขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ลดลงร้อยละ -12.8 โดยมีปัจจัยหลักมาจากการก่อสร้างของรัฐบาลที่ลดลงร้อยละ -1.9 ต่อปี โดยส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการเบิกจ่ายโครงการเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วนที่มีมูลค่าลดลงเนื่องจากใกล้สิ้นสุดโครงการ ในส่วนของการก่อสร้างของรัฐวิสาหกิจหดตัวร้อยละ -2.5 ต่อปี เนื่องจากไม่มีโครงการใหม่ขนาดใหญ่เข้าสู่ช่วงการก่อสร้างเพิ่มเติม โดยส่วนใหญ่เป็นโครงการต่อเนื่องทั้งโครงการขนาดใหญ่ และโครงการอื่น ๆ เช่น โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยของการเคหะแห่งชาติและโครงการปรับปรุงกิจการประปาแผนหลัก ของการประปานครหลวง เป็นต้น และ
- 2) การลงทุนในหมวดเครื่องมือเครื่องจักร ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 หดตัวร้อยละ -3.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เป็นผลมาจากการลงทุนเครื่องจักรเครื่องมือรัฐบาลที่หดตัวร้อยละ -1.6 และเครื่องจักรเครื่องมือรัฐวิสาหกิจที่หดตัวร้อยละ -5.6 ตามลำดับ ประกอบกับไตรมาสนี้ไม่มีการนำเข้าเครื่องบินเพื่อการพาณิชย์ของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

ภาพที่ 5 ประมาณการอัตราการขยายตัวของการลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

➔ ในปี 2560 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงแบบปริมาณลูกโซ่คาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 4.3 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 4.1 – 4.5) เพิ่มขึ้นจากการคาดการณ์ครั้งก่อนหน้าที่คาดว่าจะขยายตัวร้อยละ 9.8 เนื่องจากกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนในปี 2560 ที่เพิ่มขึ้นจากปี 2559 และได้รับปัจจัยสนับสนุนจากการมาตรการกระตุ้นการลงทุนและการใช้จ่ายของรัฐบาล โดยเฉพาะจากโครงการลงทุนยกระดับโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ด้านคมนาคมขนส่ง ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลได้ตั้งวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนจำนวน 541,842 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 18.5 ของกรอบวงเงินงบประมาณขยายตัวร้อยละ 8.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน โดยการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายลงทุนทั้งปีงบประมาณ 2560 สามารถเบิกจ่ายได้ 380,777 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน และคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 70.3 ของกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนหลังโอนเปลี่ยนแปลง

➔ ในปี 2561 การลงทุนภาครัฐที่แท้จริงคาดว่าจะขยายตัวที่ร้อยละ 11.9 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 11.4 – 12.4) โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการใช้จ่ายภาครัฐที่จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยเฉพาะจากโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่ง (Action Plan 2016 และ Action Plan 2017) ที่มีแนวโน้มเร่งรัดการเบิกจ่ายมากขึ้น ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ 2561 รัฐบาลได้ตั้งวงเงินงบประมาณรายจ่ายลงทุนจำนวน 659,924.0 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 22.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน และตั้งเป้าอัตราเบิกจ่ายรายจ่ายลงทุนไว้ที่ร้อยละ 88.0

5. มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ มูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ¹ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 อยู่ที่ 61.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 12.5 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน เติบโตขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 7.9 โดยปัจจัยที่สนับสนุนให้มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทยในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ขยายตัวได้ดี มาจากเศรษฐกิจคู่ค้าหลักของไทยที่มีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าการส่งออกในด้านมิติสินค้า² ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 พบว่าสินค้าหมวดเกษตรกรรมขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 24.3 ตามการขยายตัวได้ดีของข้าวและผลไม้สด แช่เย็น แช่แข็ง และแห้งเป็นสำคัญ นอกจากนี้ สินค้าในหมวดแร่และเชื้อเพลิงก็ขยายตัวในระดับสูงเช่นกันที่ร้อยละ 23.7 รวมถึงสินค้าหมวดอุตสาหกรรมที่ขยายตัวดีเช่นกันที่ร้อยละ 11.2 ตามการขยายตัวดีของสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์ที่ร้อยละ 11.3 3.9 และ 2.1 ตามลำดับ ขณะที่สินค้าหมวดอุตสาหกรรมเกษตรกลับมาขยายตัวอีกครั้งที่ร้อยละ 2.1 ตามการขยายตัวดีของอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูปเป็นสำคัญ และหากพิจารณาในด้านมิติรายประเทศ พบว่าการส่งออกไปยังตลาดหลักขยายตัว 7.7 โดยขยายตัวทั้งญี่ปุ่น สหรัฐฯ และสหภาพยุโรปที่ร้อยละ 10.4 8.1 และ 4.5 ตามลำดับ ในส่วนของการส่งออกไปยังตลาดศักยภาพสูงขยายตัวดีเช่นกันที่ร้อยละ 14.1 โดยการส่งออกไปยังกลุ่มประเทศอาเซียน 9 ประเทศขยายตัวร้อยละ 9.6 ตามการขยายตัวของกลุ่มประเทศ CLMV³ ที่ร้อยละ 5.3 และการส่งออกไปยังจีนขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 21.7 นอกจากนี้ การส่งออกไปยังฮ่องกง เกาหลีใต้ และไต้หวันก็สามารถขยายตัวได้ดีเช่นกันที่ร้อยละ 7.7 11.3 และ 23.3 ตามลำดับ

➔ ในปี 2560 สศค. คาดว่ามูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวร้อยละ 8.5 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 8.3 - 8.7) พื้นตัวขึ้นจากปีก่อนหน้า ตามการส่งออกสินค้าที่มีแนวโน้มขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นจากปีก่อนอย่างชัดเจน โดยได้รับอานิสงส์จากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าที่เริ่มมีแนวโน้มขยายตัวดีขึ้นตามลำดับ และถ้าหากพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ⁴ ล่าสุดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2560 ขยายตัวที่ร้อยละ 9.3 จากสินค้าหมวดเกษตรกรรมที่ขยายตัวได้ในระดับสูงที่ร้อยละ 20.0 ตามการขยายตัวดีของข้าวและยางพาราเป็นสำคัญ รวมถึงสินค้าหมวดอุตสาหกรรมที่ขยายตัวได้ดีเช่นกันที่ร้อยละ 8.4 ตามการขยายตัวของสินค้าอิเล็กทรอนิกส์ สินค้าเครื่องใช้ไฟฟ้า และสินค้ายานยนต์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ สินค้าหมวดแร่และเชื้อเพลิงขยายตัวได้ดีเช่นกันที่ร้อยละ 31.6 ขณะที่สินค้าหมวดอุตสาหกรรมเกษตรหดตัวที่ร้อยละ 1.78

➔ ในปี 2561 สศค. คาดว่ามูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวร้อยละ 5.7 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 5.2 - 6.2)

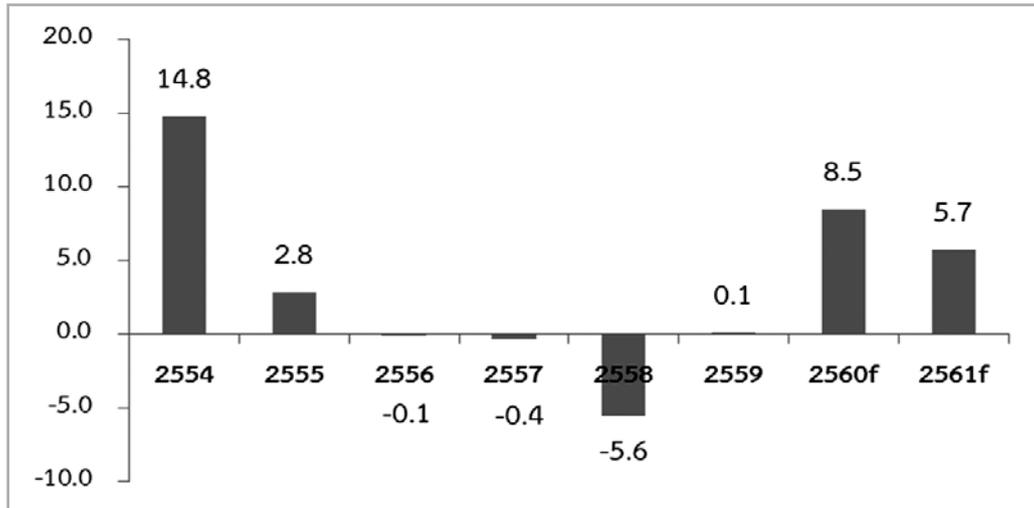
1 มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบดุลการชำระเงิน (รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)

2 มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

3 CLMV หมายถึงประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมาร์ และเวียดนาม

4 มูลค่าการส่งออกสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

ภาพที่ 6 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่าส่งออกสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

6. มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

➔ มูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ⁵ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 อยู่ที่ 51.5 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 13.0 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้าที่ขยายตัวร้อยละ 14.2 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณามูลค่าการนำเข้าในด้านมิติสินค้า⁶ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 พบว่าสินค้าวัตถุดิบขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 18.6 ตามการขยายตัวของสินค้าเคมีภัณฑ์ อุปกรณ์ส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์เป็นสำคัญ รวมถึงสินค้าเชื้อเพลิงที่ขยายตัวได้ดีเช่นกันที่ร้อยละ 22.5 นอกจากนี้ สินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้ายานยนต์ก็สามารถขยายตัวเช่นกันที่ร้อยละ 9.2 7.2 และ 7.8 ตามลำดับ

➔ ในปี 2560 สศค. คาดว่ามูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวที่ร้อยละ 14.0 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 13.8 - 14.2) ขยายตัวเร่งขึ้นจากปีก่อนหน้าที่หดตัวร้อยละ 5.1 สอดคล้องกับแนวโน้มการลงทุนภาคเอกชนที่คาดว่าจะเร่งขึ้นและการฟื้นตัวของภาคการส่งออก นอกจากนี้ ยังได้รับแรงสนับสนุนจากโครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐอีกด้วย และถ้าหากพิจารณาข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่ามูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ⁷ ล่าสุดในช่วง 9 เดือนแรกของปี 2560 ขยายตัวที่ร้อยละ 14.8 จากการขยายตัวในทุกหมวดสินค้าหลัก โดยเฉพาะสินค้าวัตถุดิบที่ขยายตัวในระดับสูงที่ร้อยละ 20.2 ตามการขยายตัวในระดับสูงของทองคำ อุปกรณ์ส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์เป็นสำคัญ รวมถึงสินค้าเชื้อเพลิงที่ขยายตัวในระดับสูงเช่นกันที่ร้อยละ 29.6 นอกจากนี้ สินค้าทุน สินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้ายานยนต์ก็ขยายตัวได้ดีเช่นกันที่ร้อยละ 8.0 4.1 และ 5.5 ตามลำดับ

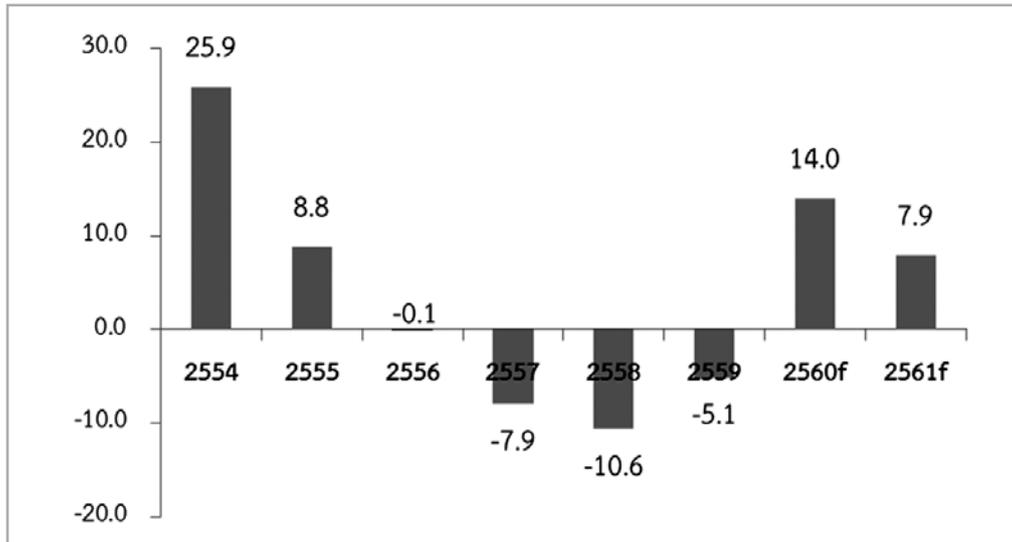
➔ ในปี 2561 สศค. คาดว่ามูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐจะขยายตัวที่ร้อยละ 7.9 (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 7.4 - 8.4)

⁵ มูลค่าการนำเข้าตามระบบดุลการชำระเงิน (รายงานโดยธนาคารแห่งประเทศไทย)

⁶ มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

⁷ มูลค่าการนำเข้าสินค้าตามระบบกรมศุลกากร (คำนวณโดย สศค.)

ภาพที่ 7 ประมาณการอัตราการขยายตัวของมูลค่านำเข้าสินค้าในรูปดอลลาร์สหรัฐ

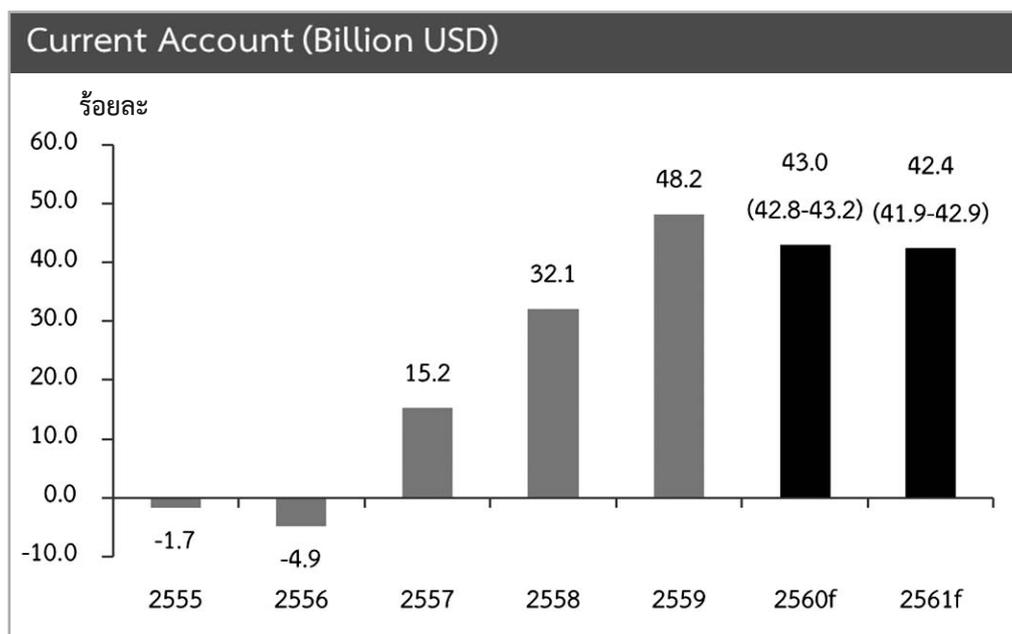
ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายถึงเหตุนัยหมายถึงประมาณการ

7. ดุลบัญชีเดินสะพัด

➔ ดุลบัญชีเดินสะพัดในช่วงไตรมาสที่ 3 ปี 2560 เกินดุลทั้งสิ้น 13.7 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลเพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนที่เกินดุล 7.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากดุลการค้าและดุลบริการที่เกินดุลเพิ่มขึ้น โดยในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินเกินดุลทั้งสิ้น 10.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และดุลบริการ รายได้ และเงินโอนเกินดุลอยู่ที่ 3.6 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ จากรายรับจากภาคการท่องเที่ยวที่ยังคงขยายตัวดีตามปัจจัยเทศกาล

ภาพที่ 8 ประมาณการดุลบัญชีเดินสะพัด

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายถึงเหตุนัยหมายถึงประมาณการ

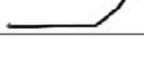
➔ ในปี 2560 คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุล 43.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 9.7 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 42.8 ถึง 43.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 9.5 ถึง 9.9 ของ GDP) เกินดุลเพิ่มขึ้นจากปีก่อน (ภาพที่ 8) โดยคาดว่าดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินจะเกินดุลทั้งสิ้น 29.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงจากปี 2559 เนื่องจากคาดว่ามูลค่าสินค้านำเข้าจะขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นมาก และมากกว่าการขยายตัวของมูลค่าสินค้าส่งออก ด้านดุลบริการ รายได้ และเงินโอน คาดว่าจะกลับมาเกินดุล 13.1 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากรายได้สุทธิจากการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะสูงถึง 35.8 ล้านคนในปี 2560

➔ ในปี 2561 คาดว่าดุลบัญชีเดินสะพัดจะเกินดุล 42.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.8 ของ GDP (โดยมีช่วงคาดการณ์ที่ 41.9 ถึง 42.9 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ หรือประมาณร้อยละ 8.3 ถึง 9.3 ของ GDP) เกินดุลลดลงจากปีก่อน (ภาพที่ 8) โดยคาดว่าดุลการค้าตามระบบดุลการชำระเงินจะเกินดุลทั้งสิ้น 27.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เกินดุลลดลงจากปี 2560 เนื่องจากคาดว่าเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้าหลักจะชะลอตัวลงจากปี 2560 นอกจากนี้คาดว่ามูลค่าสินค้านำเข้าจะขยายตัวในอัตราเร่งขึ้นมาก และมากกว่าการขยายตัวของมูลค่าสินค้าส่งออก สำหรับด้านดุลบริการ รายได้ และเงินโอนคาดว่าจะกลับมาเกินดุล 15.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ เนื่องจากรายได้สุทธิจากการท่องเที่ยวที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง ตามจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่คาดว่าจะสูงถึง 38.7 ล้านคนในปี 2561

8. อัตราเงินเฟ้อทั่วไป

อัตราเงินเฟ้อทั่วไปในช่วง 10 เดือนแรกของปี 2560 อยู่ที่ร้อยละ 0.62 โดยในช่วงที่ผ่านมาสินค้าที่มีการปรับราคาขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ได้แก่ สินค้าเชื้อเพลิงที่มีการปรับเพิ่มขึ้นตามราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก อาหารสำเร็จรูป และสินค้าประเภทยาสูบและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เนื่องจากมีการปรับโครงสร้างภาษีสรรพสามิตในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สินค้าประเภทอาหารสดมีการปรับราคาลดลงเมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า เนื่องจากปีก่อนมีปัจจัยภัยแล้ง ทำให้ราคาสินค้าเกษตรหลายประเภททรงตัวอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้ คาดว่าในช่วงที่เหลือของปี อัตราเงินเฟ้อจะค่อยๆ ปรับตัวสูงขึ้น ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ และระดับราคาน้ำมันดิบที่ยังทรงตัวอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง ทำให้คาดว่าทั้งปี อัตราเงินเฟ้อจะอยู่ที่ร้อยละ 0.7 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.5 ถึง 0.9)

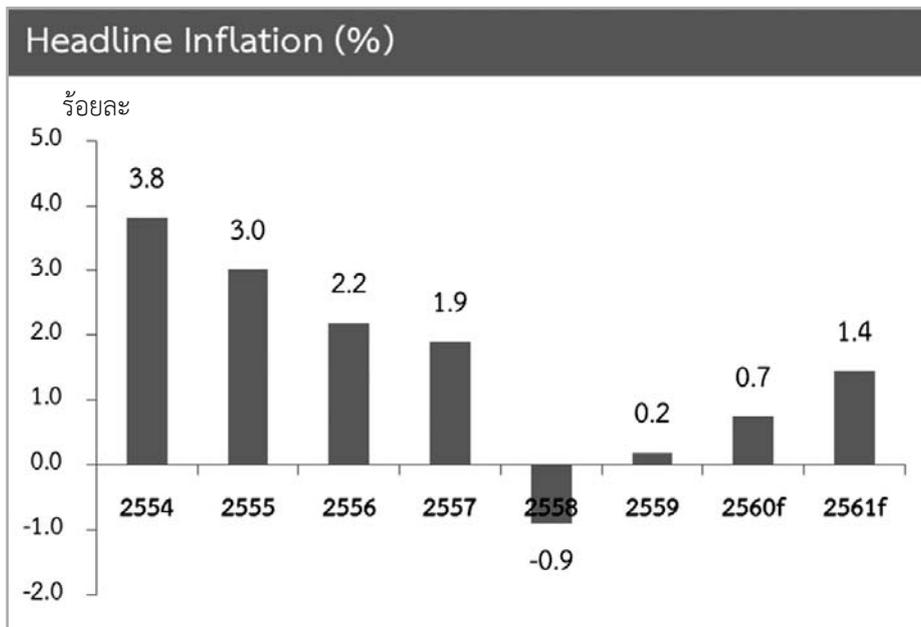
ตารางที่ 8 อัตราการขยายตัวของราคาสินค้าหมวดต่างๆ ช่วง 10 เดือนแรกของปี 2560

หมวด	trend	%YTD
อาหารและเครื่องดื่ม		-0.02
เครื่องนุ่งห่มและรองเท้า		0.01
หมวดเคสสถาน		-0.03
ตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล		0.28
พาหนะ ขนส่ง และการสื่อสาร		2.44
การบันเทิง การศึกษา และศาสนา		0.56
หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์		2.42

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

สำหรับปี 2561 คาดว่าอัตราเงินเฟ้อจะมีอัตราสูงขึ้นจากปีก่อนหน้ามาอยู่ที่ร้อยละ 1.4 (ช่วงคาดการณ์ที่ร้อยละ 0.9 ถึง 1.9) โดยมีสาเหตุหลักจากการเพิ่มขึ้นของสมมติฐานราคาน้ำมันดิบเป็นสำคัญ ซึ่งจะส่งผลให้ต้นทุนของสินค้าหลายประเภทมีการปรับตัวเพิ่มขึ้น และอาจส่งผลต่อเนื่องทำให้มีการปรับเพิ่มราคาสินค้าในที่สุด นอกจากนี้ ยังคาดว่าอุปสงค์ภายในประเทศจะมีการปรับตัวดีขึ้น ซึ่งจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้อัตราเงินเฟ้อเร่งตัวเพิ่มขึ้นได้ในปีหน้า

ภาพที่ 9 ประมาณการอัตราเงินเฟ้อทั่วไปปี 2560 และปี 2561

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.)

* หมายเหตุ f หมายถึงประมาณการ

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลัง
ในปีงบประมาณ 2560
(ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

ภาคการคลัง

รายงานสรุปสถานการณ์ด้านการคลังในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

○ ปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจไทย โดยการจัดทำงบประมาณแบบขาดดุล (Expansionary Fiscal Policy) จำนวน 552,922 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,733,000 ล้านบาท และงบประมาณเพิ่มเติมปีงบประมาณ 2560 วงเงิน 190,000 ล้านบาท ซึ่งเม็ดเงินส่วนใหญ่จะนำมาสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรการสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ (Local Economy) นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้นอกงบประมาณ ได้แก่ (1) การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (Development Policy Loan: DPL) และ (2) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาาระบบบริหารจัดการน้ำและระบบขนส่งทางถนน ระยะเร่งด่วน

○ ในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้ 2,350,590 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 7,590 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.3 และต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ -1.8 ต่อปี สำหรับการเบิกจ่ายในปีงบประมาณ 2560 เบิกจ่ายได้ทั้งสิ้น 2,890,545 ล้านบาท สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนหน้า 83,171 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 3.0 ต่อปี โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 2,686,592 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 91.9 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (2,923,000 ล้านบาท) ทั้งนี้ ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน -541,740 ล้านบาท

○ หนี้สาธารณะคงค้าง ณ สิ้นเดือนสิงหาคม 2560 มีจำนวน 6,274,872.04 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.92 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 49,883.29 ล้านบาท ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 95.14 และ (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 89.62 อย่างไรก็ตาม หนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ตั้งไว้ไม่เกินร้อยละ 60 ของ GDP

○ สำหรับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 2,900,000 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 23,000 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -0.8 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.0 ของ GDP¹ และเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล 450,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.8 ของ GDP¹ ภายใต้ประมาณการการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเท่ากับ 2,450,000 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นรายจ่ายประจำ 2,153,134 ล้านบาท และรายจ่ายลงทุน 659,924 ล้านบาท

¹ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2561 เท่ากับ 16,111,800.0 ล้านบาท

ผลการดำเนินนโยบายการคลังในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

1. ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล

ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560) รัฐบาลสามารถจัดเก็บรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท. ได้ 2,350,590 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 7,590 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 0.3 แต่ต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 1.8 ต่อปี ทั้งนี้ ผลการจัดเก็บรายได้ตามหน่วยงานจัดเก็บสรุปได้ ดังนี้

กรมสรรพากร

กรมสรรพากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 1,792,896 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 74,104 ล้านบาท หรือร้อยละ 4.0 แต่สูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ 2.0 ต่อปี โดยภาษีที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ (1) ภาษีมูลค่าเพิ่ม จัดเก็บได้ 742,199 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.6 ต่อปี และจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 47,801 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ -6.1 (2) ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม จัดเก็บได้ 39,389 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -14.9 ต่อปี จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 24,611 ล้านบาท หรือร้อยละ -38.5 เนื่องจากราคาน้ำมันดิบในตลาดโลกเฉลี่ยของปี 2559 ต่ำกว่าสมมติฐานที่ใช้ในการประมาณการ (3) ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จัดเก็บได้ 314,892 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -1.3 ต่อปี และจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ 7,808 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ -2.4 โดยเป็นผลมาจากการปรับปรุงโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ที่มีผลใช้สำหรับเงินได้พึงประเมินที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ส่งผลทำให้ภาษีหัก ณ ที่จ่ายจากเงินเดือน (ภ.ง.ด. 1) และภาษีหัก ณ ที่จ่ายของรัฐบาลจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม ยังมีภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล จัดเก็บได้ 625,978 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.5 ต่อปี และจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 13,978 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 2.3 โดยเป็นผลมาจากการจัดเก็บภาษีจากกำไรสุทธิ (ภ.ง.ด. 50) และภาษีจากค่าบริการและจำหน่ายกำไร (ภ.ง.ด. 54) ที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ

กรมสรรพสามิต

กรมสรรพสามิตจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 562,365 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 12,465 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.3 และสูงกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนที่ร้อยละ 8.6 ต่อปี โดยเป็นผลจากการจัดเก็บภาษีน้ำมันที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 22,885 ล้านบาท หรือร้อยละ 11.8 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 22.1 ต่อปี เนื่องจากการจัดเก็บภาษีน้ำมันเบนซินที่สูงกว่าประมาณการ การปรับเพิ่มอัตราภาษีน้ำมันเชื้อเพลิงสำหรับเครื่องบินไอพ่น และการจัดเก็บภาษีน้ำมันหล่อลื่น ภาษีสรรพสามิตรถยนต์จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 2,655 ล้านบาท หรือร้อยละ 2.7 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.4 ต่อปี และภาษีเบียร์จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ 1,196 ล้านบาท หรือร้อยละ 1.4 และเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.2 ต่อปี

กรมศุลกากร

กรมศุลกากรจัดเก็บรายได้รวมทั้งสิ้น 104,785 ล้านบาท ต่ำกว่าประมาณการ 15,715 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.0 และต่ำกว่าช่วงเดียวกันของปีก่อนร้อยละ -6.1 ต่อปี โดยเป็นผลจากการจัดเก็บอากรขาเข้าต่ำกว่าเป้าหมายจำนวน 16,786 ล้านบาท หรือร้อยละ 14.2 และต่ำกว่าปีก่อนร้อยละ 6.9 เนื่องจากการใช้สิทธิพิเศษภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีที่ขยายตัวต่อเนื่อง ประกอบกับผลกระทบจากการปรับโครงสร้างภาษีศุลกากรระยะที่ 2 สูงกว่าที่ประมาณการไว้ ส่งผลให้มูลค่าต้องอากรของสินค้าที่มีสัดส่วนอากรขาเข้าสูง ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ เช่น ยานบกและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์ประกอบ เครื่องจักรและเครื่องใช้กลของทำด้วยเหล็กหรือเหล็กกล้า เป็นต้น

รัฐวิสาหกิจ

รัฐวิสาหกิจนำส่งรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 162,265 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 31,265 ล้านบาท หรือร้อยละ 23.9 และสูงกว่าปีก่อนร้อยละ 21.3 ต่อปี ซึ่งเป็นผลจากรัฐวิสาหกิจบางแห่งมีการนำส่งรายได้ที่ค้ำนำส่งจากปีก่อนหน้าและบางแห่งมีผลประกอบการที่ดีขึ้น โดยรัฐวิสาหกิจที่นำส่งรายได้สูงกว่าประมาณการ 5 อันดับแรก ได้แก่ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล การไฟฟ้านครหลวง โรงงานยาสูบ และบริษัท กสท. โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน)

หน่วยงานอื่น

หน่วยงานอื่นจัดเก็บรายได้รวมได้ทั้งสิ้น 169,000 ล้านบาท สูงกว่าประมาณการ 37,400 ล้านบาท เนื่องจากการรับรู้ส่วนเกินจากการจำหน่ายพันธบัตร (Premium) และการนำส่งเงินสภาพคล่องส่วนเกินของกองทุนหมุนเวียน แต่ต่ำกว่าปีก่อนจำนวน 126,840 ล้านบาท หรือร้อยละ 44.4 เนื่องจากในปีก่อนมีรายได้พิเศษ เช่น การนำส่งรายได้จากการประมูลใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่เพื่อประกอบกิจการโทรคมนาคม (3G และ 4G) การรับรู้ส่วนเกินจากการจำหน่ายพันธบัตร (Premium) การชำระภาษีพณิชย์ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นต้น

ตารางที่ 1 ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาลสุทธิในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ 2560		ประมาณการตามเอกสาร งบประมาณ	
	(ต.ค. 59 – ก.ย. 60)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี
1. กรมสรรพากร	1,792,896	2.0	1,867,000	-4.0
2. กรมสรรพสามิต	562,365	8.6	549,900	2.3
3. กรมศุลกากร	104,785	-6.1	120,500	-13.0
รวมรายได้ 3 กรมจัดเก็บ	2,460,046	3.1	2,537,400	-3.0
4. รัฐวิสาหกิจ	162,265	21.3	131,000	23.9
5. หน่วยงานอื่น	169,000	-42.2	131,600	28.4
รวมรายได้จัดเก็บ (Gross)	2,791,311	-0.8	2,800,000	-0.3
หัก	332,042	5.2	346,000	-4.0
รวมรายได้สุทธิ (Net)	2,459,269	-1.5	2,454,000	0.2
หักเงินจัดสรรจาก VAT ให้ อปท. ตาม พรบ. กำหนดแผนฯ	108,679	5.8	111,000	-2.1
รวมรายได้สุทธิหลังหักการจัดสรร อปท.	2,350,590	-1.8	2,343,000	0.3

ที่มา: สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

2. ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

การเบิกจ่ายงบประมาณรวมในปีงบประมาณ 2560 เท่ากับ 2,890,545 ล้านบาท สูงกว่าปีก่อนหน้า 83,171 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 3.0 ต่อปี โดยรายจ่ายปีปัจจุบันเบิกจ่ายได้จำนวน 2,686,592 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.2 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราเบิกจ่ายร้อยละ 91.9 ของกรอบวงเงินงบประมาณ (2,923,000 ล้านบาท)

ทั้งนี้ รายจ่ายปีปัจจุบันจำนวน 2,686,592 ล้านบาท ประกอบด้วย (1) รายจ่ายประจำ 2,305,815 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.1 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 96.8 ของกรอบวงเงินงบประมาณ รายจ่ายประจำหลังโอนเปลี่ยนแปลง (2,381,158 ล้านบาท) และ (2) รายจ่ายลงทุน 380,777 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.4 ต่อปี หรือคิดเป็นอัตราการเบิกจ่ายร้อยละ 70.3 ของกรอบวงเงินงบประมาณ รายจ่ายลงทุนหลังโอนเปลี่ยนแปลง (541,842 ล้านบาท) โดยในปีงบประมาณ 2560 มีรายจ่ายที่สำคัญ ได้แก่ เงินอุดหนุนของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 218,163 ล้านบาท รายจ่ายชำระหนี้ของกระทรวงการคลัง 193,020 ล้านบาท และเงินอุดหนุนของกระทรวงศึกษาธิการ 167,378 ล้านบาท เป็นต้น สำหรับการเบิกจ่ายงบประมาณเหลือในปีเบิกจ่ายได้ 203,953 ล้านบาท ลดลงร้อยละ -10.7 ต่อปี

ตารางที่ 2 ผลการเบิกจ่ายงบประมาณในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

ประเภทรายจ่าย (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงิน	ปีงบประมาณ		
		2560 (ต.ค. 59 – ก.ย.60)	เปลี่ยนแปลง ร้อยละต่อปี	อัตราการเบิก จ่าย
1. รายจ่ายปีปัจจุบัน	2,923,000	2,686,592	4.2	91.9
1.1 รายจ่ายประจำ	2,381,158	2,305,815	4.1	96.8
1.2 รายจ่ายลงทุน	541,842	380,777	4.4	70.3
2. รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อน	276,658	203,953	-10.7	73.8
3. รายจ่ายรวม (1+2)	3,199,658	2,890,545	3.0	90.3

ที่มา : กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

นอกจากนี้ รัฐบาลได้มีการเบิกจ่ายเงินกู้นอกงบประมาณ ได้แก่ (1) การเบิกจ่ายเงินกู้ภายใต้แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 ตั้งแต่เริ่มโครงการ (ตุลาคม 2552) จนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2560 มีการเบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น 347,180 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 99.5 ของวงเงิน 348,940 ล้านบาท (2) การเบิกจ่ายเงินกู้เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (DPL) ตั้งแต่เริ่มโครงการ (เดือนเมษายน 2554) จนถึงสิ้นเดือนกันยายน 2560 มีจำนวน 35,951 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 91.5 ของวงเงิน 39,285 ล้านบาท และ (3) โครงการเงินกู้เพื่อการพัฒนาาระบบบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและระบบขนส่งทางถนนระยะเร่งด่วน มีการเบิกจ่ายทั้งสิ้น 65,324 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 83.4 ของวงเงิน 78,295 ล้านบาท

ตารางที่ 3 ผลการเบิกจ่ายเงินก้อนงบประมาณ

โครงการ (หน่วย: ล้านบาท)	วงเงินที่ ได้รับ อนุมัติ	2553	2554	2555	2556	2557	2558	2559	2560	ตั้งแต่เริ่ม โครงการ จนถึงสิ้น เดือนมิ.ย. 60	ร้อยละ ของ วงเงินที่ ได้รับ อนุมัติ
1. โครงการภายใต้ แผนปฏิบัติการ ไทยเข้มแข็ง	348,940	234,369	61,391	24,420	7,509	4,597	13,232	1,660	2	347,180	99.5
2. เงินกู้เพื่อฟื้นฟู เศรษฐกิจและ พัฒนาโครงสร้าง พื้นฐาน (DPL)	39,285	-	286	7,382	14,998	6,646	4,184	1,938	510	35,951	91.5
3. โครงการเงินกู้เพื่อ การพัฒนาระบบ บริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำและ ระบบขนส่งทาง ถนนระยะเร่งด่วน	78,295	-	-	-	-	-	13,297	43,713	8,314	65,324	83.4

ที่มา: กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

กล่าวโดยสรุปในปีงบประมาณ 2560 รัฐบาลมีการเบิกจ่ายเม็ดเงินเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจทั้งสิ้น 3,339,000 ล้านบาท ซึ่งแบ่งออกเป็น (1) งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,686,592 ล้านบาท (2) รายจ่ายจากงบประมาณปีก่อนจำนวน 203,953 ล้านบาท (3) การเบิกจ่ายเงินก้อนงบประมาณ จำนวน 448,455 ล้านบาท

3. ฐานะการคลังในปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

ฐานะการคลังในปีงบประมาณ 2560 พบว่า รัฐบาลมีรายได้นำส่งคลังจำนวน 2,348,805 ล้านบาท และมีการเบิกจ่ายงบประมาณรวมทั้งสิ้น 2,890,545 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินงบประมาณขาดดุลจำนวน 541,740 ล้านบาท และเมื่อรวมกับดุลเงินนอกงบประมาณที่เกินดุล 71,276 ล้านบาท ทำให้ดุลเงินสดก่อนกู้ขาดดุลจำนวน 470,464 ล้านบาท ทั้งนี้ รัฐบาลได้บริหารเงินสดให้สอดคล้องกับความต้องการใช้เงินโดยชดเชยการขาดดุลด้วยการกู้เงินจำนวน 552,922 ล้านบาท ส่งผลให้ดุลเงินสด (หลังการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุล) เกินดุลจำนวน 82,458 ล้านบาท และส่งผลให้เงินคงคลัง ณ สิ้นเดือนกันยายน 2560 มีจำนวน 523,758 ล้านบาท

ตารางที่ 4 ฐานะการคลังใบปีงบประมาณ 2560 (ตุลาคม 2559 – กันยายน 2560)

(หน่วย:ล้านบาท)	ปีงบประมาณ		เปรียบเทียบ	
	ปีงบ. 2560	ปีงบ. 2559	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. รายได้	2,348,805	2,411,525	-62,960	-2.6
2. รายจ่าย	2,890,545	2,807,373	83,171	3.0
3. ดุลเงินงบประมาณ	-541,740	-395,848	-146,131	-36.9
4. ดุลเงินนอกงบประมาณ	71,276	20,727	50,549	243.9
5. ดุลเงินสดก่อนกู้ (3+4)	-470,464	-374,882	-95,582	-25.5
6. เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุล	552,922	390,000	162,922	41.8
7. ดุลเงินสดหลังกู้ (5+6)	82,458	15,118	67,340	445.4
8. เงินคงคลังปลายงวด	523,758	441,300	82,458	18.7

ที่มา: กรมบัญชีกลาง และสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

4. หนี้สาธารณะ

หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2560 มีจำนวน 6,274,872.04 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 41.92 ของ GDP และเมื่อเปรียบเทียบกับเดือนก่อนหน้า หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นสุทธิ 49,883.29 ล้านบาท โดยเป็น (1) หนี้ของรัฐบาลจำนวน 4,861,262.73 ล้านบาท (2) หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงินจำนวน 966,596.76 ล้านบาท (3) หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 432,369.05 ล้านบาท และ (4) หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐจำนวน 14,643.50 ล้านบาท ตามลำดับ ทั้งนี้ ระดับหนี้สาธารณะคงค้างยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ สะท้อนได้จาก (1) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ในประเทศถึงร้อยละ 95.14 ของหนี้สาธารณะคงค้าง (2) หนี้สาธารณะคงค้างเป็นหนี้ระยะยาวถึงร้อยละ 96.72 ของหนี้สาธารณะคงค้าง และ (3) สัดส่วนหนี้สาธารณะคงค้างต่อ GDP ยังอยู่ภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ไม่เกินร้อยละ 60.0 ของ GDP

ตารางที่ 5 หนี้สาธารณะคงค้าง ณ วันที่ 31 สิงหาคม

หนี้สาธารณะคงค้าง (หน่วย: ล้านบาท)	ณ เดือน ส.ค. 60	% of GDP
1. หนี้ของรัฐบาล	4,861,262.73	32.47
2. หนี้รัฐวิสาหกิจที่ไม่เป็นสถาบันการเงิน	966,596.76	6.46
3. หนี้รัฐวิสาหกิจที่เป็นสถาบันการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน)	432,369.05	2.89
4. หนี้หน่วยงานอื่นของรัฐ	14,643.50	0.10
หนี้สาธารณะรวม	6,274,872.04	41.92

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ กระทรวงการคลัง

5. โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561

สำหรับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายปีงบประมาณ 2561 มีจำนวน 2,900,000 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 23,000 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -0.8 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.0 ของ GDP² และเป็นการดำเนินนโยบายการคลังแบบขาดดุล 450,000 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.8 ของ GDP ภายใต้ประมาณการการจัดเก็บรายได้รัฐบาลเท่ากับ 2,450,000 ล้านบาท ทั้งนี้ โครงสร้างงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ 2561 แบ่งออกเป็น (1) รายจ่ายประจำ 2,153,133.7 ล้านบาท ลดลงจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 2,552.3 ล้านบาท หรือลดลงร้อยละ -0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 74.2 ของวงเงินงบประมาณ (2) รายจ่ายลงทุน 659,924.0 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 875.1 ล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.8 ของวงเงินงบประมาณ และ (3) รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้ 86,942.3 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2560 จำนวน 5,755.5 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.1 ต่อปี หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 3.0 ของวงเงินงบประมาณ

ตารางที่ 7 โครงสร้างงบประมาณปีงบประมาณ 2560 - 2561

โครงสร้างงบประมาณ	ปีงบประมาณ 2560		ปีงบประมาณ 2561	
	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี	จำนวน	เปลี่ยนแปลงร้อยละต่อปี
1. วงเงินงบประมาณรายจ่าย	2,923,000.0	5.3	2,900,000	-0.8
(สัดส่วนต่อ GDP)	19.2		18.0	
รายจ่ายประจำ	2,155,686.0	1.3	2,153,133.7	-0.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	73.8		74.2	
รายจ่ายเพื่อชดใช้เงินคงคลัง	27,078.3	23.8	-	
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	0.9		-	
รายจ่ายลงทุน	659,048.9	16.8	659,924.0	0.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	22.5		22.8	
รายจ่ายชำระคืนต้นเงินกู้	81,186.8	31.0	86,942.3	7.1
(สัดส่วนต่องบประมาณ)	2.8		3.0	
2. รายได้	2,370,078.3	-0.7	2,450,000.0	3.4
การขาดดุล/เกินดุล	390,000.0		450,000	
3. ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)	15,228,600.0	6.0	16,111,800.0	5.8

ที่มา: สำนักงบประมาณ

² ผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ปี 2561 เท่ากับ 16,111,800.0 ล้านบาท

ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทย
ในไตรมาส 3 ปี 2560

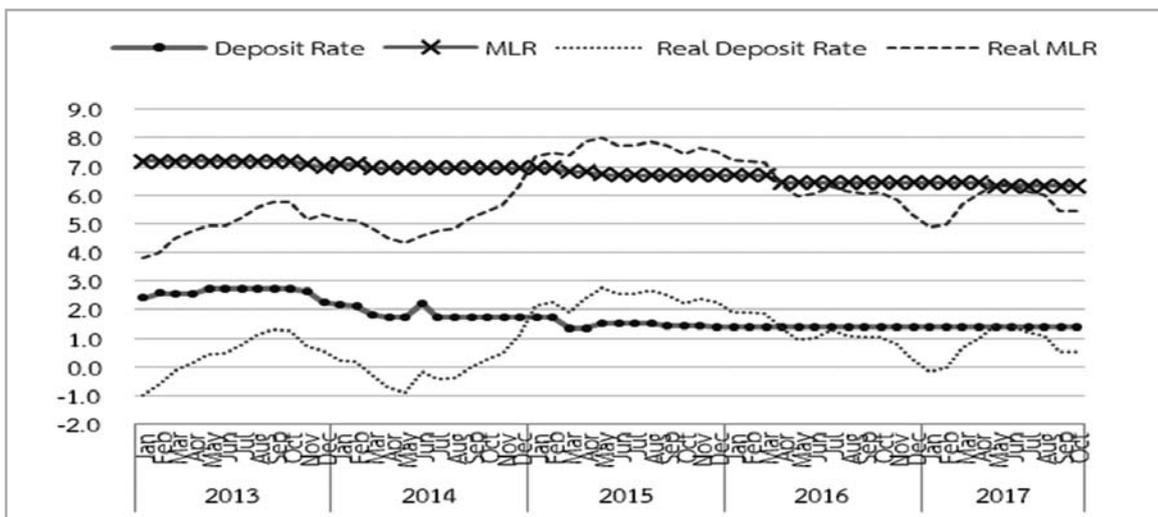
ภาคการเงิน

รายงานภาวะเศรษฐกิจการเงินไทยในไตรมาส 3 ปี 2560

○ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ทรงตัวในระดับต่ำ โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำระยะเวลา 1 ปีของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ทรงตัวที่ร้อยละ 1.40 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR เฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ 5 แห่ง ลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 6.32 ต่อปี (ภาพที่ 1) ทั้งนี้ อัตราเงินเฟ้อที่อยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่แท้จริง¹ ณ เดือนกันยายน 2560 อยู่ที่ร้อยละ 0.54 ต่อปี ขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่แท้จริงอยู่ที่ร้อยละ 5.46 ต่อปี

○ ในปี 2560 คาดว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้จะทรงตัวอยู่ในระดับต่ำ นอกจากนี้คาดว่าคณะกรรมการนโยบายการเงินจะคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายไว้ในระดับต่ำต่อไปจนถึงสิ้นปี 2560 เพื่อส่งผ่านต้นทุนทางการเงินที่ต่ำเพื่อเป็นแรงสนับสนุนการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

ภาพที่ 1 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์

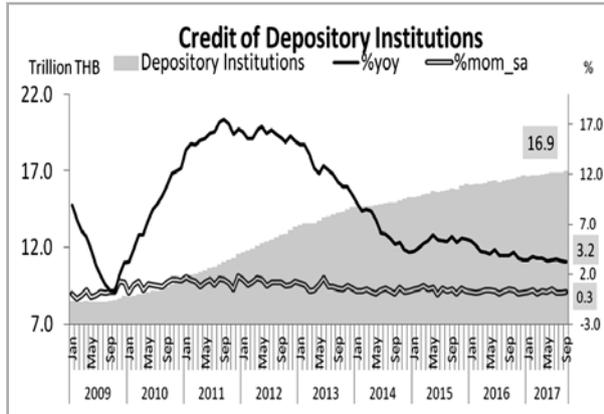
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินรับฝากในสถาบันการเงินที่รับฝากเงิน² (Depository Institutions) ณ สิ้นเดือนกันยายน 2560 ยังคงขยายตัว (ภาพที่ 2 และภาพที่ 3) โดยสถาบันการเงินที่รับฝากเงินมี ยอดคงค้างของสินเชื่อจำนวน 16.9 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 3.2 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.6 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ตามผู้ให้สินเชื่อ โดยเปรียบเทียบกับในไตรมาสที่ 2 ปี 2560 พบว่าสินเชื่อในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวลดลง ขณะที่สินเชื่อในสถาบันการเงินเฉพาะกิจขยายตัวเร่งขึ้น ด้านเงินรับฝาก ณ เดือนกันยายน 2560 มียอดคงค้างจำนวน 18.2 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 4.9 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน หรือขยายตัวร้อยละ 0.3 จากไตรมาสก่อนหน้า (หลังจัดผลทางฤดูกาล) โดยเมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า เงินรับฝากของธนาคารพาณิชย์หดตัว ขณะที่เงินรับฝากของสถาบันการเงินเฉพาะกิจขยายตัวเร่งขึ้น

¹ คำนวณโดยนำอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือนเฉลี่ย หักอัตราเงินเฟ้อในช่วงเดียวกัน

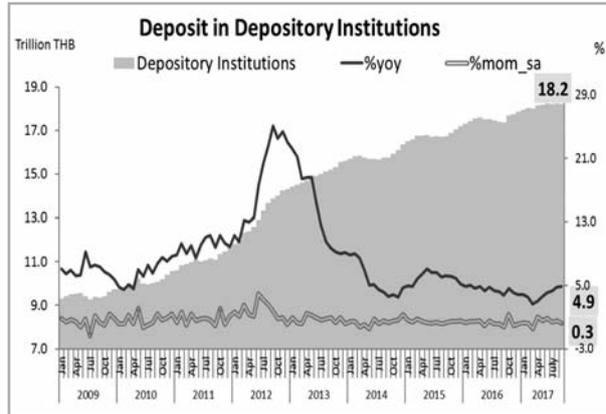
² ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สถาบันการเงินเฉพาะกิจ สหกรณ์ออมทรัพย์ และกองทุนรวมตลาดเงิน

ภาพที่ 2 สินเชื่อในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

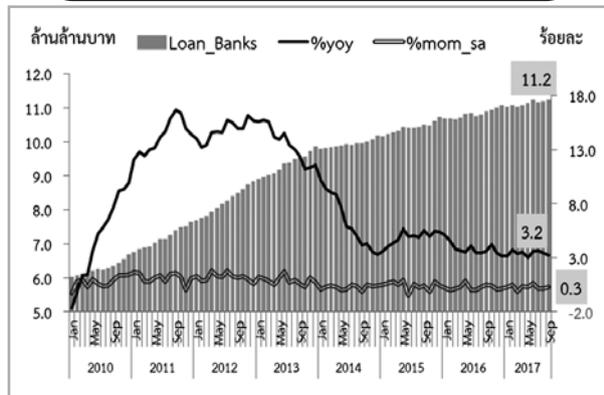
ภาพที่ 3 เงินฝากในสถาบันรับฝากเงิน

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

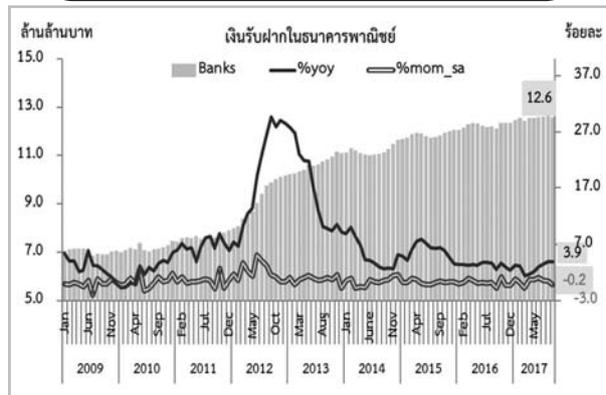
○ ยอดคงค้างสินเชื่อและเงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2560 ชะลอลงเมื่อเทียบกับของไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 4 และภาพที่ 5) โดยธนาคารพาณิชย์มียอดคงค้างสินเชื่อจำนวน 11.2 ล้านล้านบาท คิดเป็นการขยายตัวร้อยละ 3.2 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลทางฤดูกาลแล้วขยายตัวร้อยละ 0.5 จากไตรมาสก่อนหน้า ชะลอลงจากไตรมาสก่อนหน้า และด้านเงินรับฝากมียอดคงค้างจำนวน 12.5 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 3.9 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และเมื่อขจัดผลของฤดูกาลแล้วหดตัวร้อยละ -0.2 จากไตรมาสก่อนหน้า ลดลงจากไตรมาสก่อนหน้า

ภาพที่ 4 สินเชื่อในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

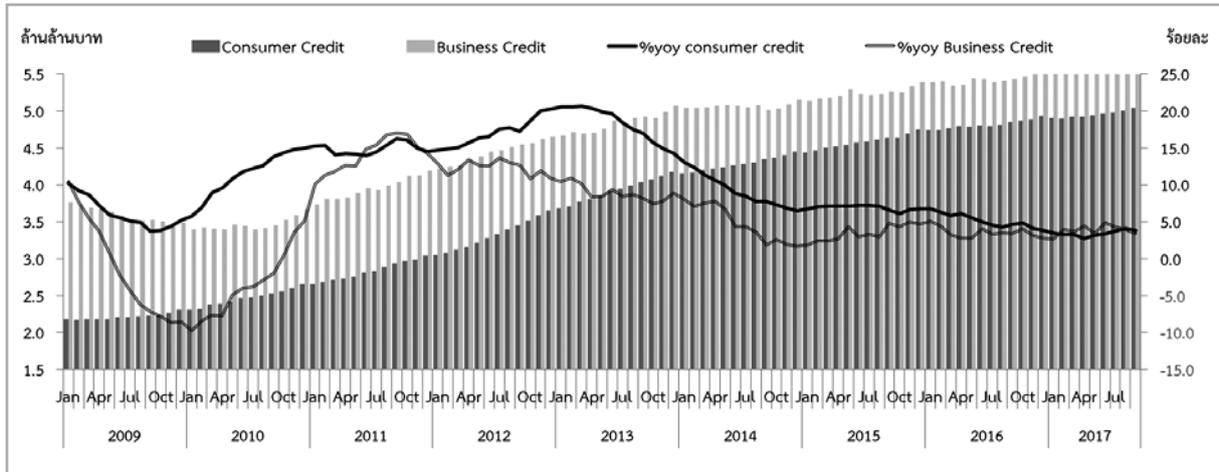
ภาพที่ 5 เงินรับฝากในธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ เมื่อพิจารณาตามประเภทสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ ณ สิ้นเดือนกันยายน 2560 พบว่าทั้งสินเชื่อธุรกิจและสินเชื่ออุปโภคบริโภคยังคงขยายตัว (ภาพที่ 6) โดยสินเชื่อที่ให้แก่ภาคธุรกิจซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 52.8 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 3.4 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ขณะที่สินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 47.2 ของสินเชื่อรวม ขยายตัวร้อยละ 3.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน

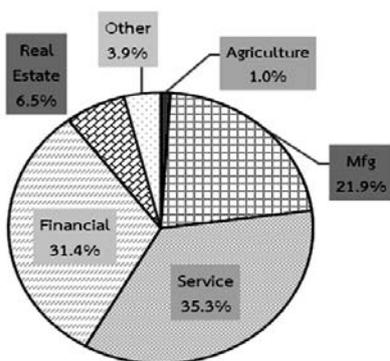
ภาพที่ 6 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคและสินเชื่อธุรกิจของธนาคารพาณิชย์

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

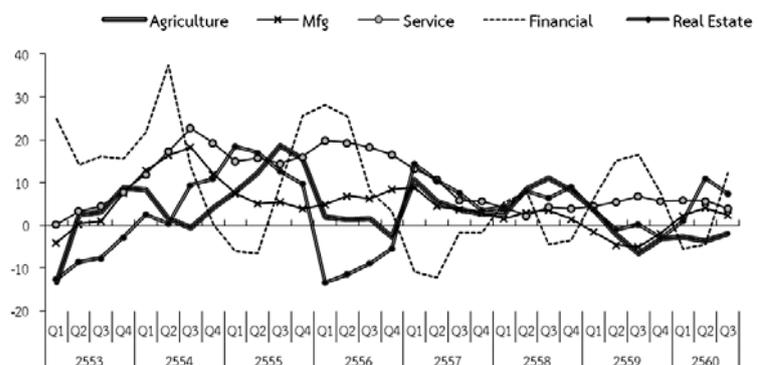
○ ในไตรมาสที่ 3 ปี 2560 ยอดคงค้างสินเชื่อธุรกิจในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวเร่งขึ้นจากไตรมาสก่อนหน้า จากการขยายตัวของสินเชื่อภาคการผลิต สินเชื่อภาคบริการ และสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์เป็นสำคัญ (ภาพที่ 8) โดยยอดคงค้างสินเชื่อภาคการผลิต ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 21.9 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวร้อยละ 2.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคบริการซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ 35.3 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวเร่งขึ้นที่ร้อยละ 3.9 จากช่วงเดียวกันปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อภาคอสังหาริมทรัพย์ที่มีสัดส่วนร้อยละ 6.5 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวที่ร้อยละ 7.4 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขณะที่ยอดคงค้างสินเชื่อภาคสถาบันการเงิน ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 31.4 ของสินเชื่อธุรกิจ ขยายตัวที่ร้อยละ 12.3 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ยอดคงค้างสินเชื่อภาคเกษตร ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 1.0 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวที่ร้อยละ -2.0 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อภาคอื่นๆ ซึ่งมีสัดส่วนร้อยละ 3.9 ของสินเชื่อธุรกิจ หดตัวที่ร้อยละ -2.5 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 7 สินเชื่อแยกตามภาคส่วนธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

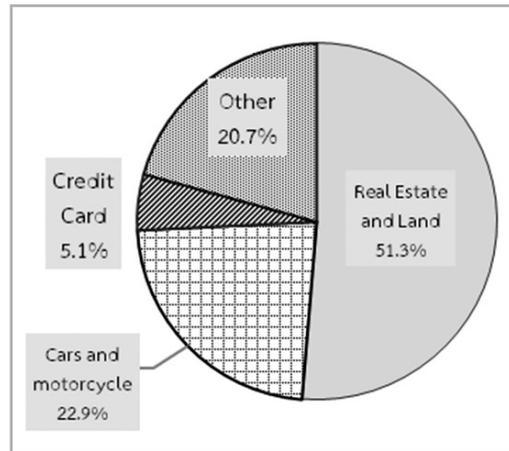
ภาพที่ 8 การขยายตัวของสินเชื่อธุรกิจ

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

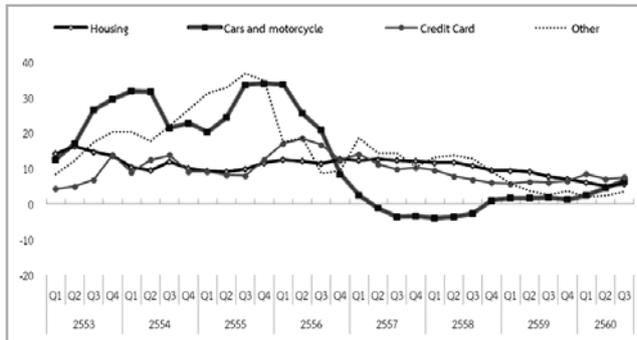
○ ในไตรมาส 3 ปี 2560 ยอดคงค้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในธนาคารพาณิชย์ขยายตัวที่ร้อยละ 5.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน (ภาพที่ 10) โดยยอดคงค้างสินเชื่อบัตรเครดิต ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.1 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวที่ร้อยละ 7.5 จากช่วงเดียวกันปีก่อน ขยายตัวจากไตรมาสก่อนหน้า ตามปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตที่ขยายตัวจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 11) ขณะที่สินเชื่อเพื่อซื้อรถหรือเช่าซื้อรถยนต์และรถจักรยานยนต์ ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.9 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภค ขยายตัวที่ร้อยละ 6.5 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน และยอดคงค้างสินเชื่อที่อยู่อาศัย ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.3 ของสินเชื่ออุปโภคบริโภคขยายตัวร้อยละ 5.7 จากช่วงเดียวกันของปีก่อน

ภาพที่ 9 โครงสร้างสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

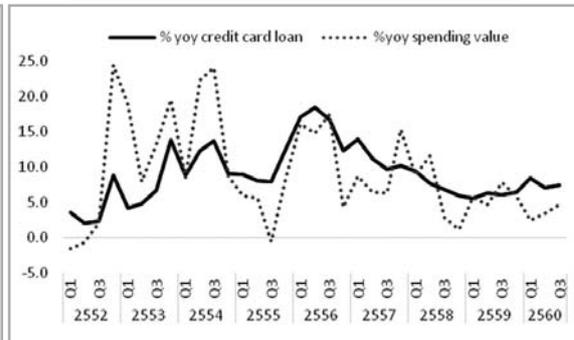
ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 10 การขยายตัวสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภค

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

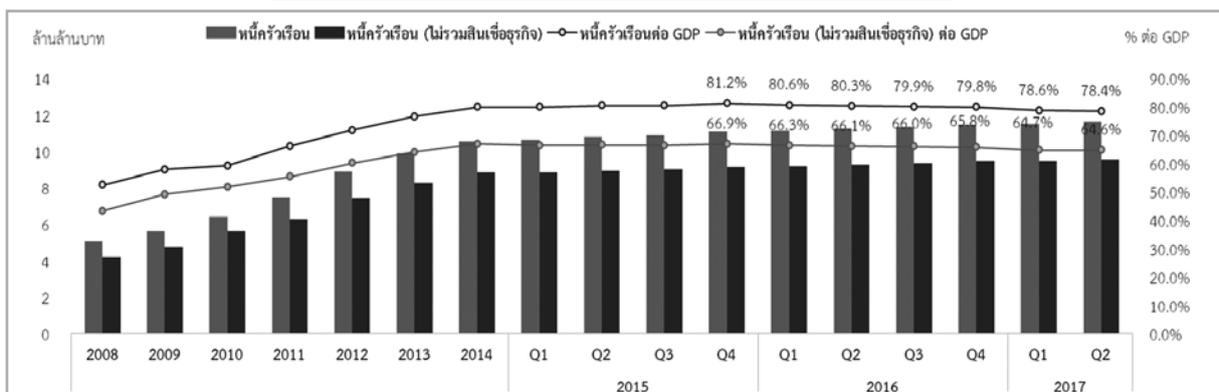
ภาพที่ 11 การใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิต

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

○ สำหรับหนี้ภาคครัวเรือน ณ ไตรมาส 2 ปี 2560 มียอดคงค้างอยู่ที่ 11.60 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 78.44 ของ GDP ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้าที่อยู่ที่ร้อยละ 78.61 และนับเป็นการลดลงของสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ติดต่อกันเป็นไตรมาสที่ 6 ทั้งนี้ หากไม่รวมสินเชื่อที่ครัวเรือนกู้เพื่อไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ยอดหนี้ครัวเรือนจะอยู่ที่ 9.56 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 64.6 ของ GDP (ภาพที่ 12)

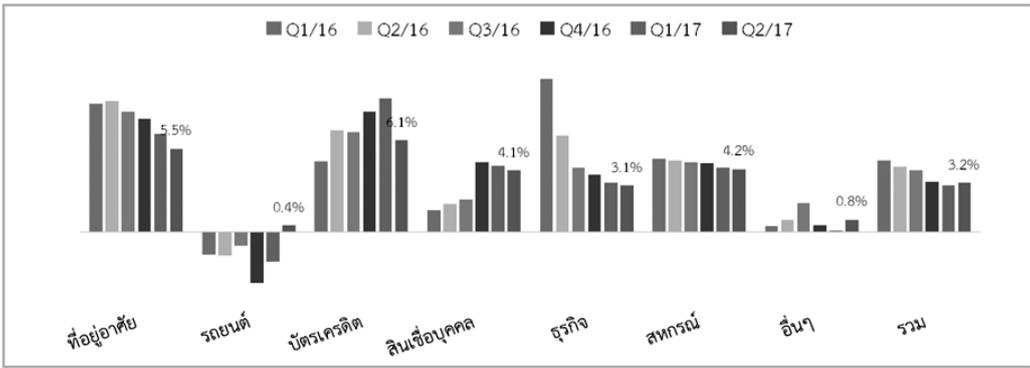
ภาพที่ 12 ระดับหนี้ภาคครัวเรือนและอัตราส่วนต่อ GDP

ที่มา: ธปท. / ประมวลผลโดย สศค.

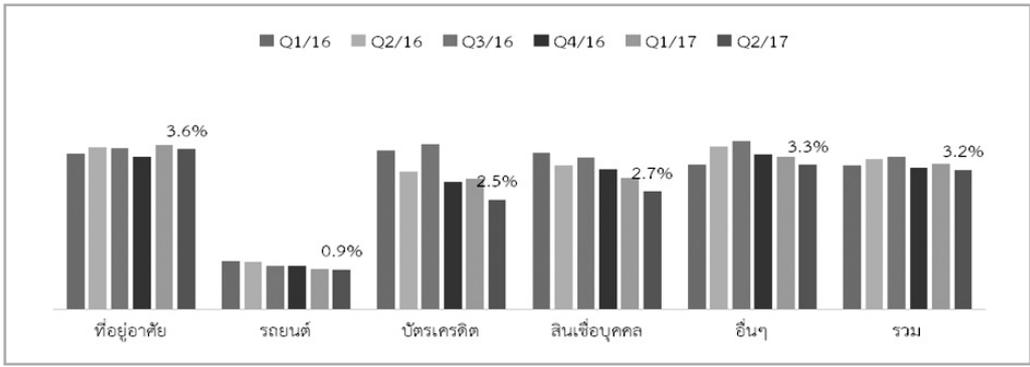
○ การขยายตัวของสินเชื่อในภาพรวมมีทิศทางขยายตัวเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า โดยสินเชื่อรถยนต์และจักรยานยนต์กลับมาขยายตัวหลังจากที่หดตัวต่อเนื่อง 9 ไตรมาส ที่ร้อยละ 0.4 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันปีก่อน จากการที่สถาบันการเงินเริ่มผ่อนคลายความเข้มงวดในการให้สินเชื่อลง (ภาพที่ 13) ด้านคุณภาพสินเชื่อพบว่า อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ของหนี้ภาคครัวเรือนรวมอยู่ที่ร้อยละ 3.2 ลดลงเล็กน้อยจากไตรมาสก่อนหน้า (ภาพที่ 14)

ภาพที่ 13 อัตราการเติบโตของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

ภาพที่ 14 อัตราส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของหนี้ภาคครัวเรือนแต่ละประเภท

ที่มา: ธปท. ประมวลผลโดย สศค.

○ กล่าวโดยสรุป ณ สิ้นไตรมาสที่ 3 ปี 2560 สินเชื่อและเงินฝากมีแนวโน้มการขยายตัวอย่างค่อนข้างทรงตัว โดยที่สินเชื่อธุรกิจและสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคมีอัตราการขยายตัวที่ทรงตัวจากไตรมาสที่ 2 ปี 2560 สอดคล้องกับเครื่องชี้เศรษฐกิจด้านการลงทุนและการบริโภคภาคเอกชนที่ฟื้นตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป ทั้งนี้ คาดว่าอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ที่อยู่ในระดับต่ำ รวมถึงมาตรการส่งเสริมการลงทุนต่าง ๆ จะช่วยสนับสนุนให้การลงทุนภาคเอกชนและการบริโภคขยายตัวต่อเนื่อง สำหรับความมั่นคงของธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบันพบว่ายังคงมีความแข็งแกร่ง โดยสัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Gross NPL) และสัดส่วนหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้สุทธิ (Net NPL) ณ ไตรมาส 2 ปี 2560 ยังคงอยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 3.0 และร้อยละ 1.4 ของสินเชื่อรวม ตามลำดับ อีกทั้งธนาคารพาณิชย์มีสัดส่วนเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยงที่อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์อย่างต่อเนื่อง โดยเงินกองทุนต่อสินทรัพย์เสี่ยง ณ เดือนกันยายน 2560 ยังคงอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 18.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดสำหรับในปี 2560 ที่ร้อยละ 9.75

บทวิเคราะห์เศรษฐกิจ

Macroeconomic Analysis Briefings

บทวิเคราะห์

เรื่อง การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม: หนทางสู่เศรษฐกิจที่ทุกคนก้าวไปด้วยกัน¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ตลอดระยะเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา แม้เศรษฐกิจไทยจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง แต่ประเทศไทยยังคงประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ โดยทรัพย์สินส่วนใหญ่ของประเทศยังคงอยู่ในความครอบครองของกลุ่มผู้มีรายได้สูง ขณะที่สัดส่วนการถือครองทรัพย์สินระหว่างกลุ่มที่รวยที่สุด 10% ของสังคม และกลุ่มที่จนที่สุด 10% ของสังคม ยังคงแตกต่างกันราว 20 เท่า

○ แนวคิดการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม (Inclusive Growth) เป็นการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ให้ความสำคัญทั้งความเร็ว (Pace) และรูปแบบ (Pattern) ของการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจจะต้องมีอัตราที่เร็วมากพอที่จะทำให้ความยากจนลดลงอย่างรวดเร็วได้ ขณะที่รูปแบบของการเติบโตจะต้องเป็นการเติบโตในลักษณะฐานกว้าง (broad-based) โดยเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจได้อย่างทั่วถึง

○ การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านการเงินเปิดโอกาสให้กลุ่มต่าง ๆ ในสังคมสามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อได้อย่างทั่วถึง โดยในประเทศบังกลาเทศมีการตั้งธนาคารเพื่อคนจนโดยใช้หลักทรัพย์สินทางสังคมเป็นหลักประกันในการกู้ ในขณะที่ประเทศไทยมีสินเชื่อรายย่อยภายใต้การกำกับ (Pico Finance และ Nano Finance) เป็นแหล่งทุนในระบบสำหรับผู้มีรายได้น้อย รวมทั้งจัดให้มีระบบการออมเพื่อการชราภาพที่มีประสิทธิภาพ โดยในประเทศอินเดียมีการใช้ระบบบำนาญแห่งชาติที่เป็นระบบกลางสำหรับคนทุกกลุ่มอาชีพ ขณะที่ประเทศไทยมีกองทุนการออมแห่งชาติ และกองทุนเพื่อการชราภาพอื่น ๆ

○ การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านสวัสดิการมุ่งเน้นไปที่การจัดสวัสดิการแห่งรัฐให้ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงและได้รับสวัสดิการจากรัฐมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยมีภาระค่าครองชีพที่ลดลงและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยประเทศฟินแลนด์อยู่ในระหว่างการทดลองให้เงินช่วยเหลือเป็นสวัสดิการพื้นฐานแห่งรัฐแก่ผู้ว่างงาน ขณะที่ประเทศไทยได้มีการลงทะเบียนสวัสดิการภาครัฐ และจัดให้ผู้มาลงทะเบียนได้รับเงินช่วยเหลือจากรัฐและยกเว้นค่าสาธารณูปโภคให้แก่ผู้ใช้ไฟฟ้าประปาและไฟฟ้าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด เป็นต้น

○ การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านโครงสร้างพื้นฐานสามารถทำได้โดยนำตัวแบบการพัฒนา “ขบวนรถหมู่บ้านใหม่” ของเกาหลีใต้มาประยุกต์ใช้ โดยมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในพื้นที่ชนบทผ่านความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน นอกจากนี้ ประเทศไทยได้เริ่มนำมามาตรการ

¹ ผู้เขียน นายปวิรินทร์ พันธุ์ดิเวช นิสิตฝึกงาน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอขอบคุณ นางวิภารัตน์ ปั้นเปี่ยมรัษฎ์ ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการเศรษฐกิจการคลัง ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และดร.ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

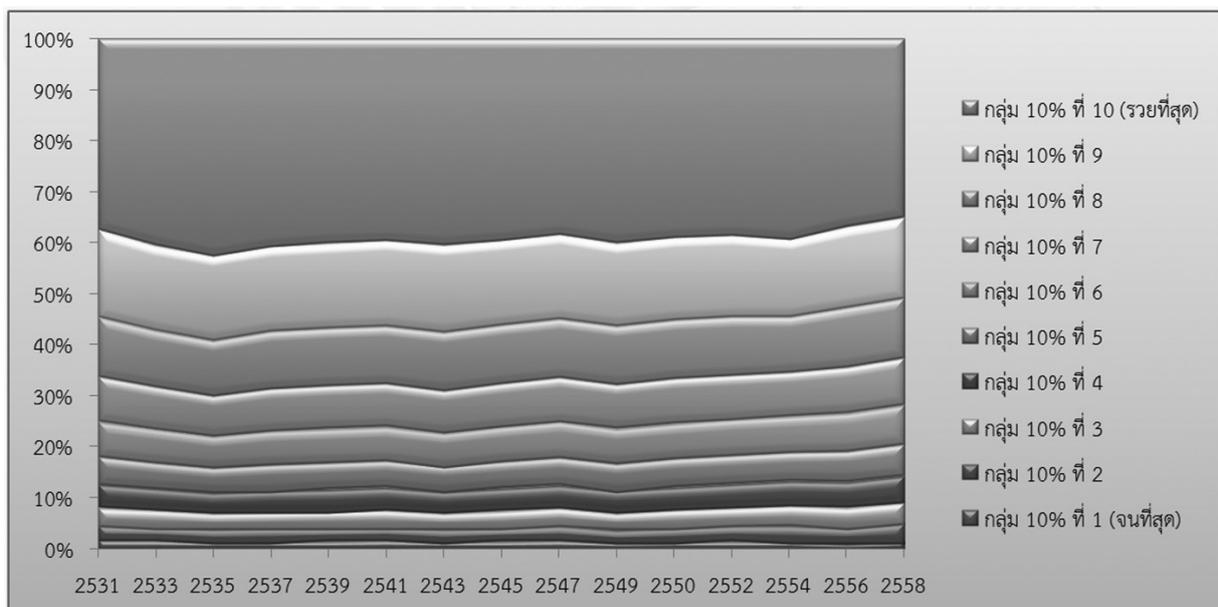
ทางภาษีมาใช้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในพื้นที่ชนบท และได้รับเริ่มให้มีการลงทุนภาครัฐในระดับกลุ่มจังหวัดเพื่อยกระดับผลิตภาพของท้องถิ่นให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น และมีความสามารถในการหารายได้ให้เพียงพอที่สูงขึ้นทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว

○ นอกจากการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมแล้ว การพัฒนาเศรษฐกิจยังต้องให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตนเองได้ การพัฒนาสีเขียว และความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ และความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนประกอบกันด้วย

1. บทนำ

ปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ (Income Inequality) ถือได้ว่าเป็นปัญหาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ที่ได้รับการพูดถึงอยู่เสมอและอยู่คู่กับสังคมและเศรษฐกิจไทยมาช้านาน ตลอดระยะเวลา 3 ทศวรรษที่ผ่านมา แม้เศรษฐกิจไทยจะเติบโตในอัตราที่ค่อนข้างสูงอย่างต่อเนื่อง และการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทยตลอดทศวรรษที่ผ่านมาจะกระจายตัวไปให้ทุกภาคส่วนในสังคมอย่างทั่วถึงเป็นอย่างดี ดังจะเห็นได้จากรายงานดัชนีชี้วัดการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (Inclusive Development Index) ที่จัดอันดับให้ประเทศไทยมีระดับการพัฒนายอย่างมีส่วนร่วมที่สูงที่สุดในบรรดาประเทศกำลังพัฒนาและประเทศเกิดใหม่ทั้งหลาย (World Economic Forum, 2017) รวมทั้งรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยได้พยายามออกนโยบายต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้เกิดการกระจายทรัพยากรมากขึ้น อาทิ ภาษีการรับมรดก เพื่อให้ความเหลื่อมล้ำในการถือครองทรัพย์สินระหว่างผู้มีทรัพย์สินมากและผู้มีทรัพย์สินน้อยลดลง ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่กำลังจะเริ่มจัดเก็บในอนาคตอันใกล้นี้ เพื่อเป็นรายได้ให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงสัดส่วนการถือครองทรัพย์สินในช่วงระยะเวลาดังกล่าวพบว่ารายได้ส่วนใหญ่ยังคงตกอยู่กับกลุ่มผู้มียาได้สูงของสังคม โดยกลุ่มผู้มียาได้สูงที่สุดสองกลุ่มแรกของสังคม (กลุ่มที่ 9 และ 10) ถือครองรายได้กว่ากึ่งหนึ่ง ในขณะที่กลุ่มผู้มียาได้น้อยที่สุดสองกลุ่มท้ายของสังคม (กลุ่มที่ 1 และ 2) ถือครองรายได้เพียงร้อยละ 5 ของสังคม (แผนภาพที่ 1)

แผนภาพที่ 1 : สัดส่วนรายได้ของประชากร จำแนกตามกลุ่มประชากรตามระดับรายได้ ปี 2531-2558

ที่มา: ข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ประมวลผลโดยสำนักพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดภาวะสังคม สศช. รวบรวมโดยผู้เขียน

(World Bank, 2009) หากจะอุปมาให้ง่ายคือ การสร้างการมีส่วนร่วมนั้นไม่ได้มุ่งเน้นที่การแบ่งเนื้อปลาให้แต่ละภาคส่วนได้รับชิ้นเนื้อปลาในสัดส่วนที่เท่ากัน แต่เป็นการสร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนตกปลาเป็น มีโอกาสในการตกปลาอย่างเสมอภาคกัน และสามารถได้รับประโยชน์จากปลาที่ตกได้ของตนได้อย่างเต็มที่

ในการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วม นั้น มี 7 ด้านที่เป็นเสาหลักแห่งการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมที่จะต้องพิจารณา ดังนี้ (World Economic Forum, 2017)

- 1) การพัฒนาการศึกษาและทักษะฝีมือแรงงาน (Education and Skills)
- 2) การเข้าถึงบริการพื้นฐานและโครงสร้างพื้นฐาน (Basic Services and Infrastructure)
- 3) การทุจริตประพฤตินิชอบและการกระจุกตัวของค่าเช่าหรือผลประโยชน์จากทุน (Corruption and Rents)
- 4) การมีส่วนร่วมทางการเงินผ่านตัวกลางทางการเงินสำหรับการลงทุนในเศรษฐกิจภาคแท้จริง (Financial Intermediation of Real Economy Investment)
- 5) การส่งเสริมการประกอบการธุรกิจขนาดเล็กเพื่อสร้างสินทรัพย์และความเป็นผู้ประกอบการ (Asset Building and Entrepreneurship)
- 6) การจ้างงานและการชดเชยให้แรงงาน (Employment and Labor Compensation)
- 7) การโอนทางการคลัง (Fiscal Transfer)

ในบทความนี้ จะกล่าวถึงการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมเฉพาะใน 3 ด้าน ได้แก่ การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านการเงิน การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านสวัสดิการ และการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยในแต่ละส่วน จะเป็นการสรุปสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้อง กรณีศึกษาในต่างประเทศ นโยบายในปัจจุบันและข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับประเทศไทย

3. แนวทางการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านการเงิน

3.1 การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านการเงิน: การเข้าถึงแหล่งเงินทุน

3.1.1 สถานการณ์การเข้าถึงแหล่งเงินทุนของประเทศไทย

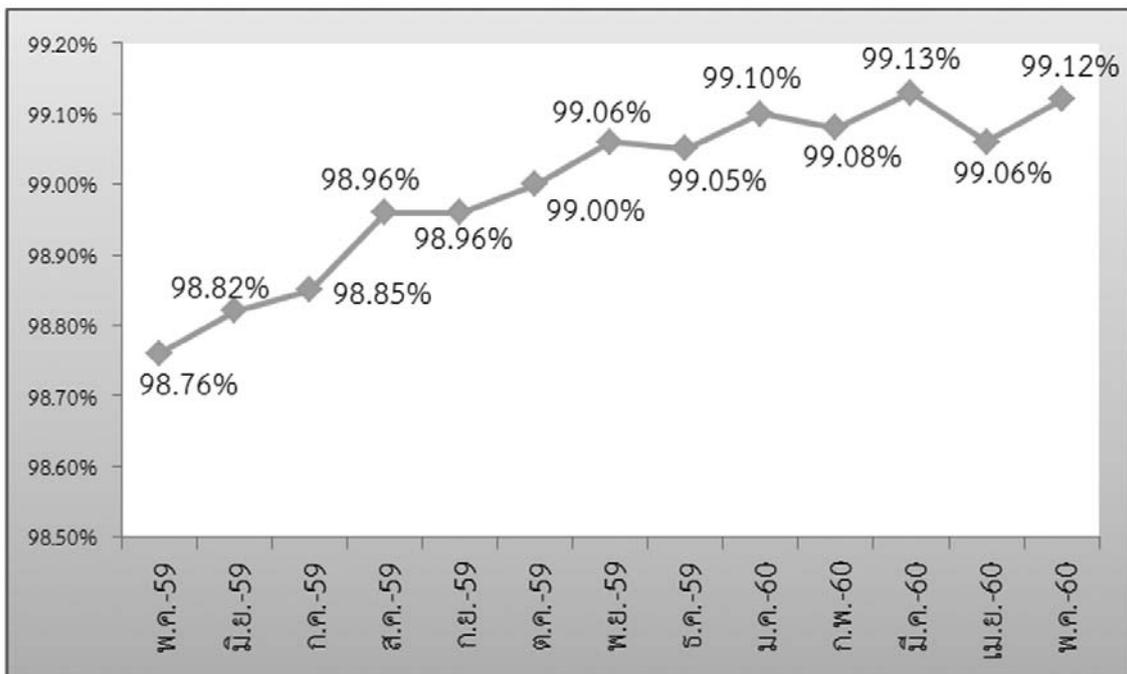
ในระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยทุน ทุนนับได้ว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญมากในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งหลาย เพราะไม่ว่ากิจกรรมทางเศรษฐกิจจะอยู่ในรูปแบบการผลิต การซื้อ การขาย หรือการแลกเปลี่ยนก็ตาม ล้วนจำเป็นต้องอาศัยเงินเป็นหน่วยในการบันทึก (Unit of Account) สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน (Medium of Exchange) และเครื่องสะสมมูลค่าข้ามช่วงเวลา (Store of Value) ทั้งสิ้น ดังนั้นหากบุคคลใดไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้แล้ว การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของบุคคลผู้นั้นก็จะดำเนินไปได้อย่างยากลำบากยิ่ง นอกจากนี้ ความสามารถในการเข้าถึงสินเชื่อยังเป็นหลักประกันผลประโยชน์และโอกาสในการลงทุนของผู้มีรายได้น้อยด้วย หากโอกาสในการเข้าถึงสินเชื่อเพื่อการประกอบการกระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะผู้มีรายได้สูงหรือผู้มีทรัพย์สินมากแล้ว ประโยชน์จากการเติบโตทางเศรษฐกิจอันอาศัยทุนเป็นหลักก็ย่อมกระจุกตัวอยู่แต่เฉพาะกลุ่มบุคคลเหล่านั้นเช่นกัน

ในบริบทของประเทศไทยนั้น จากรายงานผลการสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน ในปี 2556 โดยธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่าสัดส่วนของผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงบริการสินเชื่อจากธนาคารพาณิชย์เมื่อจำแนกตามชั้นรายได้ เป็นดังนี้ (แผนภาพที่ 3)

3) ใช้หลักทรัพย์สินทางสังคม (Social Collateral) โดยอาศัยความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มลูกหนี้ (Group Solidarity) เป็นเครื่องมือ กล่าวคือ หากสมาชิกผู้ใดไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดเวลาได้ สมาชิกผู้อื่นก็จะไม่สามารถยื่นขอกู้ในครั้งต่อไปได้ และจะทำให้สมาชิกผู้ยื่นขอกู้ลำดับถัดไปในกลุ่มเดียวกันไม่สามารถยื่นขอกู้ได้อีกด้วย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ Grameen Bank นำความเป็นกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนมาเป็นแรงกดดันทางสังคมให้ผู้กู้ต้องชำระหนี้ตามกำหนดเวลา

ผลจากการปล่อยกู้โดยอาศัยระบบการปล่อยกู้ข้างต้นปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง กล่าวคือมีผู้กู้สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาโดยเฉลี่ยในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมา (นับถึงเดือนพฤษภาคม 2560) ถึง ร้อยละ 99.00 ซึ่งเป็นอัตราการคืนเงินที่สูงมาก ขณะที่ดอกเบี้ยเงินกู้ยังคงอยู่ที่ร้อยละ 16 ซึ่งเป็นระดับที่ใกล้เคียงกับอัตราดอกเบี้ยของธนาคารพาณิชย์ทั่วไป (แผนภาพที่ 4)

แผนภาพที่ 4 : อัตราการคืนเงินตามกำหนดเวลา (Recovery Rate)³ ในรอบ 12 เดือนที่ผ่านมาของ Grameen Bank (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: รายงานการเงินรายเดือนระหว่างเดือนพฤษภาคม 2559 – เดือนพฤษภาคม 2560 ของธนาคาร Grameen Bank รวบรวมโดยผู้เขียน

3.1.3 ระบบสินเชื่อภายใต้การกำกับของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีความพยายามที่จะผลักดันให้เกิดสถาบันการเงินรายย่อย ในลักษณะคล้ายคลึงกับ Grameen Bank เช่นกัน โดยมีรูปแบบของสถาบันการเงินรายย่อยใน 2 รูปแบบคือ 1) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (Pico Finance) และ 2) สินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพ ภายใต้การกำกับ (Nano Finance) โดยทั้งสองรูปแบบเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีศึกษาแล้ว มีรายละเอียดตามตารางดังนี้ (ตารางที่ 1)

³ คำนวณจากยอดเงินที่ชำระคืนหารด้วยยอดเงินที่ถึงกำหนดชำระ (Amount repaid as a percentage of amount due)

ตารางที่ 1 : ลักษณะการให้บริการของสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (Pico Finance) และสินเชื่อรายย่อยเพื่อการประกอบอาชีพภายใต้การกำกับ (Nano Finance)

	Grameen Bank	Pico Finance	Nano Finance
วัตถุประสงค์	สินเชื่อเพื่อการพัฒนา	สินเชื่อเนกประสงค์	สินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพ
วงเงิน	ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการกู้และการชำระเงินกู้ในครั้งก่อน	ไม่เกิน 50,000 บาท	ไม่เกิน 100,000 บาท
อัตราดอกเบี้ย	ร้อยละ 16 (โดยเฉลี่ย)	ไม่เกินร้อยละ 36 ต่อปี	ไม่เกินร้อยละ 36 ต่อปี
หลักประกัน	ไม่มี (ใช้หลักประกันทางสังคม)	มี หรือ ไม่มีหลักประกันตามความสามารถในการชำระหนี้	ไม่มีหลักประกัน
พื้นที่ให้บริการ	ประเทศบังกลาเทศ (ตามหมู่บ้าน)	ให้บริการบุคคลที่มีทะเบียนบ้านหรืออาศัย หรือทำงานภายในจังหวัดที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่	ไม่จำกัดพื้นที่ให้บริการ
การขออนุญาต	-	ยื่นคำขอกับสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ยื่นคำขอกับธนาคารแห่งประเทศไทย
ผู้กำกับดูแล	รัฐบาลบังกลาเทศ	สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	ธนาคารแห่งประเทศไทย
ข้อเด่น	<ul style="list-style-type: none"> - มุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้มีรายได้น้อย - ใช้หลักประกันทางสังคม - อัตราดอกเบี้ยใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นการกู้ยืมอย่างถูกกฎหมาย (ในระบบ) - ผู้ให้กู้สามารถเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าการปล่อยกู้ตามกฎหมายโดยทั่วไป⁴ - โปร่งใสและเป็นธรรม เพราะมีการกำกับดูแลโดยหน่วยงานของรัฐ 	

ที่มา: เว็บไซต์สำนักนโยบายพัฒนาการเงินภาคประชาชน (<http://www.1359.in.th>)
รวบรวมและปรับปรุงข้อมูลเพิ่มเติมโดยผู้เขียน

3.1.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เมื่อเปรียบเทียบระบบสินเชื่อภายใต้การกำกับของไทยทั้ง 2 รูปแบบ (Pico Finance และ Nano Finance) กับระบบการปล่อยสินเชื่อของ Grameen Bank แล้ว พบว่ายังมีข้อที่พึงปรับปรุงได้ดังนี้

1) ระดับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เมื่อเปรียบเทียบกับธนาคารพาณิชย์

อัตราดอกเบี้ยในระบบการปล่อยสินเชื่อของ Grameen Bank อยู่ที่ร้อยละ 16 ต่อปี ซึ่งเป็นอัตราดอกเบี้ยในระดับเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ในประเทศบังกลาเทศโดยทั่วไป แต่อัตราดอกเบี้ยของระบบสินเชื่อรายย่อยภายใต้การกำกับของไทยทั้ง 2 รูปแบบ (Pico Finance และ Nano Finance) กำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดไว้ที่ร้อยละ 36 ต่อปี ในขณะที่ธนาคารพาณิชย์กำหนดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงสุดไว้ที่ร้อยละ 15 – 20 ต่อปีเท่านั้น ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยที่สามารถเรียกเก็บโดยผู้ประกอบกร

⁴ ผู้ให้กู้ที่มีใช้สถาบันการเงินสามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยได้ในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี (ตามความในมาตรา 654 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติอนุญาตให้เรียกเก็บเกินอัตราได้เป็นการเฉพาะ (เช่นในกรณีนี้)

สินเชื่อรายย่อยอาจสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากผู้กู้ได้ ทั้งนี้ มีข้อสังเกตว่า เหตุที่กำหนดให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของทั้ง 2 ระบบสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์โดยทั่วไปเป็นเพราะความเสี่ยงของการปล่อยกู้ให้ผู้มีรายได้น้อย ซึ่งมักมีความเสี่ยงที่จะผิดนัดชำระหนี้สูงกว่าผู้กู้ในกลุ่มอื่น ๆ ประกอบกับการเปิดโอกาสให้สามารถกู้ได้โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันก็ได้ ทำให้ส่วนชดเชยความเสี่ยง (Risk Premium) ของการให้กู้สูง ซึ่งส่งผลให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงกว่าปกติ

2) ระบบสร้างแรงจูงใจในการคืนเงิน

เพื่อให้ผู้ประกอบการสินเชื่อรายย่อยสามารถเรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารพาณิชย์ได้ และเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้กู้ชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลา ระบบสินเชื่อรายย่อยภายใต้การกำกับของไทยอาจเปลี่ยนจากการใช้หลักทรัพย์ที่เป็นทรัพย์สิน ซึ่งในทัศนะของผู้กู้นับเป็นการระงับหนี้ของผู้กู้ที่มีรายได้น้อย หรือการห้ามใช้หลักประกัน ซึ่งในทัศนะของผู้ให้กู้อาจทำให้มีความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ที่สูง มาเป็นการใช้หลักทรัพย์ทางสังคม (Social Collateral) เป็นหลักประกัน ซึ่งการใช้หลักทรัพย์ทางสังคมนี้เหมาะสมกับสภาพสังคมไทยอย่างยิ่ง เพราะสังคมไทยในชนบท มีความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มที่สูงมาก และเป็นสังคมที่ต่างคนต่างพยายามจะรักษาสถานภาพในสังคมไว้ เพื่อให้ตนยังคงดำรงเกียรติอยู่ในสังคมท้องถิ่นได้ ดังนั้น การใช้แรงกดดันทางสังคมในลักษณะเดียวกันกับระบบหลักประกันของ Grameen Bank จะช่วยเป็นหลักประกันให้ผู้กู้ชำระหนี้ตรงตามกำหนดเวลา เพื่อให้ตนไม่ถูกตีฉินินทาหรือถูกประจานในสังคม และเนื่องจากความเสี่ยงในการผิดนัดชำระหนี้ลดลง ผู้ให้กู้จึงสามารถเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่ถูกลงได้ เรียกได้ว่า การใช้หลักทรัพย์ทางสังคมจะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ทั้งผู้กู้และผู้ให้กู้

3.2 การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านการเงิน: การบริหารจัดการเงินออมเพื่อการชราภาพ

3.2.1 สถานการณ์สังคมสูงวัยในประเทศไทย

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ จากข้อมูลในการสำรวจขององค์การสหประชาชาติในประเด็นประชากรสูงอายุโลก พบว่าในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยเริ่มมีประชากรวัยพึ่งพิงอันได้แก่ประชากรวัยเด็กและผู้สูงอายุมากกว่าประชากรวัยทำงานและคาดว่าในปี พ.ศ. 2560 จะเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีจำนวนประชากรวัยเด็กน้อยกว่าประชากรวัยสูงอายุ (มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ, 2558) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรนี้เกิดจากการชะลอตัวของภาวะการเจริญพันธุ์ และการลดลงอย่างต่อเนื่องของอัตราการตายของประชากรในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้จำนวนและสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

นักประชากรศาสตร์และนักเศรษฐศาสตร์พยากรณ์ว่า การเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างประชากรของประเทศไทยครั้งใหญ่นี้จะส่งผลต่อเศรษฐกิจไทยในหลากหลายด้าน อาทิ การเปลี่ยนแปลงในจำนวนประชากรวัยเด็กและวัยทำงาน อันจะส่งผลต่อความสามารถในการผลิตของประเทศ และย่อมส่งผลต่อปริมาณผลผลิตที่จะผลิตได้ด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมส่งผลต่ออัตรา และทิศทางการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งจะส่งผลต่ออนาคตการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประชาชนทุกกลุ่ม ซึ่งรวมถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบที่สามารถเข้ามาในระบบบำนาญแห่งชาติได้ตามความสมัครใจด้วย โดยระบบบำนาญแห่งชาติมีคุณสมบัติเด่นที่น่าสนใจ ดังนี้

- 1) เมื่อผู้สมัครได้สมัครเข้าเป็นสมาชิกระบบบำนาญแห่งชาติแล้ว สมาชิกแต่ละรายจะได้รับเลขที่บัญชีบำนาญถาวร (Permanent Retirement Account Number) โดยเลขที่บัญชีนี้จะเป็นเลขบัญชีประจำตัวสมาชิกระบบบำนาญแห่งชาติไปตลอดจนกว่าจะเสียชีวิต แม้จะย้ายไปประกอบอาชีพในภาคส่วนอื่น เช่น ย้ายจากการเป็นข้าราชการไปเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชน หรือย้ายจากการเป็นลูกจ้างบริษัทเอกชนมาประกอบอาชีพอิสระ หรือแม้กระทั่งจะงดประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือถาวร สมาชิกผู้นั้นก็ยังคงใช้เลขที่และบัญชีบำนาญเดิม รวมทั้งหากย้ายไปประกอบอาชีพในพื้นที่อื่นภายในอินเดีย ก็จะใช้เลขที่และบัญชีเดิมเช่นกัน
- 2) ระบบบัญชีบำนาญจะแบ่งออกเป็น 2 ชั้น ได้แก่
 - ก. บัญชีชั้นที่ 1 (Tier 1 Account) จะเป็นบัญชีเงินสะสมสำหรับเป็นเงินบำนาญ โดยเงินในบัญชียังไม่สามารถถอนออกมาใช้ก่อนได้ แต่จะได้รับสิทธิยกเว้นภาษี
 - ข. บัญชีชั้นที่ 2 (Tier 2 Account) เป็นบัญชีที่เหมือนบัญชีเงินฝากทั่วไป โดยระบบบำนาญแห่งชาติจัดให้มีบัญชีประเภทนี้ขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้สมาชิกสามารถออมเงินและถอนเงินได้จากเลขที่บัญชีเดียวกัน โดยเงินฝากในบัญชีชั้นที่ 2 จะสามารถถอนออกมาได้ตามต้องการ แต่ก็จะไม่ได้รับสิทธิยกเว้นภาษีใด ๆ
- 3) บุคคลไม่ว่าจะประกอบอาชีพใด จะเป็นข้าราชการของรัฐบาลกลาง ข้าราชการรัฐบาลท้องถิ่น พนักงานเอกชน หรือผู้ประกอบการอิสระหรือธุรกิจส่วนตัว (Self-Employed) ก็สามารถเข้าร่วมออมกับระบบบำนาญแห่งชาติได้ โดยหลักเกณฑ์และเงื่อนไขสำหรับแรงงานนอกระบบ (Unorganized Sector) เป็นดังนี้
 - ชาวอินเดียที่มีอายุตั้งแต่ 18 ถึง 60 ปีบริบูรณ์ และประกอบอาชีพอยู่ในภาคส่วนที่ไม่ได้รับการจัดระเบียบ/นอกระบบ (Unorganized Sector) หรือไม่ได้อยู่ในการจ้างงานของหน่วยงานของรัฐ และไม่อยู่ในระบบประกันสังคมระบบอื่น ๆ มีสิทธิที่ยื่นคำขอเพื่อเปิดบัญชีบำนาญแบบพิเศษที่เรียกว่า “Swavalamban Yojana” ได้
 - บัญชีแบบพิเศษนี้จะมีข้อกำหนดที่ผ่อนปรนกว่าบัญชีบำนาญแบบปกติ เช่น จำนวนเงินสะสมที่จะต้องส่งในครั้งแรกลดลงจาก 500 รูปี (ประมาณ 260 บาท) เหลือเพียง 100 รูปี (ประมาณ 52 บาท) เท่านั้น และไม่มีการกำหนดจำนวนเงินขั้นต่ำที่จะต้องส่งในแต่ละปีด้วย
 - สำหรับบัญชีแบบพิเศษนี้ นอกจากเงินสะสมของสมาชิกแล้ว หากสมาชิกส่งเงินสะสมเข้าบัญชีในแต่ละปีเป็นจำนวนระหว่าง 1,000 – 12,000 รูปี (525 – 6,308 บาท) รัฐจะจ่ายเงินสมทบจำนวน 1,000 รูปี หรือ 525 บาท ให้อีกก้อนหนึ่งด้วย
- 4) เมื่อสมาชิกมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ สมาชิกจะต้องนำเงินอย่างน้อยร้อยละ 40 ของยอดเงินสะสมในบัญชีไปซื้อบำนาญจากผู้ให้บริการบำนาญตลอดชีพที่ได้รับอนุญาต โดยอย่างน้อยร้อยละ 80 ของเงินจำนวนดังกล่าวจะถูกนำมาจ่ายให้เป็นเงินบำนาญรายเดือนให้แก่สมาชิก ส่วนเงินที่เหลือนั้น สมาชิกสามารถที่จะถอนออกไปได้

3.2.3 กองทุนการออมแห่งชาติของไทย

แรงงานนอกระบบที่มีได้ประกันตนในระบบประกันสังคมสามารถสมัครสมาชิกเข้าเป็นสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติได้ โดยแรงงานนอกระบบจะส่ง “เงินสะสม” จำนวนหนึ่ง และรัฐจะจ่าย “เงินสมทบ” ให้อีกจำนวนหนึ่ง โดยสัดส่วนการจ่ายเงินสมทบจากรัฐ จะเป็นไปตามช่วงอายุของสมาชิก (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 : การให้เงินสมทบจากรัฐตามช่วงอายุของสมาชิกขณะส่งเงินสะสม

อายุของสมาชิกขณะส่งเงินสะสม	เงินสมทบที่รัฐบาลจ่ายให้	เพดานเงินสมทบจากรัฐบาล
ตั้งแต่ 15 ปี แต่ไม่เกิน 30 ปี	ร้อยละ 50 ของเงินสะสม	ไม่เกิน 600 บาท/ปี
มากกว่า 30 ปี แต่ไม่เกิน 50 ปี	ร้อยละ 80 ของเงินสะสม	ไม่เกิน 960 บาท/ปี
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	ร้อยละ 100 ของเงินสะสม	ไม่เกิน 1,200 บาท/ปี

ที่มา: เว็บไซต์กองทุนการออมแห่งชาติ (<http://www.nsf.or.th>)

หนึ่งในสวัสดิการที่สมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติจะได้รับ คือการได้รับเงินบำนาญ หรือเงินดำรงชีพจากกองทุนฯ โดยจำนวนเงินและระยะเวลาที่จะได้รับจะขึ้นอยู่กับจำนวนเงินในบัญชีซึ่งรวมทั้งเงินสะสม (เงินออมของสมาชิก) เงินสมทบจากรัฐ ตลอดจนผลประโยชน์ที่ได้รับ ตลอดอายุการเป็นสมาชิก หากคำนวณจำนวนเงินบำนาญที่พึงได้รับจากการนำจำนวนเงินคงเหลือหารด้วยจำนวนปีตามที่กฎหมายบัญญัติ (ตามกฎหมายปัจจุบันกำหนดไว้ที่ 20 ปี) แล้ว มีเงินที่พึงจ่ายเป็นบำนาญรายเดือนได้มากกว่า 600 บาท ให้จ่ายเงินตามจำนวนเงินที่คำนวณได้ให้สมาชิกเป็นเงินบำนาญรายเดือนตลอดชีวิต แต่หากจำนวนเงินที่คำนวณได้น้อยกว่า 600 บาท ให้จ่าย “เงินดำรงชีพ” โดยจ่ายเงินจำนวน 600 บาทเป็นเงินดำรงชีพรายเดือนจนกว่ายอดคงเหลือในบัญชีจะไม่เพียงพอที่จะนำมาจ่ายเป็นเงินดำรงชีพได้

3.2.4 ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระบบบำนาญแห่งชาติของอินเดียและกองทุนการออมแห่งชาติของไทยแล้ว พบว่ามีข้อที่ไทยสามารถเรียนรู้และนำมาปรับปรุงได้ ดังนี้

- 1) การควรวมระบบบำนาญต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อความสะดวกในการย้ายอาชีพ (Portability)

จุดเด่นสำคัญประการหนึ่งของระบบบำนาญแห่งชาติของอินเดียคือบุคคลไม่ว่าจะประกอบอาชีพในภาคส่วนใด จะอยู่ในภาคราชการ ภาคเอกชน หรือภาคนอกระบบก็ตาม ก็สมัครเข้าร่วมระบบบำนาญแห่งชาติเพียงครั้งเดียว เมื่อเคยสมัครแล้ว แม้ในภายหน้าจะย้ายไปประกอบอาชีพในภาคส่วนอื่น เช่นย้ายจากภาคราชการไปทำงานในภาคเอกชน ก็สามารถโอนย้ายยอดเงินสะสมทั้งหมดติดตัวไปได้ และสามารถส่งเงินสะสมต่อได้โดยไม่ต้องปิดบัญชีเดิมแล้วเปิดบัญชีใหม่ ขณะที่กองทุนการออมแห่งชาติของไทยนั้น หากแรงงานนอกระบบย้ายเข้าไปทำงานเป็นแรงงานในระบบแล้ว แม้จะยังสามารถส่งเงินสะสมเข้าบัญชีกองทุนการออมแห่งชาติได้อยู่ แต่จำนวนเงินส่วนนั้นจะไม่ได้รับการสมทบจากรัฐ และจะไม่นำมาคำนวณรวมเป็นเงินบำนาญด้วย ดังนั้น เพื่อให้การออมเพื่อการชราภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง รัฐจึงควรควรวมเฉพาะส่วนของกองทุนการออมเพื่อ

การชราภาพในระบบต่าง ๆ เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนประกันสังคม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เข้ากับกองทุนการออมแห่งชาติเป็นระบบเดียว ซึ่งจะส่งผลให้ระบบการออมเพื่อการชราภาพซับซ้อนน้อยลง และแรงงานสามารถเข้าถึงกองทุนการออมเพื่อการชราภาพได้ง่ายขึ้น

2) ปัญหาในการถอนเงินออกจากกองทุนการออมแห่งชาติ

เนื่องจากแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่มักมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เดือนใดหากมีรายได้ น้อยหรือไม่มีรายได้ อาจจำเป็นต้องนำเงินออมที่สะสมออกมาใช้ก่อนได้ ซึ่งแตกต่างจากแรงงานในระบบที่มีรายได้เป็นรายเดือนแน่นอนและมีหลักประกันการว่างงานหากว่างงานด้วย ดังนั้น การไม่เปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบซึ่งมีรายได้ไม่แน่นอนให้สามารถถอนเงินในกองทุนฯมาใช้ได้ อาจก่อให้เกิดความลำบากแก่สมาชิก และการไม่เปิดโอกาสเช่นนี้ก็เริ่มเป็นเหตุให้สมาชิกบางส่วนตัดสินใจลาออกจากกองทุนฯ บ้างแล้ว ขณะที่ระบบบำนาญแห่งชาติของอินเดียนั้น อนุญาตให้สมาชิกถอนเงินจากบัญชีชั้นที่ 2 ได้ตลอดเวลาตราบดีที่เงินคงเหลือในบัญชีเมื่อครบกำหนดสิ้นปีไม่น้อยกว่า 2,000 รูปี (1,050 บาท) ด้วยเหตุนี้ รัฐจึงควรเปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถถอนเงินออกจากกองทุนฯ ในคราวจำเป็นได้ โดยกำหนดเพดานสูงสุดในการถอนเงินออกจากกองทุนฯ ในแต่ละเดือนไว้ และอาจจัดให้มีกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานนอกระบบสามารถออมเพิ่มเติมในภายหลังเมื่อแรงงานเหล่านั้นกลับมามีรายได้มากอีกครั้ง เพื่อชดเชยในส่วนที่ได้ถอนออกไปจากกองทุนฯก่อน

4. แนวทางการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านสวัสดิการ

4.1 สถานการณ์ความยากจนในประเทศไทย

จากข้อมูลที่ประมวลผลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าแม้ปัญหาความยากจนมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องตลอดช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา ดังจะเห็นได้จากสัดส่วนคนจนลดลงจากร้อยละ 65.17 ของประชากรทั้งหมดในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 7.2 ของประชากรทั้งหมดในปี 2558 หรือคิดเป็นจำนวนคนจนที่พ้นจากความยากจนตลอดช่วงระยะเวลาดังกล่าวทั้งสิ้น 4.8 ล้านคน รวมทั้งช่องว่างความยากจนและเครื่องชี้ความรุนแรงของปัญหาความยากจนที่ปรับตัวดีขึ้นมาโดยลำดับ ดังจะเห็นได้จากช่องว่างความยากจนที่ร้อยละ 9.66 ในปี 2541 เหลือเพียงร้อยละ 1.14 ในปี 2558 ส่วนความรุนแรงของปัญหาความยากจนลดลง จากร้อยละ 3.41 ในปี 2541 เหลือเพียงร้อยละ 0.3 ในปี 2558 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าปัญหาความยากจนมากหรือความยากจนเรื้อรังเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ประเทศไทยก็ยังคงมีสัดส่วนคนจนมากอยู่ที่ร้อยละ 2.24 ในปี 2558 หรือราว 1.8 ล้านคน ซึ่งจะต้องได้รับสวัสดิการและความช่วยเหลือจากรัฐ เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

4.2 กรณีศึกษาโครงการทดลองจัดสวัสดิการพื้นฐานแห่งรัฐในประเทศฟินแลนด์

ในปี พ.ศ. 2560 ประเทศฟินแลนด์ได้ริเริ่มโครงการทดลองจัดสวัสดิการพื้นฐานแห่งรัฐ (Universal Basic Income) ขึ้น ในขั้นเริ่มแรก ได้เริ่มทดลองกับกลุ่มตัวอย่างผู้ว่างงานที่มีอายุระหว่าง 25-58 ปีจำนวน

2,000 ราย เป็นเวลา 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2560 เป็นต้นมา โดยผู้สนใจเข้าร่วมโครงการจะต้องกรอก รายละเอียดและฐานรายได้ของตน จากนั้น หากผู้สมัครได้รับเลือกให้เข้าร่วมโครงการ ทางโครงการจะมอบเงินสวัสดิการรายเดือนให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ เดือนละ 560 ยูโร (ประมาณ 21,000 บาท) พร้อมทั้งติดตาม การใช้จ่ายเงินสวัสดิการดังกล่าวของผู้เข้าร่วมโครงการด้วย หากในภายหลังผู้เข้าร่วมโครงการจะมีงานทำแล้ว ก็ยังจะได้รับเงินสวัสดิการต่อไปจนกว่าโครงการทดลองจะสิ้นสุดลง

การทดลองเบื้องต้นปรากฏผลว่า การให้เงินสวัสดิการเพื่อช่วยบรรเทาค่าครองชีพให้แก่ผู้ว่างงาน ส่งผลให้ผู้ว่างงานมีความเครียดลดลงและมีสุขภาพจิตดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผลกระทบต่อปัญหาความยากจน และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ยังคงไม่ชัดเจนนัก ซึ่งจะต้องจับตาต่อไปว่า เมื่อโครงการทดลอง จัดสวัสดิการพื้นฐานแห่งรัฐได้ดำเนินการไปจนเสร็จแล้ว ผลกระทบดังกล่าวจะชัดเจนและมีผลมากน้อย เพียงใด

4.3 การลงทะเบียนคนจนและการจัดสวัสดิการแห่งรัฐของไทย

ในส่วนของประเทศไทยนั้น กระทรวงการคลังได้ดำเนินการจัดให้มีการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ เพื่อให้สวัสดิการแห่งรัฐสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผู้มีรายได้น้อยได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น โดยการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2559 กำหนดให้ประชาชนผู้มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป และมีรายได้ไม่เกิน 100,000 บาทต่อปี สามารถลงทะเบียนเพื่อขอรับสวัสดิการแห่งรัฐ ณ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ธนาคารออมสิน และธนาคารกรุงไทย โดยผู้ที่ลงทะเบียนและได้รับการรับรองว่า ผ่านคุณสมบัติจะได้รับเงินสวัสดิการรายเดือนจากรัฐ โดยผู้มีรายได้ไม่เกิน 30,000 บาทต่อปี จะได้รับเงินสวัสดิการรายเดือน เดือนละ 3,000 บาท ขณะที่ผู้มีรายได้ตั้งแต่ 30,000 บาท แต่ไม่เกิน 100,000 บาท จะได้รับเงินสวัสดิการรายเดือน เดือนละ 1,500 บาท โดยได้มีการโอนเงินไปให้ผู้มีรายได้น้อยแล้วกว่า 7,525,363 ราย ต่อมาในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงการคลังได้เปิดให้มีการลงทะเบียนเพื่อสวัสดิการแห่งรัฐ รอบใหม่ระหว่างวันที่ 3 เมษายน – 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2560 โดยในครั้งนี้นี้ กระทรวงการคลังได้เพิ่มช่องทางการลงทะเบียนให้ผู้สนใจลงทะเบียนสามารถมาลงทะเบียน ณ สำนักเขตทั้ง 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร และคลังจังหวัด เพื่อให้การลงทะเบียนเป็นไปอย่างครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ หากผู้มาลงทะเบียน มียอดหน่วยการใช้น้ำประปาและหน่วยการใช้ไฟฟ้าต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ก็จะได้รับยกเว้นค่าสาธารณูปโภคดังกล่าว รวมทั้งได้รับการยกเว้นค่าโดยสารสาธารณะด้วย ซึ่งการช่วยเหลือในลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้มีรายได้น้อยมีภาระค่าครองชีพลดลง และมีรายได้ที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพได้มากขึ้น โดยมีผู้มาลงทะเบียนในครั้งนี้อยู่ทั้งสิ้น 14.1 ล้านคน

นอกจากการโอนเงินช่วยเหลือและการยกเว้นค่าสาธารณูปโภคแก่ผู้มีรายได้น้อยแล้ว รัฐบาลยังมีแผน จะเติมเงินเข้าไปในบัตรเงินสวัสดิการอิเล็กทรอนิกส์ให้เดือนละ 600 บาท เมื่อผู้มีรายได้น้อยได้รับการลงทะเบียน เป็นผู้มีรายได้น้อยแล้ว ก็จะสามารถนำบัตรเงินสวัสดิการดังกล่าวไปชำระค่าสาธารณูปโภคตลอดจนค่าเดินทางผ่าน ระบบขนส่งมวลชนต่าง ๆ ได้ ซึ่งหากการเปิดให้มีการใช้บัตรเงินสวัสดิการอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปอย่างทั่วถึง และสามารถ ใช้ได้หลากหลายแล้ว ก็จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยพยุงคุณภาพชีวิตของแรงงานนอกระบบให้มีการบริโภคที่ คงเส้นคงวา (Smooth Consumption) มากขึ้นได้

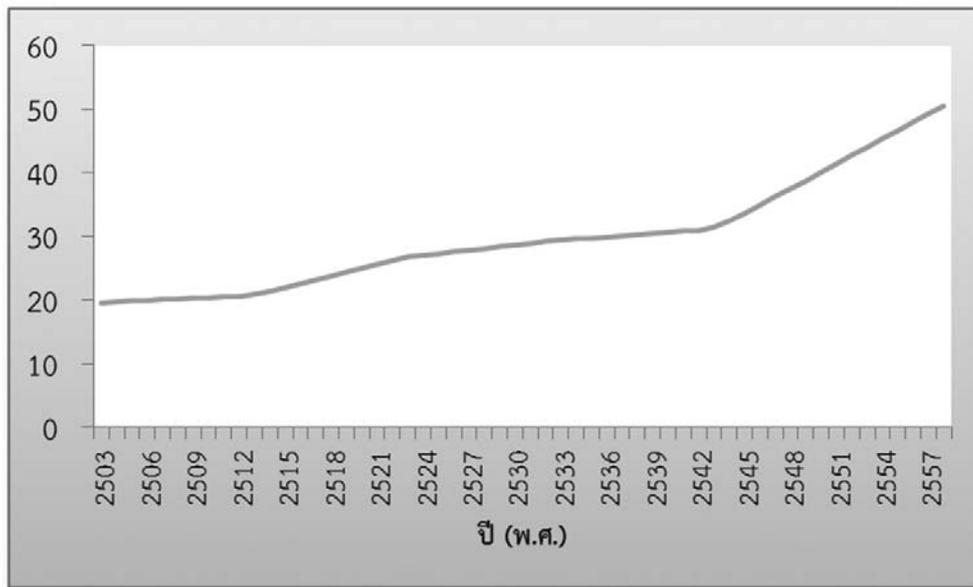
5. แนวทางการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1 สถานการณ์ความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาของไทย

นอกจากการสร้างการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและการพัฒนาสวัสดิการแรงงานแล้ว อีกมิติหนึ่งที่ต้องให้ความสำคัญคือความเหลื่อมล้ำในการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาระหว่างการพัฒนาพื้นที่เมือง และการพัฒนาพื้นที่ชนบท

นับแต่อดีตเป็นต้นมา ประเทศไทยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเมืองโตเดี่ยวมาโดยตลอด โดยมุ่งเน้นไปยังการพัฒนาเขตเมืองที่มีศักยภาพ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต เป็นต้น และมุ่งหวังว่า การพัฒนาเศรษฐกิจในลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดผลสืบเนื่อง (Trickle Down Effect) ไปยังพื้นที่ข้างเคียงในภูมิภาคนั้น ๆ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาดังกล่าวกลับมีแนวโน้มที่จะกระจุกตัวอยู่แต่เมืองโตเดี่ยวที่เป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนาในภูมิภาคนั้น ๆ แต่เพียงเท่านั้น ดังจะเห็นได้จากระบบสาธารณสุขูปโภค ระบบขนส่งมวลชน ความทันสมัย สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตลอดจนโอกาสในการประกอบอาชีพที่มักกระจุกตัวอยู่ในเมือง ซึ่งการกระจุกตัวของพัฒนานี้เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดการอพยพเข้าสู่เมือง และทำให้อัตราความเป็นเมือง (Urbanization Rate) ซึ่งวัดได้จากสัดส่วนของจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองหารด้วยจำนวนประชากรทั้งหมด เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องนับแต่ปี 2513 เป็นต้นมา (แผนภาพที่ 6)

แผนภาพที่ 6 : อัตราความเป็นเมืองในระดับประเทศ พ.ศ. 2503 – 2558 (หน่วย: ร้อยละ)

ที่มา: คลังข้อมูล ธนาคารโลก

ทั้งนี้ จากการสำรวจการย้ายถิ่นประชากรในปี 2559 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าประชาชนตัดสินใจย้ายถิ่นด้วยเหตุผลด้านการทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.70 ของจำนวนผู้ย้ายถิ่นในปี 2559 ทั้งหมด (แผนภาพที่ 7)

แผนภาพที่ 7 : ร้อยละของผู้ย้ายถิ่นจำแนกตามสาเหตุของการย้ายถิ่น

ที่มา: คลังข้อมูล ธนาคารโลก

5.2 กรณีศึกษา: ขบวนการหมู่บ้านใหม่ของเกาหลีใต้

ปัญหาการกระจุกตัวของการพัฒนาในเมือง และความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาระหว่างชุมชนชนบทและชุมชนเมือง มิได้เป็นปัญหาเฉพาะแต่กับประเทศไทย แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ด้วย ในราวปี พ.ศ. 2513 เกาหลีใต้ได้ประสบปัญหาความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาระหว่างชุมชนเมืองและชุมชนชนบทที่มีแนวโน้มที่จะกว้างออกอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกับที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่ในขณะนี้ ด้วยเหตุนี้รัฐบาลเกาหลีใต้จึงได้เริ่มปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน โดยได้คัดเลือกหมู่บ้านนำร่องที่มีความพร้อมและมีความสามารถที่จะพึ่งพาตนเองได้จำนวน 33,267 หมู่บ้าน โดยรัฐบาลจะจัดหาวัสดุที่จำเป็น เช่น ซีเมนต์และเหล็กเส้นให้ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นได้ร่วมสร้างโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้โครงสร้างพื้นฐานในชนบทดีขึ้นอย่างมาก และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายใต้ตัวแบบ Saemaul Undong (ขบวนการหมู่บ้านใหม่) ส่งผลให้ความแตกต่างในระดับรายได้เฉลี่ยระหว่างเกษตรกรในชนบทและแรงงานในเมืองในระหว่าง ปี พ.ศ. 2513 - 2519 ลดลงอย่างรวดเร็ว (ตารางที่ 3)

**ตารางที่ 3 : รายได้ครัวเรือนโดยเฉลี่ยต่อปีของเกษตรกรในชนบทและแรงงานในเมือง
ตลอดช่วงเวลาที่มีการดำเนินนโยบาย “ขบวนการหมู่บ้านใหม่”
ระหว่างปี พ.ศ. 2513 – 2522 (หน่วย: พันออน)**

ปี (พ.ศ.)	เกษตรกรในชนบท (ก)		แรงงานในเมือง (ข)		ส่วนต่าง	
	รายได้ต่อครัวเรือน	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	รายได้ต่อครัวเรือน	ร้อยละการเปลี่ยนแปลง	ก - ข	ก / ข
2513	255.8	28	381.2	39	(125.4)	67.1
2514	356.4	39	451.9	18	(95.5)	78.9
2515	429.4	20	517.4	14	(88.0)	83.0
2516	480.7	12	550.2	6	(69.5)	87.4
2517	674.5	40	644.5	17	30.0	104.6
2518	872.9	29	859.3	33	13.6	101.6
2519	1,156.3	32	1,151.8	34	4.5	100.4
2520	1,432.8	24	1,405.1	22	27.7	102.0
2521	1884.2	32	1,916.3	36	(32.1)	98.3
2522	2,227.5	18	2,629.6	37	(402.1)	84.7

ที่มา: คณะกรรมการวางแผนเศรษฐกิจ และกระทรวงเกษตรและการประมง สาธารณรัฐเกาหลี ประมวลผลโดยธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย

แม้การพัฒนาชนบทด้วยแนวทางขบวนการหมู่บ้านใหม่ตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นมา จะเริ่มไม่ประสบผลดังที่คาดไว้สัก เนื่องจากในขณะนั้นเกาหลีใต้เริ่มก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้สูง มีการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว เป็นเหตุให้ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทกลับมาเริ่มกว้างขึ้นอีกครั้ง แต่แนวทางขบวนการหมู่บ้านใหม่นี้ได้ทำให้ชุมชนชนบทในเกาหลีใต้เจริญขึ้นอย่างมาก และได้กลายเป็นตัวแบบการพัฒนาชนบทสำหรับประเทศกำลังพัฒนาทั่วโลก

5.3 มาตรการส่งเสริมการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานของไทย

ในบริบทของประเทศไทยนั้น แม้ประเทศไทยจะมีการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานมาอย่างต่อเนื่อง แต่การลงทุนส่วนใหญ่ยังคงเน้นไปที่หัวเมืองอันเป็นศูนย์กลางแห่งการพัฒนา เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต เป็นส่วนใหญ่ ทำให้ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัยยังคงกระจุกตัวอยู่แต่ตามเมืองใหญ่ และยังไม่กระจายไปยังพื้นที่ในจังหวัดอื่น ๆ และพื้นที่ห่างไกลเท่าที่ควร

ด้วยเหตุนี้ เพื่อให้เกิดการจ้างงานในชนบทมากขึ้น รัฐยังสามารถกำหนดให้มีมาตรการทางภาษี เพื่อส่งเสริมการลงทุนในชนบทได้ โดยกระทรวงการคลังได้เสนอให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการจ่ายเงินลงทุน โครงสร้างพื้นฐานและแหล่งท่องเที่ยวในชนบท โดยเฉพาะการลงทุนจำพวก ไฟฟ้า ประปา ถนน ทางพิเศษ สัมปทานโทรคมนาคม เทคโนโลยีสารสนเทศ พลังงานทางเลือก ระบบบริหารจัดการน้ำหรือชลประทาน

ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ และระบบจัดการของเสีย รวมทั้งการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว โดยการลงทุนนั้นต้องได้รับการรับรองจากทางราชการ และต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้องค์การของรัฐโดยไม่มีค่าตอบแทน ซึ่งภาคเอกชนที่ช่วยลงทุนโครงสร้างพื้นฐานสามารถนำค่าใช้จ่ายมาหักลดหย่อนภาษีได้ 2 เท่า แต่ไม่เกินร้อยละ 10 ของกำไรสุทธิก่อนหักรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะและรายจ่ายเพื่อการศึกษาและการกีฬา โดยมาตรการนี้ได้ผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและมีผลเป็นเวลา 3 ปี นับตั้งแต่ 1 มกราคม 2559 เป็นต้นมา

อีกมาตรการหนึ่งที่รัฐสามารถใช้เพื่อผลักดันให้เม็ดเงินกระจายไปสู่พื้นที่ชนบทมากขึ้นคือการใช้เงินงบประมาณของรัฐในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้เศรษฐกิจภายในประเทศ โดยในปี 2560 รัฐบาลได้ริเริ่มโครงการ “ประชารัฐสร้างไทย” ซึ่งเป็นการจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติมวงเงิน 1.9 แสนล้านบาทให้แก่กลุ่มจังหวัดทั้ง 18 กลุ่มจังหวัด สำหรับใช้ในการดำเนินโครงการเพิ่มศักยภาพภาคอุตสาหกรรม การค้า และการลงทุน โครงการเพิ่มศักยภาพภาคการเกษตร โครงการเพิ่มศักยภาพภาคการท่องเที่ยวและบริการ โครงการพัฒนาสังคม ยุกระดับคุณภาพชีวิต และสิ่งแวดล้อม และโครงการพัฒนาพิเศษขนาดใหญ่ หรือที่เรียกว่า “Big Rock” ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ที่เชื่อมโยงระดับภาค (Cross Regional) และมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของภูมิภาคอย่างกว้างขวาง โดยในการดำเนินโครงการต่าง ๆ จะมุ่งเน้นไปที่การยกระดับผลิตภาพทั้งในภาคการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ ให้สูงขึ้นทั้งระบบ ตั้งแต่การปรับปรุงประสิทธิภาพในกระบวนการปลูกหรือการผลิต การนำนวัตกรรมมาใช้ในการแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผ่านการตลาด ตลอดจนการพัฒนาระบบโลจิสติกส์และช่องทางการจัดจำหน่ายให้ทันสมัย และสามารถใช้ศักยภาพของแต่ละท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่ โดยการลงทุนจากภาครัฐคาดว่าจะส่งผลให้เศรษฐกิจไทยสามารถขับเคลื่อนด้วยเศรษฐกิจภายในประเทศได้มากขึ้น และทำให้เศรษฐกิจในแต่ละท้องถิ่นมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ และมีความสามารถในการหารายได้ให้เพียงพอทั้งในระยะสั้นและในระยะยาวได้มากยิ่งขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากกรณีศึกษาขบวนการหมู่บ้านใหม่ของเกาหลีใต้ รัฐสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการลงทุนและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในเขตนอกเมืองมากยิ่งขึ้น โดยอาจนำตัวแบบการพัฒนา Saemaul Undong ข้างต้น มาปรับเข้ากับแนวนโยบายประชารัฐของรัฐบาลได้ กล่าวคือ รัฐร่วมกับเอกชนมีบทบาทหลักในฐานะผู้สนับสนุนทุนและวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนความช่วยเหลือทางเทคนิคในการก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนท้องถิ่น ในขณะที่ภาคประชาชนเป็นผู้ลงแรงในการก่อสร้าง การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแหล่งทุนและวัสดุอุปกรณ์ของชาวบ้านได้ เพราะหากให้ชาวบ้านเป็นผู้ระดมทุนและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างเอง จะใช้เวลานาน และในหลายกรณี ชาวบ้านอาจไม่สามารถระดมทุนได้มากพอหรือไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์มาได้ เป็นเหตุให้ไม่สามารถดำเนินการก่อสร้างหรือทำให้การก่อสร้างชะงักกลางคันได้ ส่วนการกำหนดให้ชาวบ้านเป็นผู้ลงแรงในการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเองนั้น นอกจากจะเป็นการสร้างงานให้คนในพื้นที่แล้ว ยังเป็นการปลูกจิตสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นด้วย

6. บทสรุป: จากการสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน

การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมทั้งในด้านการเงินผ่านการจัดตั้งสถาบันการเงินหรือระบบสินเชื่อรายย่อยที่ผู้มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงได้ง่าย รวมถึงการจัดให้มีระบบการออมเพื่อการชราภาพที่มีประสิทธิภาพด้านสวัสดิการผ่านการจัดสวัสดิการแห่งรัฐให้แก่ผู้มีรายได้น้อยเพื่อให้ผู้มีรายได้น้อยมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิตมากขึ้น และด้านโครงสร้างพื้นฐานผ่านการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาพื้นที่ชนบทและขยายโอกาสในการจ้างงานในท้องถิ่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะช่วยให้ประชาชนในภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในส่วนขอบของการพัฒนาเศรษฐกิจ (Marginalized) อย่างกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มแรงงานนอกระบบ และกลุ่มชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นแล้ว ยังส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทั้งในทางสังคมและเศรษฐกิจลดลงไปพร้อมกับการพัฒนาด้วย

อย่างไรก็ตาม การสร้างการเติบโตอย่างมีส่วนร่วมเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งของเป้าหมายการพัฒนาอย่าง “มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” ที่ประเทศไทยกำลังจะมุ่งไปสู่เท่านั้น ยังมีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในมิติอื่น ๆ ที่ควรคำนึงถึงด้วย ซึ่งในที่นี้ จะอธิบายและเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการไว้โดยสังเขปดังนี้⁵

- 1) การพึ่งพาตนเองได้ (Self-Sufficiency) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสร้างให้เศรษฐกิจไทยสามารถยืนหยัดด้วยขาของตัวเองได้ โดยเน้นการพัฒนาที่พอประมาณ (ไม่เป็นการพัฒนาที่เกินกำลังในการพัฒนาของชุมชนหรือประเทศ) มีเหตุผล (มีหลักการและหลักวิชาการรองรับ) มีการคิดไตร่ตรองในการวางแผนการพัฒนาอย่างรอบคอบระมัดระวัง) และมีภูมิคุ้มกัน (สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้) ตัวอย่างการดำเนินการในลักษณะนี้เช่นการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมและการนำนวัตกรรมมาใช้เพื่อให้อุตสาหกรรมภายในประเทศพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น
- 2) การพัฒนาสีเขียว (Green Growth) โดยการพัฒนาเศรษฐกิจต้องคำนึงถึงปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมด้วย อาทิ สนับสนุนการประกอบธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้และการพัฒนาพลังงานทางเลือก เป็นต้น
- 3) ความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจและความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนสำหรับประเทศไทยแล้ว สามารถนำหลักเศรษฐศาสตร์แนวพุทธ (ในที่นี้เลือกใช้แนวคิดธัมมิกสังคมนิยมของท่านพุทธทาสภิกขุ) มาประยุกต์ใช้ได้ โดยมุ่งเน้นไปที่การจัดระบบเศรษฐกิจให้ผู้เล่นในระบบเศรษฐกิจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ต่างมุ่งเอาส่วนเกินทางเศรษฐกิจ (ไม่โลภอยากได้จนเกินพอดี) ส่งเสริมการเสียสละเพื่อผู้อื่น และขจัดการเอาเปรียบระหว่างชนชั้น รวมทั้งส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม (เป็นสัมมาอาชีพและไม่สร้างความทุกข์ร้อนแก่ตนเองผู้อื่น และสังคมส่วนรวม)

⁵ ขยายความเพิ่มเติมจากประเด็นที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญตามความในมาตรา 57 (2) มาตรา 75 และหมวด 16 การปฏิรูปประเทศ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

แหล่งอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. รายงานผลสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินภาคครัวเรือน ปี 2556. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/FSMP2/FinancialAccessSurveyOfThaiHouseholds_2013.pdf [9 มิถุนายน 2560]
- มูลนิธิพัฒนางานผู้สูงอายุ. สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society). [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://fopdev.or.th/สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์/> [17 กรกฎาคม 2560]
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 'Inclusive Growth' ทางลดความเหลื่อมล้ำที่เป็นไปได้. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2016/01/inclusive-growth-new-development-model/> [8 มิถุนายน 2560]
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2558. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: http://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=6363 [8 มิถุนายน 2560]
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. แรงงานนอกระบบ. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-2-4.html> [12 มิถุนายน 2560]
- Asian Development Bank. The Saemaul Undong Movement in the Republic of Korea. [Online]. 2012. Available from: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/29881/saemaul-undong-movement-korea.pdf> [2017, June 22]
- Grameen Bank. Monthly Report Archive. [Online]. 2017. Available from: <http://www.grameen.com/monthly-report-archive/> [2017, June 14]
- World Bank. Urban Population (% of total). [Online]. 2017. Available from: <http://data.worldbank.org/indicator/SP.URB.TOTL.IN.ZS?locations=TH> [2017, June 19]
- World Bank. What is Inclusive Growth?. [Online]. 2009. Available from: <http://siteresources.worldbank.org/INTDEBTDEPT/Resources/4689801218567884549/WhatIsInclusiveGrowth20081230.pdf> [2017, July 13]
- World Economic Forum. The Inclusive Growth and Development Report 2017. [Online]. Available from: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Forum_IncGrwth_2017.pdf [2017, July 13]

บทวิเคราะห์

เรื่อง ทุนมนุษย์ (Human Capital) ยุค Thailand 4.0¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ปัจจัยสำคัญที่สุดของการขับเคลื่อนประเทศไทยตามนโยบาย Thailand 4.0 ก็คือ “คนไทย” เนื่องจากการพัฒนาทุนมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม จะเป็นรากฐานในการเสริมสร้างคุณภาพและความเข้มแข็งให้กับสังคมไทย รวมทั้งสร้างรากฐานความมั่นคงของประเทศในทุกด้าน และเมื่อคนไทยมีคุณภาพก็จะสามารถลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้

○ การสร้าง “ทุนมนุษย์” เพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงานในอนาคต ต้องให้ความสำคัญในการเรียนรู้ให้เท่าทันเทคโนโลยีเพื่อเป็นแนวทางในด้านการศึกษาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และตรงความต้องการด้านแรงงานของแต่ละยุคสมัย โดยสามารถปรับทักษะและวิธีการทำงานได้เร็ว มีความคิดสร้างสรรค์ และเป็นแรงงานที่มีคุณภาพและสามารถตอบโจทย์ยุค Thailand 4.0 ได้

○ ทุนมนุษย์ (Human Capital) หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ตลอดจนทักษะหรือความชำนาญ รวมถึงประสบการณ์ของแต่ละคน และสามารถนำสิ่งเหล่านั้นมารวมเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นศักยภาพขององค์กร หรือเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีคุณค่าซึ่งจะทำให้องค์กรและประเทศชาติสามารถสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง

○ Thailand 4.0 จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการอบุทธศาสตร์ “National Brain Power Development” เพื่อพัฒนาและยกระดับแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงที่ชัดเจน โดยเน้นการบริหารจัดการ Stock & Flow ของแรงงานที่มีความรู้และทักษะสูงให้เข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพอย่างต่อเนื่อง พร้อม ๆ กับการมีระบบสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์ที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับผลิตภาพของแรงงานให้มีความรู้และเพิ่มระดับฝีมือแรงงาน ซึ่งจะเป็นองค์ประกอบสำคัญของการยกระดับผลิตภาพของประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

○ ประเทศเกาหลีใต้มีนโยบายเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยความรู้ด้านเทคโนโลยี โดยมีแผนการสร้างนวัตกรรมทางเศรษฐกิจด้วยการมุ่งเน้นการปฏิรูปใน 4 ด้าน คือ 1) ภาคสาธารณะ 2) แรงงาน 3) การเงิน และ 4) การศึกษา รวมถึงการลดกฎระเบียบต่างๆ เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลเกาหลีใต้ได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นอันดับต้นๆ โดยมีการวางแผนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และมีการปรับปรุงโครงสร้างและบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของภาคการผลิต เพื่อสร้างแรงงานที่มีคุณภาพตามความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

¹ ผู้เขียน นางสาวณัฐธิดา จันทักดิ์ ขอขอบคุณ ดร.ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาคและนายพงศักร โกษากรรณ์ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์นโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

○ ปัจจุบันกระแสเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence (AI)) มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มเข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์มากขึ้น หลังถูกพัฒนาต่อยอดจนเกิดเป็นเครื่องจักรอัจฉริยะซึ่งสามารถเลียนแบบพฤติกรรมและตัดสินใจแทนมนุษย์ได้ โดยทั่วโลกเริ่มเห็นสัญญาณการลงทุนด้าน AI และหุ่นยนต์เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้กับภาคธุรกิจและการขนรับนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

1. บทนำ

จากกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยมุ่งหมายให้ประเทศไทยในอีก 20 ปีข้างหน้าเป็น “ประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” และก้าวขึ้นเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) โดยกำหนดเป้าหมายรวมของการพัฒนา คือ การลดความเหลื่อมล้ำและปัญหาความยากจนลดลง ระบบเศรษฐกิจมีความเข้มแข็งและแข่งขันได้ รวมทั้งมีระบบบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ ทันสมัย โปร่งใสและตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมจากประชาชน รวมทั้งนโยบายด้านการพัฒนาแรงงานให้มีทักษะการเป็นแรงงาน ยุค Thailand 4.0 เพื่อให้การขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรของประเทศให้สอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลเร่งผลักดันให้เกิดเป็นรูปธรรม รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้ทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในระยะเวลา 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) โดยกำหนดวิสัยทัศน์ คือ “ทรัพยากรมีคุณค่าสูงสู่ความยั่งยืน” และแบ่งการดำเนินการดังนี้

1. **ช่วงที่ 1 Productive Manpower** (พ.ศ. 2560 – 2564) เป็นยุคของรากฐานด้านแรงงานที่เป็นมาตรฐานสากล มีเป้าหมายให้แรงงานไทยมีผลิตภาพสูง มีทักษะที่หลากหลาย (Multi – skill) มีทักษะใหม่ (re – skill) มีทักษะด้าน STEM (STEM ย่อมาจาก Science, Technology, Engineering and Mathematics) เพื่อนำความรู้ทุกแขนงมาใช้ในการแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ในชีวิตประจำวัน โดยแรงงานต้องมีมาตรฐานอาชีพตามกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติครอบคลุมทุกสายอาชีพ ตามการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (New Engines of Growth) และมีมาตรฐานความปลอดภัยในการทำงานที่เป็นสากล

2. **ช่วงที่ 2 Innovative Workforce** (พ.ศ. 2565 – 2569) เป็นยุคที่ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศเป็นประชาชนของโลก (Global Citizen) โดยมีเป้าหมายสร้างแรงงานไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สามารถทำงานในยุคที่เศรษฐกิจใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและนวัตกรรมเต็มรูปแบบได้อย่างราบรื่น และมีการจ้างแรงงานที่หลากหลายรูปแบบ

3. **ช่วงที่ 3 Creative Workforce** (พ.ศ. 2570 – 2574) เป็นยุคของทรัพยากรมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่การทำงาน เพื่อสร้างความยั่งยืนในการดำรงชีวิต โดยมีเป้าหมายให้ประเทศไทยบรรลุภาวะการพัฒนายั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ โดยมีอัตราการจ้างงานเต็มที่ (Full Employment) มีผลิตภาพ (Productivity) และเป็นแรงงานที่มีคุณค่า (Decent Work)

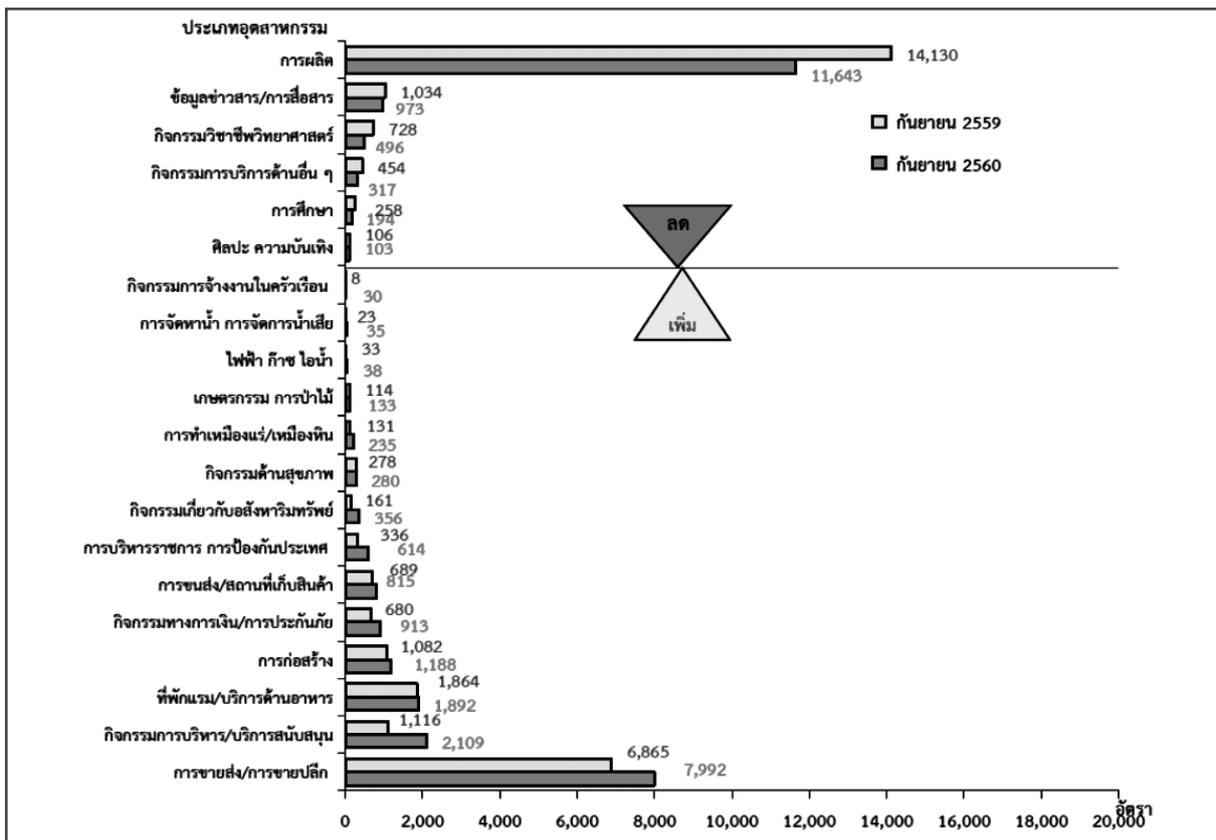
4. **ช่วงที่ 4 Brain Power** (พ.ศ. 2575 – 2579) เป็นยุคของสังคมทำงานแห่งปัญญา โดยการเพิ่มจำนวนทรัพยากรมนุษย์ที่มีทักษะด้าน STEM เพื่อให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สามารถใช้ความรู้ ความสามารถ และใช้สติปัญญาในการทำงานที่มีมูลค่าสูง (High Value) และมีค่าตอบแทนในอัตราที่สูงขึ้น (High Income) โดยตั้งเป้าให้ประเทศสามารถหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง (Middle Income Trap : MIT) ด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างยั่งยืน

สถานการณ์ด้านแรงงานของประเทศไทยในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีขนาดตลาดแรงงานใหญ่เป็นลำดับ 4 ของอาเซียน รองจากอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และเวียดนาม ซึ่งประเทศไทยเริ่มมีกำลังแรงงานลดลงโดยในปี 2559 มีกำลังแรงงาน 38.70 ล้านคน ปัจจุบันเหลือเพียง 37.79 ล้านคน หายไปจากตลาดประมาณ 1 ล้านคน ซึ่งประเทศในอาเซียนที่กล่าวถึงข้างต้น กลับมีจำนวนกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น โดยสาเหตุหลักที่ส่งผลให้แรงงานของไทยลดลงเนื่องมาจากแรงงานไทยไม่ทำงานในกลุ่มที่เรียกว่า 3 D คือ 1.dirty 2.dangerous และ 3.difficult แต่กลับเลือกตกงาน หรือเลือกศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ที่มีอัตราการว่างงานสูงกว่าระดับอื่นๆ

โดยข้อมูลล่าสุดของสำนักงานสถิติแห่งชาติรายงานภาวะการมีงานทำของประชากรในเดือนกันยายน 2560 มีผู้ที่อยู่ในกำลังแรงงานทั้งสิ้น 37.79 ล้านคน ประกอบไปด้วยผู้มีงานทำ 37.25 ล้านคน โดยแบ่งเป็น ผู้ทำงานในภาคเกษตร 12.44 ล้านคน และนอกภาคเกษตร 24.81 ล้านคน ผู้ว่างงาน 4.43 แสนคน และผู้รอฤดูกาล 9.62 หมื่นคน ทั้งนี้ เมื่อเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมาพบว่า จำนวนผู้ว่างงานลดลง 6.2 แสนคน และเมื่อพิจารณาระดับการศึกษาของผู้ว่างงานในเดือนกันยายน 2560 พบว่า ผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่างงานมากที่สุด จำนวน 1.74 แสนคน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.2 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 9.6 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 1.5 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 8 หมื่นคน คิดเป็นร้อยละ 0.9 ซึ่งสวนทางกับภาวะความต้องการแรงงาน ณ เดือนกันยายน 2560 มีความต้องการแรงงานผ่านบริการจัดหางานของรัฐบาล ซึ่งมีตำแหน่งงานรองรับจำนวน 30,356 อัตรา พบว่าอุตสาหกรรมการผลิตต้องการแรงงานมากที่สุด โดยต้องการแรงงานที่จบการศึกษา ระดับ ปวช.-ปวส./อนุปริญญามากที่สุด ซึ่งอุตสาหกรรมที่มีความต้องการแรงงานมากที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต รองลงมา คือ ขายส่ง ขายปลีก และซ่อมยานยนต์และจักรยายนต์

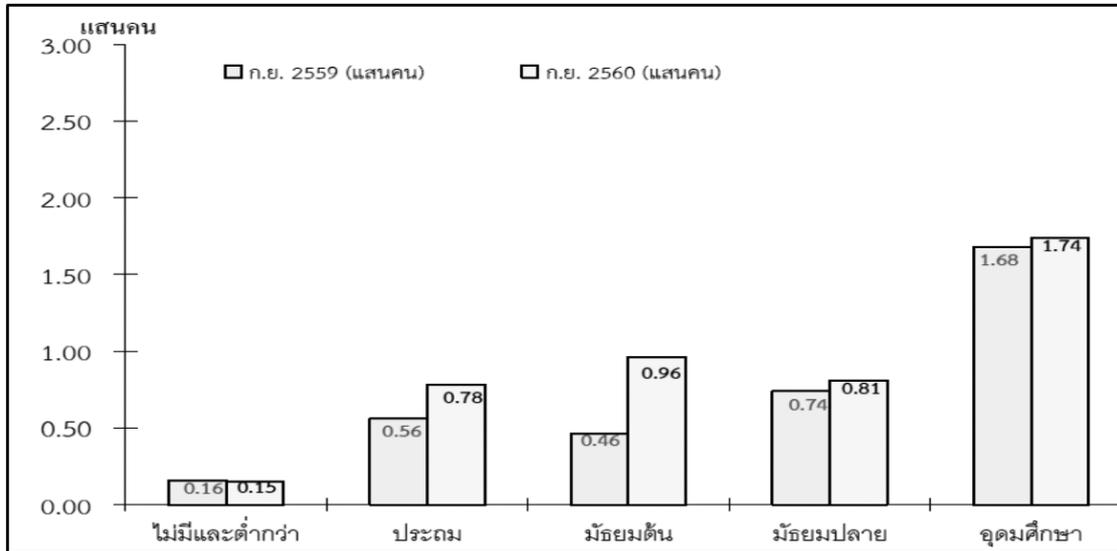
รูปที่ 1 กราฟเปรียบเทียบความต้องการแรงงานจำแนกตามอุตสาหกรรมเดือนกันยายน 2559 และกันยายน 2560

ที่มา : กองบริหารตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

เมื่อพิจารณาความต้องการแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า นายจ้างต้องการแรงงานที่จบการศึกษาระดับ ปวช.-ปวส. มากที่สุดที่ร้อยละ 27.94 รองลงมาได้แก่ ระดับปริญญาตรีและสูงกว่าที่ร้อยละ 25.06 ระดับประถม-มัธยมศึกษาที่ร้อยละ 11.51 และไม่ระบุวุฒิการศึกษาที่ร้อยละ 35.49 แสดงได้โดย รูปที่ 2

รูปที่ 2 เปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานตามระดับการศึกษา ณ เดือนกันยายน 2560

ที่มา : กองบริหารตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันประเทศไทยยังขาดแรงงานฝีมือจำนวนมาก โดยกองเศรษฐกิจแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้รายงานตัวเลขการพัฒนาศักยภาพแรงงานของประเทศไทยล่าสุด ณ วันที่ 30 กันยายน 2560 โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาพที่ 3 : อัตราการพัฒนาศักยภาพแรงงานไทย

การพัฒนาศักยภาพ แรงงานไทย	เดือนกันยายน 2560	จำนวนสะสมตั้งแต่ ตุลาคม 2559 - กันยายน 2560
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
1. การฝึกอบรมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	94	9,874
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	95	9,862
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	1,142	7,652
2. ฝึกยกระดับฝีมือแรงงาน		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	12,374	154,398
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	23,415	165,195
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	6,548	137,425
3. ทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	2,842	77,307
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	2,875	77,344
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	3,341	54,227

การพัฒนาศักยภาพ แรงงานไทย	เดือนกันยายน 2560	จำนวนสะสมตั้งแต่ ตุลาคม 2559 - กันยายน 2560
	จำนวน (คน)	จำนวน (คน)
4. ฝึกอาชีพเสริม		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	2,161	72,583
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	5,954	76,223
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	236	67,024
5. เพิ่มผลิตแรงงานไทยในสถานประกอบการ		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	1,188	13,835
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	1,195	13,802
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	1,429	12,782
6. ฝึกอบรมตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาฝีมือแรงงาน		
ผู้สมัครการฝึกอบรม	301,325	3,867,583
ผู้ที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรม	293,875	3,977,993
ผู้สำเร็จการฝึกอบรม	293,875	3,977,993

ที่มา : กองเศรษฐกิจแรงงาน กระทรวงแรงงาน

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า แรงงานฝีมือในประเทศไทยยังมีปริมาณน้อยมากไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีปัญหาขาดแคลนแรงงานสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ S&T และมีแรงงานส่วนเกินในระดับปริญญาตรีจำนวนมาก ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดทักษะที่ตรงกับสายงานที่ตลาดต้องการ ซึ่งพบว่า ตำแหน่งงานที่เป็นที่ต้องการของตลาดคือ สายงานด้านไอทีและวิศวกรรม หรืออยู่ในกลุ่ม STEM ซึ่งเป็นแรงงานพื้นฐานของเศรษฐกิจตามแนวเศรษฐกิจดิจิทัล และจากการประเมินของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ระบุว่า ในช่วง 10 ปีข้างหน้า แนวโน้มแรงงานไทยในระดับ ปวส. และอนุปริญญาจะเติบโตจาก 1 ล้านคน เป็น 1.1 ล้านคน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสายงานกลุ่ม STEM ขณะที่ ความต้องการบุคลากรในสายธุรกิจและบริการ และสาขาอื่น ๆ ในระดับ ปวช. เพิ่มสูงขึ้นจาก 8 แสนคนเป็น 2 ล้านคน ในทางกลับกันความต้องการของตลาดแรงงานในระดับ ปวส. และอนุปริญญาในสาขาที่ไม่ใช่ S&T กลับมีแนวโน้มลดลง ทำให้กลุ่ม ปวส. และอนุปริญญาที่ไม่ใช่ S&T ว่างงานจำนวนมาก และเหตุผลประการสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานคือ ค่านิยมในการเรียนเพื่อใบปริญญาโดยการเข้าเรียนในระดับปริญญาตรีมากขึ้น ทำให้แนวโน้มของแรงงานเพิ่มจาก 3.01 ล้านคน เป็นเกือบ 6 ล้านคน ในช่วง 10 ปีข้างหน้า และจากการคาดการณ์ความต้องการแรงงานในตลาดแรงงานในอีก 10 ข้างหน้า ของ TDRI คาดว่า แรงงานในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเพิ่มขึ้นจาก 7 แสนคนเป็น 1 ล้านคน สายงานด้านไอทีและวิศวกรรม ระดับ ปวส. และอนุปริญญาเพิ่มขึ้นจาก 1 ล้านคน เป็น 1.1 ล้านคน และแรงงานในสายธุรกิจ บริการ และสาขาอื่น ๆ ในระดับ ปวช. เพิ่มจาก 8 แสนคนเป็น 2 ล้านคน ระดับ ปวส. และอนุปริญญา จาก 8 แสนคนลดเหลือ 6 แสนคน

อย่างไรก็ดี จากกระแสการใช้เทคโนโลยี Artificial Intelligence (AI) หรือ ปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งเป็นเทคโนโลยี อันทันสมัยและสร้างขึ้นมาจากสิ่งที่ไม่มีชีวิตซึ่งสามารถใส่ข้อมูลซอฟต์แวร์ได้หลากหลายระบบ เพื่อพัฒนาให้ สามารถคิดและทำงานให้ใกล้เคียงกับมนุษย์ ทั้งการตัดสินใจ การแก้ปัญหาและการเรียนรู้ โดยมีการคาดการณ์ว่า

การปกครองของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ การประเมินสถานภาพทุนทางสังคมนั้น จะพิจารณาทั้งระดับ Micro และ Macro โดยระดับ Micro เป็นการประเมินผลทุนทางสังคมที่เป็นทุนมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทหลักในการพัฒนาองค์กรหรือประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยและแนวโน้มที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและจะส่งผลกระทบต่อทุนทางสังคมและทุนมนุษย์ของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อาทิ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร การเคลื่อนย้ายคนอย่างเสรี การก้าวสู่สังคมหลังฐานความรู้ การขยายตัวของสังคมเมือง และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว ฯลฯ ดังนั้น จึงมีประเด็นที่ถือเป็นความท้าทายต่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมในอนาคต ดังนี้

1. การพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคมเพื่อเพิ่มผลิตภาพทางสังคม (Social Productivity) แบ่งเป็น

1.1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างทุนทางสังคม ทุนมนุษย์ และทุนภูมิปัญญา โดยกำหนดค่านิยมพื้นฐานร่วม (Core Value) สำหรับสังคมไทยและคนไทยทุกคนในการสร้างเสริมและใช้ประโยชน์ ทุนทางสังคมระหว่างกลุ่มต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเพิ่มผลิตภาพทางสังคม อันเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ

1.2 เร่งพัฒนาทุนมนุษย์ของประเทศไทยโดยนอกจากทุนมนุษย์แล้วต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกในทุกๆ ด้าน ซึ่งล้วนเป็นมิติที่เป็นรากฐานของการสร้างทุนทางสังคมที่นำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาทุนมนุษย์ซึ่งมีความสำคัญในทุกๆ ระดับของกระบวนการพัฒนาประเทศ

1.3 เสริมสร้างบทบาทครอบครัว ชุมชน ศาสนสถานให้เข้มแข็งควบคู่กับการเสริมสร้างการรับรู้และความตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

1.4 ขยายฐานและพัฒนาต่อยอดการมีส่วนร่วมของชุมชนและการเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ให้ชุมชนสามารถกำหนดตำแหน่งการพัฒนาชุมชน (Market positioning) ที่บ่งบอกจุดหมายปลายทางการพัฒนาตัวเองบนฐานของทุนที่มีอยู่ในชุมชน

2. การสร้างพลังให้เกิดทุนทางสังคมที่เข้มแข็งเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ที่ตอบสนองความต้องการกำลังคนในอนาคต โดยเสริมสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพทุนมนุษย์และทุนทางสังคมที่เข้มแข็งในทุกมิติที่สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกรวดเร็ว พร้อมทั้งทบทวนและปรับปรุงนโยบายกฎหมาย ภูมิคุ้มกัน รวมถึงวัฒนธรรมที่จะขัดขวางการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบวินัย อาทิ ระบบอุปถัมภ์ ซึ่งจะเป็อุปสรรคต่อการพัฒนาทุนมนุษย์และทุนทางสังคม

และจากผลสำรวจและการจัดอันดับดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยประจำปี 2559 ประเทศไทยติดอันดับ 48 จาก 130 ประเทศ โดยกลุ่มช่วงอายุ 25-54 ปี มีสัดส่วนการจ้างงานทักษะสูง ประเทศไทยติดอันดับ 92 จาก 130 ประเทศ ขณะที่ความหลากหลายทางทักษะประเทศไทยติดอันดับ 106 จาก 130 ประเทศ หากเทียบกับทักษะแรงงานจากประเทศมาเลเซีย ฮองกง ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และไต้หวัน ทั้ง 5 ประเทศล้วนมีผลิตภาพแรงงานที่สูงกว่าแรงงานไทย 1.6 - 3 เท่า จากผลการสำรวจดัชนีการพัฒนามนุษย์ของประเทศไทยสะท้อนให้เห็นว่า ทุนมนุษย์ที่ประเทศไทยมียังไม่ได้ถูกใช้ไปในการสร้างความสามารถในการแข่งขันได้ดีเท่าประเทศอื่นๆ ในเอเชีย เช่น มาเลเซีย จีน และสิงคโปร์ ซึ่งเมื่อเทียบดัชนีการพัฒนามนุษย์และรายได้ต่อหัวประเทศไทยยังติดอยู่ในกลุ่มประเทศเศรษฐกิจยุค 2.0 - 3.0 ดังนั้น แนวทางการพัฒนากำลังคนหรือการปรับตัวเพื่อก้าวไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 นั้น ในช่วงหลังจากการเปลี่ยนถ่ายเพื่อเข้าสู่ยุค 4.0 ต้องมีการ

สร้างแรงงานรุ่นใหม่ในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้สามารถเพิ่มศักยภาพและพัฒนาเป็นแรงงานที่มีทักษะเพื่อรองรับตลาดแรงงานเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแรงงาน ซึ่งจะนำไปให้ประเทศไทยก้าวสู่ไทยแลนด์ 4.0 อย่างมีประสิทธิภาพ

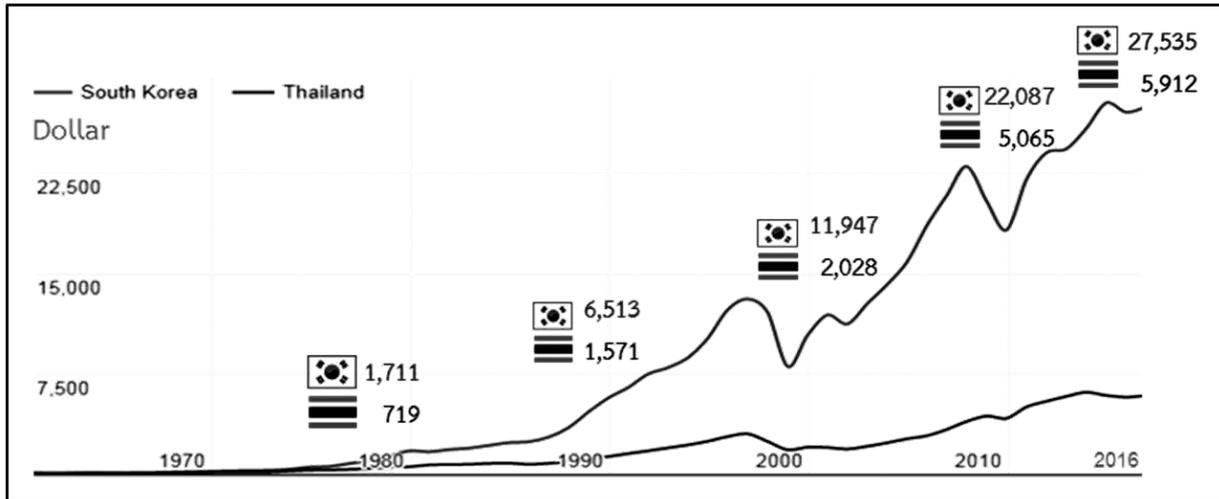
3. กรณศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศเกาหลีใต้

ประเทศเกาหลีใต้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่องโดยมีการวางแผนด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเป็นระบบและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศโดยมีกฎหมายบังคับอย่างชัดเจน และมีการปรับปรุงโครงสร้างและบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของภาคการผลิต เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพตามความต้องการทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และมีการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลอย่างเข้มข้น ทั้งนี้ การวางแผนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเกาหลีใต้ดำเนินการโดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นตัวตั้งแล้วดำเนินการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างต่อเนื่อง การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ของเกาหลีใต้เป็นแผนระดับชาติที่เรียกว่า แผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ (National Human Resource Development Plan: NHRD Plan) มีแผนงานที่สำคัญคือ กระทรวงศึกษาธิการทำการประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการตามแผนหลัก และแผนปฏิบัติเป็นประจำทุกปีภายใต้กฎหมายว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ มีการประเมินผลอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิผล นอกจากนั้นยังมีการประเมินผลที่เกิดจากการปฏิบัติตามแผนหลักและแผนรายปีซึ่งกำหนดขึ้นทุก 5 ปี และมีการจัดทำรายงานเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ (Human Resource Development Committee) และรัฐบาล โดยแบ่งนโยบายพื้นฐานเพื่อการพัฒนาทรัพยากรออกเป็น 4 ส่วน คือ (1) ภาคสถาบันการศึกษาโดยการพัฒนากระบวนการศึกษาในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษา (2) ภาคอุปสงค์ คือจัดให้มีความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมกับสถาบันการศึกษาโดยมีคณะกรรมการร่วมระหว่างภาคอุตสาหกรรมกับสถาบันศึกษาอันเป็นฐานสำคัญของคณะกรรมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ (3) ภาคอุปทาน คือการผลิตบุคลากรที่มีความรู้ (4) การผลักดัน โดยภาคธุรกิจผ่านเครื่องมือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แห่งชาติ เช่น การสร้างระบบการรับรองคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น

จากข้อความข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเกาหลีใต้ในระดับชาตินั้น เน้นที่การศึกษาและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มีหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน เช่น ด้านการศึกษารับผิดชอบโดยกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานรับผิดชอบโดยกระทรวงแรงงาน โดยมีจุดเด่นสำคัญคือ การปรับเปลี่ยนและปรับปรุงกฎหมายและหน่วยงานที่รับผิดชอบให้สามารถดำเนินงานได้อย่างคล่องตัวและสามารถตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของชาติได้ ทั้งนี้ จุดเปลี่ยนที่สำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเกาหลีใต้คือ การที่รัฐบาลกำลังเปลี่ยนค่านิยมของประชาชนทั้งประเทศให้เปลี่ยนมาให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์เหนือกว่าคุณวุฒิทางการศึกษาโดยส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมปลายออกมาทำงานก่อนแล้วเลือกเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยในภายหลัง โดยการจัดทำมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติเพื่อใช้ในการทดสอบและประเมินความสามารถของบุคคล และจะใช้มาตรการต่างๆ ทั้งด้านภาษีและสิ่งจูงใจอื่นๆ แก่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ถูกจุด ส่วนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับองค์กรนั้น ในกรณีของบริษัทซัมซุงพบว่าดำเนินการเป็นไปตามหลักการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ เน้นที่การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคคลเป็นหลัก

เมื่อเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ระหว่างประเทศไทยและประเทศเกาหลีใต้พบว่า เกาหลีใต้มีรายได้ต่อหัวในปี 2016 มากกว่าไทยถึงเกือบ 5 เท่า โดยปัจจัยหลักที่ทำให้เกาหลีใต้พัฒนาเร็วกว่าประเทศไทย คือ การพัฒนาทุนมนุษย์ (Human Capital) โดยมีรายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 กราฟเปรียบเทียบ GDP ต่อหัวของประเทศไทยและประเทศเกาหลีใต้

ที่มา : Countryeconomy.com

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกาหลีใต้ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจในระยะยาวมี 2 ปัจจัยคือ 1. คุณภาพทางการศึกษาและงานวิจัย และ 2. การพัฒนาภายในประเทศ โดยทั้ง 2 ปัจจัยถือได้ว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาเทคโนโลยีและแรงงานที่มีคุณภาพสำหรับภาคอุตสาหกรรม ซึ่งในอดีตประเทศเกาหลีใต้เป็นหนึ่งในประเทศกำลังพัฒนาเช่นเดียวกับประเทศไทยแต่ในปัจจุบันประเทศเกาหลีใต้ได้ยืนอยู่บนแท่นของประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการสร้างระบบการศึกษาที่แข็งแกร่ง พร้อมทั้งสร้างโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมครบวงจรที่มีคุณภาพและครอบคลุมประชากรเกือบ 100% จึงเป็นเครื่องพิสูจน์ที่ชัดเจนแล้วว่า “ความรู้และปัญญาของคนในชาติ พร้อมกับการมีโครงสร้างพื้นฐานด้านการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ” ถือเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ ซึ่งถือเป็นยุทธศาสตร์ของชาติเพื่อช่วยขับเคลื่อนความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ซึ่งประเทศไทยควรศึกษาตัวอย่างและพัฒนาการด้านการพัฒนาประเทศของเกาหลีใต้ เพื่อนำบทเรียนแห่งความสำเร็จดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชาติของเราต่อไป

4. ข้อเสนอแนะ:

จุดเริ่มต้นของความสำเร็จในการพัฒนาประเทศขึ้นอยู่กับ การสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณค่าสูง (High Value) มีความมั่นคง มั่งคั่งในชีวิตการทำงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งการนำเอาเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการสร้างและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นการวางรากฐานที่เป็นสากล ทำให้ประเทศไทยก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศทั้งในภูมิภาคและสังคมโลก การวางรากฐานเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามนโยบายของรัฐบาลตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่ขับเคลื่อนด้วย 4 องค์ประกอบหลักได้แก่ กฎหมาย การบริหารจัดการ การสร้างคุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ให้ใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและการนำเทคโนโลยีมาเป็นรากฐานความเจริญของชาติ

Sector ที่มีการจ้างงานสูง ทั้งนี้ การลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาของไทยยังกระจุกตัวในบริษัทชั้นนำที่มีขนาดใหญ่ และยังไม่ได้กระจายแบบ broad-based ซึ่งเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นการนำเข้าจากต่างประเทศ มากกว่าการคิดค้นนวัตกรรมใหม่เอง ซึ่งจากการศึกษาจากหลายๆ องค์กรพบว่า ประเทศที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเศรษฐกิจมีลักษณะร่วมกันประการหนึ่ง คือ มีการลงทุนในการวิจัยและพัฒนาในระดับสูงและต่อเนื่องโดยกลุ่มประเทศที่มีรายได้สูงมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 2.5 - 3.0 ต่อปี ในขณะที่กลุ่มประเทศรายได้ปานกลางถึงสูงและประเทศรายได้ปานกลางมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายด้านการวิจัยและพัฒนาต่อ GDP อยู่ต่ำกว่าร้อยละ 2.0 ต่อปี

5. unสรุป

ปัญหาการขาดแคลนแรงงานของประเทศไทยในปัจจุบันมาจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากรสู่สังคมผู้สูงอายุ ซึ่งสวนทางกับอัตราการเกิดที่น้อยลง ในขณะที่อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยทุกปี ส่งผลให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างอุปสงค์และอุปทานของแรงงานในประเทศไทย ซึ่งจากการประมาณการของกระทรวงแรงงานพบว่าจำนวนการเพิ่มขึ้นของกำลังแรงงานในแต่ละปีจะมีสัดส่วนที่น้อยกว่าจำนวนการเพิ่มขึ้นของความต้องการแรงงานทำให้ภาคธุรกิจเกิดการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเป็นอย่างมาก จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานในประเทศ ดังนั้น ควรให้ความสำคัญกับนโยบายการพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน และการสนับสนุนการลงทุนด้านงานวิจัยและพัฒนาของประเทศให้เพิ่มขึ้น เพื่อเตรียมความพร้อมด้านแรงงานให้สามารถรองรับการถ่ายทอดและต่อยอดการพัฒนาทางเทคโนโลยีระดับสูงได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อให้ประชาชนสามารถคิดค้นและพัฒนาเทคโนโลยีทางการผลิตเองเพื่อช่วยสนับสนุนให้เกิดการยกระดับฐานการผลิตของประเทศให้สามารถผลิตสินค้าและบริการที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้น และช่วยลดการพึ่งพาการนำเข้าสินค้าและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ รวมทั้งสามารถยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันภายใต้เศรษฐกิจโลกที่ปรับเปลี่ยนเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ได้ ดังนั้น ความท้าทายของประเทศไทยในการหลุดจากกับดักรายได้ปานกลางคือการสร้างและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากทุนมนุษย์เพื่อที่จะสนับสนุนการพัฒนาทางเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้าและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

บทวิเคราะห์

การพัฒนาเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทย¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ เนื่องจากตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) มีการประกาศตามหลังราวเกือบ 2 เดือน อีกทั้งผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด (Gross Regional and Provincial Product: GPP) ประกาศล่าช้าถึง 2 ปี ดังนั้น เพื่อให้การติดตามภาวะเศรษฐกิจมีความเป็นปัจจุบันมากขึ้น จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องชี้เศรษฐกิจรายเดือนของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เครื่องชี้เศรษฐกิจเหล่านี้ยังคงมีข้อบกพร่องที่สำคัญอยู่อย่างน้อย 3 ประการคือ 1) แม้ว่าจะมีความเป็นปัจจุบันมากขึ้นแต่ก็ยังเป็นการประกาศตามหลังราว 1 เดือนซึ่งอาจยังไม่ทันต่อความต้องการนำไปใช้ประโยชน์ของทั้งภาครัฐในเชิงการกำหนดนโยบายและภาคเอกชนในการประกอบการตัดสินใจทางธุรกิจ 2) เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจที่มีในปัจจุบันเน้นการรายงานเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ทำให้การทำความเข้าใจสภาวะเศรษฐกิจไม่ไปอย่างถ่องแท้ และ 3) ข้อมูลเศรษฐกิจบางตัว หากนำมาใช้อย่างไม่ระมัดระวังอาจนำไปสู่การตีความที่ผิดพลาด (mislead) ได้

○ จากปัญหาดังกล่าว นำมาซึ่งการจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค โดยการออกแบบสอบถามไปสำรวจเศรษฐกิจภายในพื้นที่โดยตรงผ่านสำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัด สภาอุตสาหกรรม และสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในด้านภาคการเกษตร อุตสาหกรรมและบริการ แรงซื้อจากภาคแรงงาน ราคาและต้นทุนการผลิต และแนวโน้มเศรษฐกิจในอนาคต นำมาซึ่งดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค ได้แก่ 1) ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ 2) ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน 3) ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ และ 4) ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ โดยแต่ละดัชนีมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 ซึ่งสะดวกต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ หลายองค์กรทั้งในและต่างประเทศนิยมจัดทำดัชนีประเภทนี้ โดยใช้ข้อมูลสำรวจภายในองค์กรของตนเอง

○ การคิดค้นเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทยในครั้งนี้ เป็นแนวทางการวิเคราะห์ใหม่ และสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในเชิงวิชาการและการทำความเข้าใจในสภาวะเศรษฐกิจได้มากกว่าการติดตามภาวะเศรษฐกิจแบบเดิมซึ่งเน้นการติดตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ อันจะนำไปสู่การใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนและภาคธุรกิจในการใช้ประกอบการวางแผนธุรกิจ รวมถึงเป็นผลดีต่อการจัดทำนโยบายการคลังเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

1. บทนำ

ในปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) มีการประกาศตัวเลขผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) เป็นประจำทุกไตรมาส หรือ 4 ครั้งต่อปี

¹ ผู้เขียน นายสันหนัฐ เศรษฐศัฏาคีรี เศรษฐกรปฏิบัติการ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ ดร.นรพัทธ์ อัครวัลลภ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ และ ดร.ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

แต่เนื่องด้วย สศช. มีการประกาศตัวเลขตามหลังประมาณเกือบ 2 เดือน ส่งผลให้การนำข้อมูลดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ได้อย่างล่าช้า ไม่ทันท่วงที นำมาซึ่งการจัดทำและวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนผ่านเครื่องชี้เศรษฐกิจทั้งในเชิงมหภาคและภูมิภาค (รายจังหวัด) ซึ่งส่งสัญญาณเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจได้รวดเร็วกว่าตัวเลข GDP เพราะมีการจัดทำเป็นประจำทุกเดือน ยกตัวอย่างเช่น กระทรวงพาณิชย์และสภาพการค้ำแห่งประเทศไทยมีการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภครายเดือน (Consumer Confidence Index: CCI) ชีวัดความเคลื่อนไหวของการบริโภคภายในประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬารวบรวมจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและนักท่องเที่ยวไทยทั้งในภาพรวมและรายจังหวัดเป็นประจำทุกเดือน พร้อมทั้งคำนวณรายได้จากท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในแต่ละเดือน สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรคำนวณดัชนีผลผลิตและราคาสินค้าการเกษตรรายเดือน ซึ่งสามารถบอกสถานการณ์ภาคเกษตรได้ ขณะที่สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (Thai Industries Sentiment Index: TISI) บ่งชี้สถานการณ์การผลิตภาคอุตสาหกรรมของประเทศ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม เครื่องชี้วัดเศรษฐกิจต่าง ๆ ดังกล่าว ยังคงมีข้อบกพร่องที่สำคัญอยู่อย่างน้อย 3 ประการคือ 1) ข้อมูลเครื่องชี้เศรษฐกิจเหล่านั้น ประกาศตามหลังประมาณ 1 เดือนซึ่งผู้กำหนดนโยบายของทั้งภาครัฐและเอกชนอาจมีความคาดหวังในการนำข้อมูลไปใช้ประกอบการตัดสินใจเชิงนโยบายที่มีความเป็นปัจจุบันมากกว่านั้น 2) การนำเสนอการติดตามเครื่องชี้วัดเศรษฐกิจที่มีในปัจจุบันเน้นการรายงานเชิงปริมาณมากกว่าเชิงคุณภาพ ทำให้การทำความเข้าใจสถานะเศรษฐกิจไม่เป็นไปอย่างถ่องแท้ จำเป็นต้องมีข้อมูลเพิ่มเติมถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางกิจกรรมเศรษฐกิจต่าง ๆ และ 3) ข้อมูลเศรษฐกิจบางตัว หากนำมาใช้อย่างไม่ระมัดระวังอาจนำไปสู่การตีความที่ผิดพลาด (mislead) ได้ ดังนั้นจึงควรพัฒนารูปแบบของข้อมูลใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการประเมินสถานการณ์เศรษฐกิจมากขึ้น เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

บทความนี้จึงได้ถูกจัดทำขึ้นเพื่อศึกษาการจัดทำเครื่องชี้วัดความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจในเชิงมหภาคและเชิงพื้นที่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงหลักการและแนวคิดวิธีในการจัดทำเครื่องชี้วัดความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจรายจังหวัดของไทย ตลอดจนการนำดัชนีเครื่องชี้เศรษฐกิจชนิดใหม่ไปใช้ประโยชน์ในเชิงการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของภาครัฐ และนำมาซึ่งข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพิ่มเติมต่อไป

ภาพที่ 1 สรุปปัญหาสำคัญของเครื่องชี้เศรษฐกิจที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1	<p>เครื่องชี้เศรษฐกิจที่มีอยู่ในปัจจุบัน “ มีความล่าช้า ”</p>
2	<p>ต้องการทราบ “ ข้อมูลเชิงคุณภาพ ” ทั้งในเชิงมหภาคและเชิงพื้นที่มากขึ้น</p>
3	<p>เครื่องชี้เศรษฐกิจที่มีอยู่ในปัจจุบัน บางตัว “ Mislead ”</p>

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

2. ดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจทั้งในและต่างประเทศ

ในปัจจุบัน หลายองค์กรทั้งในและต่างประเทศ นิยมจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ เป็นของตัวเองมากขึ้น ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์กับหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงเป็นผลดีต่อภาคเอกชนในการวางแผนธุรกิจ ทั้งนี้ ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมดัชนีที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกหรือความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ (Economic Sentiment or Confidence Index) ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทย โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.1 ดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจในประเทศ

หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนในประเทศไทย มีการจัดทำดัชนีเกี่ยวกับความรู้สึกทางเศรษฐกิจ โดยการสำรวจความเห็นจากภาคต่าง ๆ เช่น ภาคประชาชน ภาคการผลิต เป็นต้น เพื่อบ่งบอกความเชื่อมั่นของผู้คนเหล่านั้นที่มีต่อเศรษฐกิจในแต่ละด้าน ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการจัดทำดัชนี ซึ่งทางผู้เขียนได้รวบรวมการจัดทำดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย ประกอบด้วยรายละเอียดและช่วงเวลาที่เหมาะสมตัวเลขดัชนี โดยมีรายละเอียดพอสังเขป ดังนี้

ตารางที่ 1 ดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย

ชื่อดัชนี (หน่วยงานที่จัดทำ)	รายละเอียดเบื้องต้น เกี่ยวกับดัชนี	ช่วงเวลาที่เหมาะสม	การบ่งชี้เศรษฐกิจ
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค (Consumer Confidence Index: CCI) ของกระทรวงพาณิชย์	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของประชาชนในสาขาอาชีพต่างๆ ทั้ง 77 จังหวัด - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงสัปดาห์ที่ 2 ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	การบริโภคภาค เอกชน
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภค (Consumer Confidence Index: CCI) ของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยและ หอการค้าไทย	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของประชาชนทั่วประเทศ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	การบริโภคภาค เอกชน
ดัชนีความเชื่อมั่นอุตสาหกรรม (Thai Industries Sentiment Index: TISI) ของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย: ส.อ.ท.	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความเชื่อมั่น ผู้ประกอบการทั่วประเทศ ครอบคลุม 45 กลุ่มอุตสาหกรรมของ ส.อ.ท. แยกเป็นขนาดย่อม กลาง และใหญ่ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ช่วงสัปดาห์ 3-4 ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	การผลิตภาค อุตสาหกรรม
ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจฐานราก (Grassroots Economic Sentiment Index: GSI) ของธนาคารออมสิน	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความรู้สึกของ ประชาชนระดับฐานราก (กลุ่มคนที่มี รายได้ไม่เกิน 15,000 บาท) ที่มีต่อ เศรษฐกิจ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	เศรษฐกิจระดับ ฐานราก
ดัชนีความเชื่อมั่นทางธุรกิจ (BUSINESS SENTIMENT INDEX: BSI) ของธนาคารแห่งประเทศไทย	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความเชื่อมั่น ของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย และกรมพัฒนาธุรกิจ การค้า โดยครอบคลุมบริษัทการผลิต ทั้งขนาดย่อม กลาง และใหญ่ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	ภาคการผลิต โดยเฉพาะ ภาคอุตสาหกรรม และบริการ

ชื่อดัชนี (หน่วยงานที่จัดทำ)	รายละเอียดเบื้องต้น เกี่ยวกับดัชนี	ช่วงเวลา ประกาศ	การบ่งชี้ เศรษฐกิจ
ดัชนีธุรกิจกรุงเทพ (Krung Thai Business Index: KTBI) ของธนาคารกรุงเทพ	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความรู้สึกของ ลูกค้าธุรกิจของธนาคารกรุงเทพ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ประกาศตัวเลข ทุกไตรมาส (ล่าช้า 2 เดือน)	เศรษฐกิจ ภาพรวม
ดัชนีภาวะเศรษฐกิจของครัวเรือน (KR Household Economic Condition Index: KR-ECI) ของธนาคารกรุงไทย	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจภาวะการ ครองชีพของครัวเรือน โดยเฉพาะ ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงกลางเดือน ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	เศรษฐกิจ ภาพรวม
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการภาค การค้าและบริการ (Trade & Service Sentiment Index: TSSI) ของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (สสว.)	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความรู้สึก ของผู้ประกอบการที่มีต่อสภาวะ การประกอบธุรกิจของตนในด้านต่างๆ เมื่อเทียบกับช่วงที่ผ่านมา - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 2 เดือน)	ภาคการผลิต โดยเฉพาะ ภาคบริการ
ดัชนีความเชื่อมั่นนักเศรษฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความเห็นของ นักเศรษฐศาสตร์จากองค์กรชั้นนำ 30 แห่ง - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ประกาศตัวเลข 4 ครั้ง ต่อปี (ธ. เดือน ม.ค. เม.ย. ก.ค. และ ต.ค.)	เศรษฐกิจ ด้านการใช้จ่าย (Demand Side)
ดัชนีความเชื่อมั่นผู้ประกอบการธุรกิจ ท่องเที่ยว (Thailand Tourism Confidence Index: TTCI) ของสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทยและการท่องเที่ยวแห่ง ประเทศไทย	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ประกาศตัวเลข ทุกไตรมาส (ล่าช้า 1 เดือน)	ภาคการ ท่องเที่ยว
ดัชนีความเชื่อมั่นนักลงทุน (FETCO Investor Confidence Index) ของสภาธุรกิจตลาดทุนไทย	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ช่วงสัปดาห์ 3-4 ของทุกเดือน (ไม่ล่าช้า)	การลงทุนภาค เอกชน
ดัชนีความเชื่อมั่นราคาทองคำ ของศูนย์วิจัยทองคำ	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของผู้ค้าทองที่มีต่อราคาทองคำและ เศรษฐกิจภาพรวม - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ช่วงกลางเดือน ของทุกเดือน (ไม่ล่าช้า)	ตลาดทองคำ
ดัชนีความเชื่อมั่นของผู้ประกอบการ ธุรกิจพัฒนาที่อยู่อาศัย ของธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.)	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของผู้ประกอบการในภาค อสังหาริมทรัพย์ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลเท่านั้น - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ประกาศตัวเลข ทุกไตรมาส (ล่าช้า 1 เดือน)	สาขา อสังหาริมทรัพย์

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

ชื่อดัชนี (หน่วยงานที่จัดทำ)	รายละเอียดเบื้องต้น เกี่ยวกับดัชนี	ช่วงเวลา ที่ประกาศ	การบ่งชี้ เศรษฐกิจ
ดัชนีแนวโน้มการท่องเที่ยว (Travel Trends Index) ของ U.S. Travel Association	- ใช้แบบสอบถาม สํารวจความคิดเห็น ของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-100	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 2 เดือน)	ภาคการท่องเที่ยว
ดัชนีความเชื่อมั่นนักลงทุน (State Street Investor Confidence Index) ของบริษัท State Street ในสหรัฐฯ	- เก็บข้อมูลโดยคำนวณจากลักษณะ การซื้อขายของนักลงทุน - ดัชนีมีค่าอยู่ระหว่าง 0-200	ช่วงสัปดาห์แรก ของทุกเดือน (ล่าช้า 1 เดือน)	ตลาดการเงิน

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

3. หลักการและขั้นตอนการจัดทำเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทย

3.1 กรอบแนวคิด

การติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค (รายจังหวัด) จำเป็นต้องได้รับข้อมูลโดยตรงจากในพื้นที่จริง เพื่อที่จะได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ประกอบกับความแตกต่างของลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจในแต่ละจังหวัด นำมาซึ่งการออกแบบสอบถามให้สำนักงานคลังจังหวัด 76 จังหวัดทั่วประเทศทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการประสานหาข้อมูลเชิงลึกภายในจังหวัดจากทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานราชการในจังหวัด เช่น เกษตรจังหวัด พาณิชยจังหวัด แรงงานจังหวัด พัฒนาการจังหวัด เป็นต้น และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องเช่น ชมรมเกษตรกร กลุ่มธุรกิจอุตสาหกรรมและการค้าในพื้นที่ เพื่อให้มีความเข้าใจถึงสถานะที่แท้จริงของพื้นที่นั้น ๆ ขณะที่การสำรวจภาวะเศรษฐกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากหน่วยงานภายในพื้นที่ เช่น สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต เป็นต้น

ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ทั้งทางตรงจากคำถามแต่ละคำถามที่ถามไป อีกทั้งยังสามารถนำมาประมวลหมวดหมู่อีกชั้นหนึ่งและถ่วงน้ำหนักตามจังหวัดต่าง ๆ เพื่อจัดทำดัชนีวัดเศรษฐกิจ 4 ด้าน ได้แก่ ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ และดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ

ภาพที่ 2 ดัชนีความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจของหน่วยงานต่าง ๆ ในต่างประเทศ

ผลการสำรวจแบบสอบถาม	ดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจภูมิภาค
1 ผลการสำรวจภาคเกษตร	1 ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ
2 ผลการสำรวจภาคอุตสาหกรรม	2 ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน
3 ผลการสำรวจภาคบริการ	3 ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ
4 ผลการสำรวจค่าครองชีพและต้นทุนการผลิต	4 ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ
5 ผลการสำรวจแนวโน้มการจ้างงานและการลงทุนในอนาคต	

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

3.2 ขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการ

(1) การออกแบบแบบสอบถาม

การจัดทำแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลไปจัดทำเครื่องมือในชีวิตภาวะเศรษฐกิจในแต่ละภูมิภาค นั้น จะต้องคำนึงความครอบคลุมในทุกมิติของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่ ทางคณะผู้จัดทำ จึงได้ออกแบบคำถามภายในแบบสอบถามให้มีความละเอียดมากที่สุด บนพื้นฐานของความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งครอบคลุมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- **ภาคเกษตร** จะพบกับคำถามเกี่ยวกับสินค้าเกษตรสำคัญในจังหวัด สถานการณ์ผลผลิต ราคาสินค้าเกษตร กำไรของเกษตรกร และการจ้างงานภาคเกษตร เมื่อเทียบช่วงเดียวกันของปีก่อน รวมถึงแนวโน้มภาคเกษตรในอีก 6 เดือนข้างหน้า
- **ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการ** คำถามมีลักษณะมีความใกล้เคียงกับภาคเกษตร ซึ่งแตกต่างกันตรงมีประเด็นเรื่องผลประกอบการและรายได้ค่าจ้างของแรงงาน
- **หมวดค่าครองชีพและต้นทุนการผลิต** จะพบกับคำถามเกี่ยวกับการเปรียบเทียบระดับราคาสินค้า ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน และต้นทุนค่าวัตถุดิบอื่น ๆ ภายในจังหวัด เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน
- **การจ้างงานและการลงทุนภาพรวม** ลักษณะของคำถามจะต้องการเพียงแนวโน้มของการจ้างงานและการลงทุนภายในจังหวัดในอีก 6 เดือนข้างหน้า

นอกจากนี้ ในแต่ละข้อคำถาม นอกจากผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเลือกว่า สถานการณ์ในแต่ละด้านดังกล่าว “ดีขึ้น แย่ลง หรือเปลี่ยนแปลง” แล้วนั้น ยังจะต้องระบุสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวตามท้ายด้วย ยกตัวอย่างเช่น การจ้างงานชะลอลงอาจไม่ได้เกิดจากภาวะการชะลอตัวของผลประกอบการธุรกิจ แต่อาจเกิดจากแนวโน้มการปรับตัวทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการหันไปใช้เครื่องจักรมากขึ้น เป็นต้น ซึ่งหากไม่มีคำอธิบายขยายความ อาจทำให้การตีความตัวเลขเศรษฐกิจคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ถือเป็น การเพิ่มมิติของการเก็บข้อมูล เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์และทำความเข้าใจสภาวะเศรษฐกิจที่ถูกต้องมากขึ้น

ภาพที่ 3 แนวคิดในการจัดทำแบบสอบถามสำนักงานคลังจังหวัด

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

(2) การประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมีลักษณะทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ส่งผลให้การนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายและมีความละเอียดเพิ่มขึ้น โดยผลการสำรวจแบบสอบถามครอบคลุมสถานการณ์และแนวโน้มของภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการ รวมถึงหมวดค่าครองชีพและต้นทุนการผลิต ตลอดจนแนวโน้มการจ้างงานและการลงทุนภาพรวมภายในจังหวัด นำมาซึ่งการคำนวณ ดัชนีรวม (Composite Index) เพื่อชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค 4 ประเภท ดังนี้

(2.1) **ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ** เป็นดัชนีที่ชี้วัดกิจกรรมทางเศรษฐกิจด้านการผลิต (Supply Side) ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูล 3 ส่วน การผลิตที่ได้จากแบบสอบถามในแต่ละจังหวัด ได้แก่ 1) ภาคเกษตร สะท้อนจากผลผลิตสินค้าเกษตรและกำไรของเกษตรกร 2) ภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วยผลผลิตสินค้าอุตสาหกรรมและผลประกอบการ และ 3) ภาคบริการ สะท้อนจากผลประกอบการของผู้ประกอบการ

(2.2) **ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน** เป็นดัชนีที่ชี้วัดกำลังซื้อของภาคแรงงานหรือความสามารถในการใช้จ่ายของประชาชน ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูล 3 ส่วนที่ได้จากแบบสอบถามในแต่ละจังหวัด ได้แก่ 1) ภาคเกษตร สะท้อนจากกำไรของเกษตรกรและการจ้างงานภาคเกษตร 2) ภาคอุตสาหกรรม ประกอบด้วยรายได้หรือค่าจ้างแรงงานและการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม และ 3) ภาคบริการ สะท้อนจากรายได้หรือค่าจ้างแรงงานและการจ้างงานภาคบริการ ทั้งนี้ เพื่อสะท้อนถึงประโยชน์ที่ภาคแรงงานได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งอาจมีความแตกต่างจากดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจในข้อ 2.1

(2.3) **ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ** เป็นดัชนีที่ชี้วัดต้นทุนของหน่วยการผลิตในด้านราคา ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูล 2 ส่วนที่ได้จากแบบสอบถามในแต่ละจังหวัด ได้แก่ 1) ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน และ 2) ต้นทุนค่าวัตถุดิบและอื่น ๆ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ยังไม่มีหน่วยงานใดทำการสำรวจมาก่อน

(2.4) **ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ** เป็นดัชนีที่ชี้วัดแนวโน้มเศรษฐกิจในอีก 6 เดือนข้างหน้า สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อเศรษฐกิจ ซึ่งคำนวณมาจากข้อมูลส่วนของแนวโน้มใน 5 ด้านที่ได้จากแบบสอบถามในแต่ละจังหวัด ได้แก่ 1) ภาคเกษตร 2) ภาคอุตสาหกรรม 3) ภาคบริการ 4) ภาคการจ้างงาน และ 5) ภาคการลงทุน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจจะสะท้อนถึงการคาดการณ์ดัชนีข้อ 2.1 และ ข้อ 2.2 ในอนาคตล่วงหน้านั่นเอง

ภาพที่ 4 แนวคิดในการคำนวณดัชนีชี้วัดเศรษฐกิจภูมิภาค 4 ประเภท

<p>ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ</p> <p>ภาคเกษตร (ผลผลิต,กำไรของเกษตรกร) ภาคอุตสาหกรรม (ผลผลิต,ผลประกอบการ) ภาคบริการ (ผลประกอบการ)</p>	<p>ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน</p> <p>ภาคเกษตร (กำไรของเกษตรกร,การจ้างงาน) ภาคอุตสาหกรรม (รายได้/ค่าจ้างครัวเรือน,การจ้างงาน) ภาคบริการ (รายได้/ค่าจ้างครัวเรือน,การจ้างงาน)</p>
<p>ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ</p> <p>ต้นทุนค่าจ้างแรงงาน ต้นทุนค่าวัตถุดิบและอื่น ๆ</p>	<p>ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ</p> <p>ภาคเกษตร (แนวโน้ม 6 ข้างหน้า) ภาคอุตสาหกรรม (แนวโน้ม 6 ข้างหน้า) ภาคบริการ (แนวโน้ม 6 ข้างหน้า) ภาคการจ้างงาน (แนวโน้ม 6 ข้างหน้า) ภาคการลงทุน (แนวโน้ม 6 ข้างหน้า)</p>

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

ทั้งนี้ การคำนวณดัชนีทั้ง 4 ประเภทดังกล่าว มีการคำนึงถึงการถ่วงน้ำหนัก เพราะในแต่ละภูมิภาคหรือจังหวัด มีมูลค่าหรือความสำคัญต่อภาวะเศรษฐกิจในแต่ละด้าน ๆ ที่แตกต่างกัน ซึ่งการถ่วงน้ำหนักจะใช้ข้อมูลกำลังแรงงาน (Labor Force) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในภูมิภาค (Gross Regional Product: GRP) และผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในจังหวัด (Gross Provincial Product: GPP) โดยการถ่วงน้ำหนักจะแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะของการบ่งชี้ของดัชนีแต่ละชนิด ยกตัวอย่างเช่น การคำนวณดัชนีชี้วัดกำลังซื้อภาคแรงงาน จะใช้ข้อมูลกำลังแรงงานภายในจังหวัดและภูมิภาคเป็นตัวถ่วงน้ำหนัก ขณะที่ตัวถ่วงน้ำหนักดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจภูมิภาค จะใช้ข้อมูล GRP และ GPP ในการถ่วงน้ำหนัก เนื่องจากคำถึงมูลค่าทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ

ภาพที่ 5 สรุปภาพรวมของขั้นตอนการดำเนินการจัดทำเครื่องชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน

4. ดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค

จากการประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม นำมาซึ่งดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค 4 ประเภท ได้แก่ 1) ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ 2) ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน 3) ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ และ 4) ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ โดยดัชนีทั้ง 4 ชนิดดังกล่าว มีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 หากมากกว่า 50 ถือว่ามีทิศทางที่ดีขึ้น แต่หากต่ำกว่า 50 ถือชะลอตัวลง อย่างไรก็ตาม มีเพียงการอ่านค่าของดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการเท่านั้น ที่แตกต่างจากดัชนีอื่น ๆ กล่าวคือ หากมากกว่า 50 แสดงว่าต้นทุนการผลิตสูงขึ้น แต่ถ้าน้อยกว่า 50 คือต้นทุนการผลิตลดลง ทั้งนี้ การประมวลผลดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค อาจกระทำได้เป็นประจำทุกเดือนหรือเป็นรายไตรมาส ขึ้นอยู่กับความถี่ในการเก็บข้อมูล นอกจากนี้ เราสามารถนำข้อมูลเชิงปริมาณดังกล่าว มาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่เก็บจากแบบสอบถาม ในรูปแบบของการบรรยาย เหตุผลของการเปลี่ยนแปลงของภาวการณ์ด้านนั้น ๆ การวิเคราะห์ลักษณะนี้ จะทำให้เห็นสถานการณ์เศรษฐกิจของแต่ละภูมิภาคได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้ง สามารถนำตัวเลขดัชนีมาเปรียบเทียบภาวะเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่ได้ เพื่อประโยชน์ต่อการจัดทำนโยบายเศรษฐกิจที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น และดัชนีลักษณะนี้ จะเป็นเครื่องมือที่ดีของประชาชนและภาคธุรกิจไปใช้ประกอบการวางแผนธุรกิจรายภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2 ตัวอย่างผลของดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาครายเดือน 4 ประเภท² จำแนกตามภูมิภาค

	กทม. และ ปริมณฑล	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันตก
ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ	63.9	51.9	90.9	72.4	76.0	84.8	70.9
ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน	58.4	54.5	73.8	57.9	58.2	77.2	54.3
*ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ	63.5	54.7	77.1	77.1	57.7	71.2	66.1
ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ	70.4	65.1	83.7	73.5	74.4	83.9	75.0

ที่มา: รวบรวมและประมวลผลโดยผู้เขียน

5. unสรุป

การจัดทำเครื่องมือชี้วัดภาวะเศรษฐกิจรายจังหวัด เป็นการสำรวจภาวะเศรษฐกิจเชิงลึกทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้ทราบถึงข้อมูลเศรษฐกิจล่าสุดรายจังหวัดซึ่งมีความรวดเร็วกว่าเครื่องมือการติดตามเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้ง ยังให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพในระดับรายจังหวัดซึ่งหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนยังขาดแคลนข้อมูลเชิงลึกในลักษณะนี้อยู่ โดยการสำรวจดังกล่าวสามารถนำมาประมวลผลเป็นการวิเคราะห์เศรษฐกิจทั้งในเชิงกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในด้านภาคการเกษตร อุตสาหกรรม และบริการ แรงซื้อจากภาคแรงงาน ราคาและต้นทุนการผลิต และแนวโน้มเศรษฐกิจในอนาคต นำมาซึ่งดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจภูมิภาค ได้แก่ 1) ดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ 2) ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน 3) ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ และ 4) ดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ โดยแต่ละดัชนีมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0 ถึง 100 ซึ่งง่ายต่อการวิเคราะห์ข้อมูล ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าการคิดค้นเครื่องมือติดตามภาวะเศรษฐกิจภูมิภาคของไทยในครั้งนี้ เป็นแนวทางการวิเคราะห์ใหม่และสร้างมูลค่าเพิ่มทั้งในเชิงวิชาการและการทำความเข้าใจในสภาวะเศรษฐกิจได้มากกว่า การติดตามภาวะเศรษฐกิจแบบเดิม อันจะนำไปสู่การใช้ข้อมูลเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนและภาคธุรกิจในการใช้ประกอบการวางแผนธุรกิจ รวมถึงเป็นผลดีต่อการจัดทำนโยบายการคลังเชิงพื้นที่เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดความเหลื่อมล้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

² หมายเหตุ:

- ก. การอ่านค่าดัชนีความเชื่อมั่นเศรษฐกิจ ดัชนีความเชื่อมั่นภาคประชาชน และดัชนีความเชื่อมั่นอนาคตเศรษฐกิจ
ดัชนี > 50 หมายถึง ความเชื่อมั่นภาวะการณืด้านนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ดีขึ้น”
ดัชนี < 50 หมายถึง ความเชื่อมั่นภาวะการณืด้านนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ชะลอ”
ดัชนี = 50 หมายถึง ความเชื่อมั่นต่อภาวะการณืด้านนั้น ๆ อยู่ในระดับ “ทรงตัว”
- ข. การอ่านค่า *ดัชนีต้นทุนผู้ประกอบการ
ดัชนี > 50 หมายถึง ต้นทุนการผลิต “เพิ่มขึ้น” เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน
ดัชนี < 50 หมายถึง ต้นทุนการผลิต “ลดลง” เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน
ดัชนี = 50 หมายถึง ต้นทุนการผลิต “ไม่เปลี่ยนแปลง” เมื่อเทียบกับช่วงเดือนเดียวกันของปีก่อน

บทวิเคราะห์

เรื่อง ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย: โอกาสและความท้าทาย¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ รัฐบาลไทยมีแผนงานที่จะสร้างศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมการบินและอากาศยานของไทยในพื้นที่สนามบินอู่ตะเภา เพื่อก่อตั้งศูนย์การซ่อมบำรุงอากาศยานบนพื้นฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ และสามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการในธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยยังมีผู้จํานวนน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณธุรกิจเครื่องบิน จํานวนเครื่องบินเชิงพาณิชย์ที่จดทะเบียนภายในประเทศ และจํานวนเครื่องบินเชิงพาณิชย์จดทะเบียนในต่างประเทศที่ให้บริการภายในประเทศ

○ ทั้งนี้ โอกาสของประเทศไทยในการพัฒนาธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานนั้นมีไม่น้อย เนื่องจากภาครัฐให้การสนับสนุนธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยอย่างเต็มที่ ได้แก่ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานโดยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ให้เป็นฐานที่ตั้งสำคัญของอุตสาหกรรมอากาศยาน และการให้สิทธิประโยชน์จากการลงทุนในอุตสาหกรรมอากาศยาน

○ อย่างไรก็ตาม นอกเหนือไปจากการสนับสนุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและการให้สิทธิประโยชน์ด้านการลงทุนเพื่อการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยแล้ว ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยยังเผชิญความท้าทายทางการแข่งขันจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่มีประสบการณ์ในแวดวงธุรกิจประเภทนี้มาอย่างยาวนาน ทำให้ประเทศไทยต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติมโดยเฉพาะด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น ช่างเทคนิคและวิศวกรจะต้องได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านเทคโนโลยีและภาษาอังกฤษ หากประเทศไทยต้องการเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานของภูมิภาค เป็นต้น นอกจากนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานจะต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนอากาศยานด้วย เนื่องจากในปัจจุบันบริษัทผู้ผลิตชิ้นส่วนอากาศยานจะเป็นผู้กำหนดว่าเครื่องยนต์และชิ้นส่วนเครื่องยนต์ของตนควรจะได้รับบริการซ่อมบำรุงจากผู้ซ่อมบำรุงอากาศยานรายใด

1. บทนำ

ปัจจุบันรัฐบาลไทยได้เร่งผลักดันการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ เพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาประเทศที่เรียกว่า “ประเทศไทย 4.0” ซึ่งเป็นโมเดลของเศรษฐกิจที่เน้นคุณค่า (Value-based economy) และเน้นการขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Innovation-driven economy) รวมถึงการผลักดันนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมแห่งอนาคตหรือ New S-curve อันเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญของภาคอุตสาหกรรมในการก้าวเข้าสู่ยุคของการผลิตด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง โดยที่อุตสาหกรรมอากาศยานถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายของไทยที่รัฐบาลมุ่งให้การส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเศรษฐกิจไทย

¹ ผู้เขียน ดร. กุสุมา คงฤทธิ์ ขอขอบคุณ ดร.ศรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค และนายพงศศิคร โภชากรณ์ ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้รับทราบแผนพัฒนาอุตสาหกรรมอากาศยาน ตามที่กระทรวงคมนาคมเสนอ โดยกิจกรรมที่มีความเหมาะสมที่จะพัฒนาสำหรับประเทศไทยจากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการบิน มี 3 กิจกรรมสำคัญ คือ 1) กิจกรรมการซ่อมบำรุงอากาศยาน (Maintenance, repair, and overhaul: MRO) 2) กิจกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน (Original equipment manufacturer: OEM) และ 3) กิจกรรมพัฒนาบุคลากรด้านการบิน ซึ่งกระทรวงคมนาคมได้นำเสนอออกมาเป็นแผนพัฒนาศูนย์ซ่อมบำรุงและอุตสาหกรรมผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน ระยะ 15 ปี (พ.ศ.2560-2575) ภายใต้วิสัยทัศน์การมุ่งสู่การเป็นนิคมอุตสาหกรรมการบินและศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานในภูมิภาคอาเซียน โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ในระยะที่ 1 (พ.ศ.2560-2564) จะมีการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย เพิ่มจำนวนผู้ประกอบการและประเภทของการผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมอากาศยาน สร้างบุคลากร รวมทั้งปรับปรุงหลักสูตรการผลิตช่างและวิศวกรอากาศยาน

ระยะที่ 2 (พ.ศ.2565-2569) จะมีการจัดตั้งศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอต่อการซ่อมบำรุงภายในประเทศ จัดกลุ่มอุตสาหกรรม (คลัสเตอร์) ให้ครบทุกประเภทอุตสาหกรรมอากาศยานตามแผนธุรกิจ และสร้างช่างเทคนิครวมทั้งวิศวกรอากาศยานให้เพียงพอต่อความต้องการ

ระยะที่ 3 (พ.ศ.2570-2575) จะมีการจัดตั้ง Aeropolis เพื่อรองรับการซ่อมบำรุงเครื่องบินของภูมิภาคยกระดับความสามารถในการผลิตอุตสาหกรรมอากาศยานเข้าสู่ Tier 2 (Design & Build) และการพัฒนาบุคลากรด้านการบิน

สำหรับบทความนี้จะเน้นไปที่ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยาน ซึ่งได้เริ่มดำเนินการไปแล้วตามแผนในระยะที่ 1 โดยจะได้ทำการศึกษาแนวโน้มทิศทางของธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในต่างประเทศ และวิเคราะห์สถานการณ์ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอแนะ

2. สถานการณ์ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในต่างประเทศ

ธุรกิจการซ่อมบำรุงอากาศยาน (MRO) สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 รูปแบบ คือ 1) การซ่อมบำรุงเครื่องยนต์ (Engine MRO) 2) การซ่อมบำรุงชิ้นส่วน (Component MRO) และ 3) การซ่อมบำรุงลำตัวอากาศยาน (Airframe MRO) ซึ่งในช่วง 15 ปีที่ผ่านมา รูปแบบของธุรกิจการซ่อมบำรุงอากาศยานได้เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปจากเดิม ในอดีตธุรกิจนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยบริษัทลูกของสายการบินต่าง ๆ หรือผู้ประกอบการอิสระที่ให้บริการเฉพาะ MRO แต่ปัจจุบันพบว่า บริษัทผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน (OEM) ได้เข้ามาเป็นคู่แข่งสำคัญในธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยาน (MRO) ด้วย ทำให้ผู้ผลิต OEM รับประทานทั้งในฐานะผู้ผลิตและผู้ให้บริการ MRO หลังการขาย ตัวอย่างของการรวมธุรกิจ (Vertical integration) ของกิจกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน (OEM) และกิจกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน (MRO) เข้าด้วยกัน คือ บริษัท Rolls Royce ซึ่งเป็นบริษัทผู้ผลิตเครื่องยนต์สำหรับเครื่องบินในประทศอังกฤษ ที่มีโปรแกรม Total Care ซึ่งเป็นบริการการซ่อมบำรุงเครื่องยนต์อากาศยานที่พ่วงมากับการซื้อเครื่องยนต์อากาศยาน และสร้างจุดขายอย่างดีให้กับบริษัท Rolls Royce

จากภาพที่ 1 เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของธุรกิจ MRO ในตลาดโลกที่กำลังมีการย้ายฐานธุรกิจ จากอเมริกาเหนือและยุโรป ซึ่งจัดเป็นศูนย์รวมธุรกิจรายเดิม (Established clusters) ไปสู่ภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ตะวันออกกลาง และลาตินอเมริกา ซึ่งจัดเป็นศูนย์รวมธุรกิจเกิดใหม่ (Emerging clusters) ซึ่งการเคลื่อนย้ายศูนย์รวมธุรกิจ MRO เป็นไปเพื่อการเข้าถึงแหล่งแรงงานราคาถูกลงซึ่งเหมาะกับงานแบบซ่อมบำรุงอากาศยานระดับโรงงาน (Heavy Maintenance Checks) เช่น การย้ายฐานไปยังประเทศเม็กซิโก บราซิล ประเทศแถบแอฟริกาเหนือ เป็นต้น

ภาพที่ 1 ศูนย์รวมธุรกิจ MRO ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก

ที่มา: Frost & Sullivan Research, Consultant company

เมื่อพิจารณาธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศแถบเอเชียจะพบว่า สิงคโปร์ และมาเลเซีย เป็นประเทศที่เป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยานที่สำคัญในภูมิภาค โดยมีรายละเอียดที่น่าสนใจ ดังนี้

ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์ถือได้ว่าเป็นศูนย์กลางของ MRO ที่สมบูรณ์แบบที่สุดของภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากมีบริษัทนานาชาติเข้าร่วมทำธุรกิจ MRO ในสิงคโปร์กว่า 100 บริษัท และจากจำนวนผู้ประกอบการทั้งหมด บริษัท Singapore Technology Aerospace (ST Aerospace) เป็นบริษัทที่มีความโดดเด่น เพราะนอกจากจะมีความสามารถในการซ่อมบำรุงแล้ว ยังมีบริษัทพันธมิตรในธุรกิจการบินและสาขากระจายอยู่ทั่วโลก ทำให้ธุรกิจ MRO ของสิงคโปร์มีความครอบคลุมทั้งในเรื่องการซ่อมบำรุงตัวเครื่อง (Airframe maintenance) การยกซ่อมเครื่องยนต์ (Engine overhaul) การซ่อมส่วนประกอบเครื่องบิน (Component repair) การซ่อมโครงสร้างและระบบอิเล็กทรอนิกส์การบิน (Structural and avionics system repair) และการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงเครื่องบิน (Aircraft modifications and conversion)

ข้อได้เปรียบประการหนึ่งของธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานของสิงคโปร์ คือ หน่วยงานการบินพลเรือนของสิงคโปร์ (Civil Aviation Authority of Singapore: CAAS) ได้ลงนามในข้อตกลงด้านการซ่อมแซมอากาศยาน (Maintenance Implementation Procedure Agreement) กับองค์การบริหารการบินแห่งสหรัฐอเมริกา (Federal Aviation Administration: FAA) ในการยอมรับคุณภาพการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเครื่องบินของทั้งสองประเทศ ทำให้คุณภาพการบริการซ่อมบำรุงอากาศยานของสิงคโปร์ได้รับการยอมรับและเป็นสากล

นอกจากนี้ ในปี 2559 บริษัท Airbus ผู้ผลิตเครื่องบินรายใหญ่ของโลก และบริษัท SIA Engineering Company (SIAEC) ผู้ให้บริการด้านการซ่อมบำรุง MRO ของสิงคโปร์ ได้ลงนามในข้อตกลงเพื่อก่อตั้งบริษัทร่วมทุนที่มีชื่อว่า Heavy Maintenance Singapore Pte Ltd (HMS Services) ซึ่งถือเป็นความร่วมมือครั้งแรกของ SIAEC กับบริษัทผู้ผลิตเครื่องบินรายใหญ่ โดยบริษัทร่วมทุนดังกล่าวจะให้บริการซ่อมบำรุงลำตัวเครื่องบิน

- 1) การพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเกิดการรวมศูนย์ธุรกิจ MRO ซึ่งสภาพแวดล้อมดังกล่าวหมายถึง การมีอุตสาหกรรมอากาศยานที่ครอบคลุมทั้งห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรม (Aerospace value chain)
- 2) มาตรการจูงใจและสิทธิประโยชน์ที่จะได้รับจากภาครัฐเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศเพื่อพัฒนาให้ประเทศเป็นศูนย์กลางของธุรกิจ MRO
- 3) การพัฒนาการบริการแบบรวมศูนย์หรือ One-Stop-Service กล่าวคือ ผู้เข้ารับบริการสามารถรับบริการซ่อมบำรุงทุกด้านในสถานที่เดียว เพื่อที่จะได้สามารถให้บริการ MRO ที่ครอบคลุมความต้องการทุกด้าน เช่น สนามบินชางฮี ประเทศสิงคโปร์ เป็นต้น

3. สถานการณ์ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการให้บริการสายการบินในหลายระดับตั้งแต่สายการบินต้นทุนต่ำไปจนถึงสายการบินที่ให้บริการแบบเต็มรูปแบบ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการตลาดของการขนส่งทางอากาศของภูมิภาค นอกจากนี้ การเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจในภูมิภาคย่อมส่งผลต่อความต้องการในภาคธุรกิจการบิน อีกทั้งยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่หนุนการเติบโตด้านการบินในภูมิภาค เช่น การเปิดเสรีด้านความร่วมมือระหว่างประเทศในอาเซียน เป็นต้น ดังนั้น จำนวนเครื่องบินพาณิชย์ที่เพิ่มขึ้นย่อมตามมาด้วยการให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยาน ทั้งนี้ บริษัท Airbus ได้ประเมินตัวเลขตลาดโลกด้านงานบริการซ่อมบำรุงอากาศยานว่า อาจจะมีมูลค่าสูงถึง 1.8 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในอีก 20 ปีข้างหน้า และคาดว่าอุตสาหกรรมซ่อมบำรุงอากาศยาน (MRO) จะเกิดการเติบโตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 4.6 ต่อปี ในช่วงเวลาดังกล่าว ส่งผลให้เฉพาะตลาดเอเชียแปซิฟิกนั้นจะมีมูลค่าด้านการบริการซ่อมบำรุงอากาศยานกว่า 646,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ภายใน 20 ปี ขณะที่ บริษัท Boeing ประเมินว่ากว่าร้อยละ 50 ของการจราจรทางอากาศของโลกจะกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มประเทศแถบเอเชียแปซิฟิก ซึ่งนั่นหมายความว่าความต้องการในการซ่อมบำรุงเครื่องบินย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย นอกจากนี้ เครื่องบินยังเป็นยานพาหนะที่มีความซับซ้อนและใช้เทคโนโลยีสูงจึงทำให้มูลค่าของการซ่อมบำรุงมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 12 - 15 ของรายได้จากการบิน ทำให้ธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานเป็นอีกธุรกิจหนึ่งในอุตสาหกรรมการบินที่ต้องจับตามอง

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยมีแผนงานที่จะสร้างศูนย์กลางด้านอุตสาหกรรมการบินและอากาศยานของไทยในพื้นที่สนามบินอู่ตะเภา เพื่อก่อตั้งศูนย์การซ่อมบำรุงอากาศยานบนพื้นฐานเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ และสามารถรองรับเครื่องบินขนาดใหญ่ ซึ่งปัจจุบันผู้ประกอบการในธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยยังมีผู้จํานวนน้อยเมื่อเทียบกับปริมาณธุรกิจเครื่องบิน จำนวนเครื่องบินเชิงพาณิชย์ที่จดทะเบียนภายในประเทศ และจำนวนเครื่องบินเชิงพาณิชย์จดทะเบียนในต่างประเทศที่ให้บริการภายในประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีหน่วยงานที่ให้บริการซ่อมบำรุง MRO ที่มีความก้าวหน้าอยู่หลายบริษัท เช่น Thai Technical Department (ฝ่ายช่างของบริษัท การบินไทย จำกัด) บริษัท อุตสาหกรรมการบินไทย จำกัด (Thai Aviation Industries Co., Ltd. (TAI)) เป็นต้น ทั้งนี้ Thai Technical Department เป็น MRO ที่เป็นบริษัทในเครือของสายการบิน โดยฝ่ายช่างของบริษัทการบินไทย ถือเป็นผู้ประกอบการ MRO ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ โดยมีศูนย์ซ่อมกระจายอยู่ใน 3 ฐาน คือ ฐานสนามบินสุวรรณภูมิ ฐานสนามบินดอนเมือง และฐานสนามบินอู่ตะเภา ส่วนบริษัท อุตสาหกรรมการบินไทย จำกัด เป็น MRO ที่สนับสนุนการซ่อมบำรุงให้แก่อากาศยานของทหารเป็นหลัก แต่ก็เริ่มมีการให้บริการการซ่อมแก่สายการบินพาณิชย์ เช่น สายการบินแอร์เอเชีย เป็นต้น สำหรับรายชื่อหน่วยงานอื่นที่ให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยปรากฏตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หน่วยงานที่ให้บริการซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทย

หน่วยงานที่ให้บริการ ซ่อมบำรุงอากาศยาน ในประเทศไทย	Airbus Helicopters (Thailand)
	Asian Aerospace Services (Thailand)
	MUETS (Thailand)
	Royal Airport Services (Thailand)
	Siam General Aviation (Thailand)
	Thai Aviation Industries (Thailand)
	Thai Technical Department (Thailand)

ที่มา: โครงการศึกษาและออกแบบเบื้องต้นในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมการบินของประเทศไทย กระทรวงคมนาคม

ลักษณะการซ่อมบำรุงอากาศยานในไทยแบ่งตามชั่วโมงบินก่อนเข้ารับการซ่อมบำรุงและความซับซ้อนในการซ่อมบำรุง ซึ่งมี 3 ลักษณะ คือ

1. การซ่อมบำรุงย่อยหรือการซ่อมในลานจอด (light/line maintenance) ซึ่งประกอบไปด้วย period service daily check เป็นการตรวจสอบระบบต่างๆ ของอากาศยานก่อนและหลังขึ้นบินประจำวัน, A-check และ B-check เพื่อตรวจสอบอุปกรณ์และส่วนประกอบอากาศยานตามที่ผู้ผลิตอากาศยานกำหนดทุกๆ 7-9 วัน และ 3-8 เดือน ตามลำดับ

2. การซ่อมใหญ่รายปี (C-check) เป็นการเปลี่ยนอะไหล่และตรวจสอบอย่างละเอียดทั้งในส่วนโครงสร้างและผิวเครื่องบิน ซึ่งปกติใช้เวลา 1-2 สัปดาห์และใช้พื้นที่ตรวจสอบมากกว่าการซ่อมบำรุงย่อย และ

3. การซ่อมหนัก (D -check) เป็นการถอดรื้อชิ้นส่วนของเครื่องบินออกมาตรวจสอบ โดยมีการซ่อมทุกๆ 4-6 ปีต่อครั้งและใช้เวลาดำเนินการ 1-1.5 เดือน ซึ่งต้องใช้โรงซ่อมที่มีขนาดใหญ่และเทคโนโลยีสูง ซึ่งแน่นอนว่าต้องใช้เงินลงทุนสูงที่สุดและสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการซ่อมบำรุงอากาศยานมากที่สุดเช่นกัน

ปัจจุบันประเทศไทยมีศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยาน (MRO) ของตนเองอยู่ที่สนามบินดอนเมือง สุวรรณภูมิ และอู่ตะเภา และล่าสุดได้มีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU) ระหว่างการบินไทยกับบริษัท Airbus เพื่อขยายศูนย์ซ่อมอากาศยานที่สนามบินอู่ตะเภา โดยจะมีการลงทุนในการสร้างศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานบนพื้นที่กว่า 600 ไร่ เพื่อให้เป็นศูนย์ซ่อมที่ใหญ่ที่สุดในอาเซียนและทันสมัยที่สุดในเอเชีย โดยจะมีขนาดใหญ่กว่าศูนย์ซ่อมบำรุงอากาศยานที่สนามบินซางฮีของสิงคโปร์

ทั้งนี้ โอกาสของประเทศไทยในการพัฒนารัฐกิจซ่อมบำรุงอากาศยานนั้นมีไม่น้อย เนื่องจากภาครัฐให้การสนับสนุนธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยานในประเทศไทยอย่างเต็มที่ ได้แก่ การสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานโดยการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) ให้เป็นฐานที่ตั้งสำคัญของอุตสาหกรรมอากาศยาน และการให้สิทธิประโยชน์จากการลงทุนในอุตสาหกรรมอากาศยาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC)

โครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เป็นแผนยุทธศาสตร์ภายใต้โมเดลประเทศไทย 4.0 โดยเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่ต่อยอดความสำเร็จมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก หรือ Eastern

Seaboard ซึ่งดำเนินมาตลอดกว่า 30 ปีที่ผ่านมา โดยในครั้งนี้นี้ สำนักงานเพื่อการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (สกรท.) มีเป้าหมายหลักในการเติมเต็มภาพรวมในการส่งเสริมการลงทุน ซึ่งจะเป็นการยกระดับอุตสาหกรรมของประเทศ เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน และทำให้เศรษฐกิจของไทยเติบโตได้ในระยะยาว โดยในระยะแรกจะเป็นการยกระดับพื้นที่ในเขต 3 จังหวัด คือ ชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา ให้เป็นพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (ภาพที่ 2)

สำหรับอุตสาหกรรมอากาศยาน เป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่จะมีการพัฒนาในพื้นที่ EEC โดยเฉพาะการพัฒนาการใช้พื้นที่อู่ตะเภาให้มีการใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์มากขึ้น ทั้งนี้ คณะกรรมการ EEC ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของท่าเรือ ให้ประกาศพื้นที่ 6,500 ไร่ ของสนามบินอู่ตะเภาเป็นเขตส่งเสริมระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือเป็น “เมืองการบินภาคตะวันออก” โดยจะมีการยกระดับให้เป็นสนามบินนานาชาติอู่ตะเภา ด้วยรันเวย์ขนาดมาตรฐาน อาคารผู้โดยสารที่ทันสมัย สามารถรองรับธุรกิจการขนส่งสินค้าและโลจิสติกส์ นอกจากนี้สนามบินอู่ตะเภาจะได้รับการส่งเสริมให้เป็นศูนย์กลางสำหรับการซ่อมอากาศยานที่ทันสมัย รวมถึงการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบินต่าง ๆ อีกด้วย

ทั้งนี้ การพัฒนาศูนย์ซ่อมอากาศยานอู่ตะเภา (TG MRO Campus) เป็นการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (Public Private Partnership: PPP) ในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และได้มีการลงนามความร่วมมือกับบริษัท Airbus ไปเมื่อต้นปีพ.ศ. 2560 ซึ่งหากเป็นไปตามร่าง พ.ร.บ. เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จเปิดใช้งานได้ในปี 2564 โดยโครงการศูนย์ซ่อมอากาศยานอู่ตะเภา จะก่อให้เกิดโครงการลงทุนอื่น ๆ ตามมา เช่น อาคารโรงซ่อมบริภัณฑ์ (Back shop) โรงพ่นสี (Painting shop) พื้นที่ซ่อมบำรุงระดับลานจอด (Aircraft Parking Area และ Aircraft Swing Compass Area) ที่สามารถรองรับเครื่องบินรุ่น A380 ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในตอนนี้ได้

ภาพที่ 2 ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ภาคตะวันออก

ที่มา: www.eecthailand.or.th ภาพโดยผู้เขียน

การให้สิทธิประโยชน์จากการลงทุนในอุตสาหกรรมอากาศยาน

เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาอุตสาหกรรมอากาศยานโดยเฉพาะแผนพัฒนา ศูนย์ซ่อมบำรุงและอุตสาหกรรมการผลิตชิ้นส่วนอากาศยานให้ไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน และการซ่อมบำรุงอากาศยานของภูมิภาคที่เรียกว่า “Aeropolis” บนพื้นที่ EEC สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ได้ออกมาตรการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกเพื่อส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง โดยประเภทกิจการที่ระบุไว้ในประกาศคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนที่ 4/2560 และตั้งอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัด ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จะได้รับสิทธิและประโยชน์เพิ่มเติมจากการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยจะให้ได้รับลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับกำไรสุทธิที่ได้จากการลงทุนในอัตราร้อยละ 50 ของอัตราปกติ เป็นระยะเวลา 5 ปี นับแต่วันที่กำหนดระยะเวลาการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลสิ้นสุดลง ทั้งนี้ จะต้องยื่นคำขอรับการส่งเสริมภายในวันที่ 29 ธันวาคม 2560

ภาพที่ 3 สิทธิประโยชน์การลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ภาคตะวันออก

เขตทั่วไป		EEC
สิทธิประโยชน์ตามประเภทกิจการ	สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าของโครงการ (R&D + ตั้งในนิคม)	สิทธิประโยชน์ในเขต EEC ลดหย่อนภาษีเงินได้นิติบุคคลร้อยละ 50 เป็นระยะเวลา 5 ปี

ที่มา: คู่มือการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

สำหรับสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมอากาศยาน จะได้รับสิทธิประโยชน์ตามประเภทของกิจการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 กิจการผลิตหรือซ่อมอากาศยาน หรืออุปกรณ์เกี่ยวกับอวกาศ

กิจการ	ยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล	ยกเว้นอากรเครื่องจักร	ยกเว้นอากรวัตถุดิบผลิตเพื่อส่งออก	สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี*
กิจการผลิตอากาศยานหรือชิ้นส่วน เช่น ลำตัวอากาศยาน ชิ้นส่วนประกอบสำคัญของอากาศยานปริภัณฑ์และชิ้นส่วนอื่นๆ เป็นต้น	8 ปี (ไม่ cap วงเงิน) + สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าของโครงการ	✓	✓	✓
กิจการผลิตเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ภายในอากาศยาน (ยกเว้นเครื่องใช้หรือวัสดุสิ้นเปลืองและหมุนเวียน) เช่น แก้อื้อ ชูชีพ รถเข็น หรืออุปกรณ์ประกอบอาหาร เป็นต้น	5 ปี + สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าของโครงการ	✓	✓	✓
กิจการซ่อมอากาศยาน หรือชิ้นส่วน	8 ปี + สิทธิประโยชน์เพิ่มเติมตามคุณค่าของโครงการ	✓	✓	✓

กิจการ	ยกเว้นภาษีเงินได้ นิติบุคคล	ยกเว้น อากร เครื่องจักร	ยกเว้นอากร วัตถุดิบผลิต เพื่อส่งออก	สิทธิ ประโยชน์ที่ ไม่ใช่ภาษี*
กิจการผลิตอุปกรณ์เกี่ยวกับอวกาศ เช่น ชิ้นส่วนยานอวกาศดาวเทียม ระบบ ขับเคลื่อน จรวดนำส่ง อุปกรณ์สื่อสาร ในอวกาศ เครื่องมือสำหรับการค้นหา การตรวจวัดและการนำทางในอวกาศ เป็นต้น	8 ปี (ไม่ cap วงเงิน) + สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ตามคุณค่าของโครงการ	✓	✓	✓
กิจการระบบปฏิบัติการเกี่ยวกับอวกาศ เช่น ระบบค้นหา ระบบสถานีภาคพื้น ระบบตรวจวัด ระบบประเมินผล และ ระบบนำทางในอวกาศ เป็นต้น	8 ปี (ไม่ cap วงเงิน) + สิทธิประโยชน์เพิ่มเติม ตามคุณค่าของโครงการ	✓	✓	✓

ที่มา: คู่มือการลงทุนในพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน

หมายเหตุ: *สิทธิประโยชน์ที่ไม่ใช่ภาษี ได้แก่

- อนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาเพื่อศึกษาลู่ทางการลงทุน
- อนุญาตให้นำช่างฝีมือและผู้ชำนาญการเข้ามาทำงานในกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน
- อนุญาตให้ถือกรรมสิทธิ์ที่ดิน
- อนุญาตให้ส่งออกซึ่งเงินตราต่างประเทศ

ทั้งนี้ ความได้เปรียบทางยุทธศาสตร์ของประเทศไทย ซึ่งเป็นศูนย์กลางในการเดินทางสู่ภูมิภาคเอเชีย จะทำให้การพัฒนาสนามบินอู่ตะเภาในระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กลายเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์สำคัญ ในการพัฒนาศูนย์กลางการซ่อมบำรุงอากาศยาน ซึ่งภายในพื้นที่จะมีการสร้างโรงซ่อมที่ทันสมัย ที่สามารถให้บริการได้อย่างรวดเร็ว และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทีมช่างซ่อมบำรุงอากาศยานที่มีประสบการณ์ ซึ่งเมื่อผสมผสานรวมกับเทคโนโลยีขั้นสูงอย่าง RFID (Radio frequency identification) นวัตกรรมหุ่นยนต์อัจฉริยะ ที่ทำงานร่วมกับมนุษย์ หรือ COBOT (Collaborative robots) และโดรน (Drone) ที่สามารถรองรับเครื่องบินแอร์บัส A380/A350 หรือ A320/B737 จึงส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางสำหรับซ่อมอากาศยานที่ทันสมัยที่สุด

4. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนาอุตสาหกรรมอากาศยานและธุรกิจซ่อมบำรุงอากาศยาน โดยเฉพาะ ประเด็นความเหมาะสมของพื้นที่ ด้วยเหตุที่ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภูมิภาค ASEAN อุตสาหกรรมการบินของไทยจึงเชื่อมต่อกับอุตสาหกรรมการบินของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้เป็นอย่างดี ความเชื่อมต่อกับ อุตสาหกรรมการบินกับประเทศอาเซียนอื่นนี้ เปิดโอกาสให้สายการบินของเพื่อนบ้านเข้ามารับการซ่อมบำรุง ในประเทศไทย นอกจากนี้ การยกระดับสนามบินอู่ตะเภา เป็น “เมืองการบินภาคตะวันออก” บนพื้นที่ 6,500 ไร่ เป็นจุดได้เปรียบของธุรกิจ MRO ในประเทศไทย เนื่องจากธุรกิจประเภทนี้ขนาดพื้นที่จะต้อง กว้างขวางเพียงพอต่อการจอดของเครื่องบิน ซึ่งตรงนี้เป็นจุดที่ประเทศไทยแตกต่างจากสิงคโปร์ที่ประสบปัญหา เรื่องข้อจำกัดในพื้นที่ประกอบธุรกิจการซ่อมบำรุงอากาศยาน เนื่องด้วยสภาพภูมิประเทศที่เป็นเกาะ ทำให้ ไม่สามารถขยายตัวได้มากนัก

บทวิเคราะห์

แตกต่างจึงแตกแยก: การแยกตัวจากสเปนของแคว้นกาตาลุญญา¹

บทสรุปผู้บริหาร

○ ในวันที่ 1 ตุลาคม 2560 ประชาชนชาวกาตาลุญญาลงประชามติสนับสนุนการแยกตัวเป็นเอกราชจากสเปนด้วยเสียงร้อยละ 90.2 จากจำนวนผู้มาลงประชามติกว่า 2.3 ล้านคน อย่างไรก็ตาม รัฐบาลกลางสเปนประกาศให้ผลการลงประชามติเป็นโมฆะและให้แคว้นกาตาลุญญาจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นใหม่ในวันที่ 21 ธันวาคม 2560

○ แคว้นกาตาลุญญา มีความพยายามแยกตัวเป็นเอกราชหลายครั้งด้วยสาเหตุจากความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ความมีเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีภาษาเป็นของตัวเอง

○ ในทางเศรษฐกิจ แคว้นกาตาลุญญามีศักยภาพสูงเมื่อเทียบกับแคว้นอื่นๆ ในสเปน โดยมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ และมีรายได้ต่อหัวเป็นอันดับสี่ของประเทศรองจากกรุงมาดริด แคว้นบาสก์ และแคว้นนาวาเร่ ตามลำดับ ถึงแม้ว่าแคว้นอื่นๆ สองแคว้นข้างต้นมีแนวคิดของการแยกตัวเป็นเอกราชเช่นเดียวกันแต่ขนาดเศรษฐกิจของสองแคว้นนี้เล็กกว่าขนาดเศรษฐกิจของแคว้นกาตาลุญญามาก

○ หากแคว้นกาตาลุญญาสามารถแยกตัวได้สำเร็จ ผลกระทบในระยะสั้นจะทำให้เกิดความผันผวนในตลาดเงินตลาดทุน ขณะที่ผลกระทบในระยะยาวนั้นจะขึ้นอยู่กับผลของการเจรจากับประเทศคู่ค้าหลัก

○ ทั้งนี้ ผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อไทยมีไม่มาก เนื่องจากสเปนไม่ใช่ประเทศคู่ค้าหลักของไทย และมีมูลค่าการลงทุนระหว่างกันน้อยเมื่อเทียบกับการลงทุนของประเทศอื่นๆ

○ ผลการเลือกตั้งของแคว้นกาตาลุญญาในเดือนธันวาคม 2560 คล้ายคลึงกับการเลือกตั้งครั้งก่อนที่พรรคการเมืองที่มีนโยบายสนับสนุนการแยกตัวออกเป็นเอกราชได้เสียงข้างมากในรัฐสภา แต่กระบวนการจัดตั้งรัฐบาลยังไม่เป็นที่แน่นอน ซึ่งการจัดตั้งรัฐบาลดังกล่าวจะเป็นตัวกำหนดทิศทางของแคว้นกาตาลุญญาในอนาคต

1. บทนำ

เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2560 ที่ผ่านมา แคว้นกาตาลุญญา (Catalonia)² ซึ่งเป็นเขตการปกครองพิเศษเขตหนึ่งของสเปน ได้จัดทำประชามติเพื่อแยกตัวออกจากสเปนเป็นประเทศเอกราช โดยชาวกาตาลุญญากรอ้อยละ 90.2 สนับสนุนการแยกตัวออกเป็นอิสระ

¹ ผู้เขียน นายวัฒน์ บัณฑิตาโสภณ ส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค ขอขอบคุณ ดร. ทิมพ่นารา ทิรัญกลี ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ ดร. นรพัชร อัครวัลลภ ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์ และ ดร. ครรพล ตูลยะเสถียร ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำหรับข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ ข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความนี้เป็นความเห็นของผู้เขียน ซึ่งไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

² ออกเสียงแบบภาษาสเปน

ภาพที่ 1 ผลการลงประชามติ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2560

Yes
90.18 %
2,044,038

No 7.83 %
177,547

Blank votes 1.98 %
44,913

Null votes: 19,719

ที่มา: http://catalangovernment.exili.eu/pres_gov/government/en/

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรัฐธรรมนูญสเปน ปี พ.ศ. 2521 (ค.ศ. 1978) กำหนดไว้ชัดเจนว่าสเปนเป็นรัฐเดี่ยวที่ไม่สามารถแบ่งแยกได้ การทำประชามติดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่ผิดรัฐธรรมนูญ รัฐบาลกลางของสเปนจึงมีคำสั่งให้ใช้กำลังตำรวจเข้าควบคุมสถานการณ์ ซึ่งจบลงด้วยความรุนแรงในระดับหนึ่ง โดยมียอดผู้ได้รับบาดเจ็บกว่า 460 ราย ความรุนแรงดังกล่าวส่งผลให้นายคาร์เลส ปุกเดมอนด์ (Carles Puigdemont) ผู้นำแคว้นกาตาลูญญา ขอชะลอกระบวนการประกาศเอกราชและเริ่มเจรจากับรัฐบาลกลางของสเปน ซึ่งได้ประกาศจะใช้มาตรา 155 เข้าควบคุมอำนาจรัฐสภาแคว้นกาตาลูญญา ตลอดจนปลดรัฐบาลท้องถิ่นให้พ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2560 และอีกไม่ถึงสัปดาห์ต่อมา รัฐบาลกลางของสเปนได้รับความเห็นชอบจากวุฒิสภาให้จัดการเลือกตั้งใหม่ของแคว้นกาตาลูญญาภายใน 6 เดือน

ภาพที่ 2 การประท้วงเพื่อสนับสนุนการแยกตัวออกเป็นประเทศเอกราชของแคว้นกาตาลูญญา

ที่มา: *The Sun*³

³ <https://www.thesun.co.uk/news/4737569/450000-protesters-rally-in-barcelona-after-spain-moves-to-impose-direct-rule-over-catalonia-and-arrest-regions-president-as-tensions-threaten-to-boil-over/>

ในเวลาเดียวกัน สภาทองถิ่นแคว้นกาตาลูญญาไม่มีมติให้แคว้นฯ ประกาศแยกตัวเป็นอิสระจากสเปน ด้วยคะแนนเสียง 70 ต่อ 10 แต่การประกาศเอกราชดังกล่าวไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ซึ่งนำโดยอังกฤษ ฝรั่งเศส และเม็กซิโก ต่างออกมาแถลงไม่ยอมรับการประกาศเอกราชฝ่ายเดียวของแคว้นกาตาลูญญา

ความไม่สงบดังกล่าวได้ดำเนินมาถึงจุดจบเมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2560 โดยรัฐบาลกลางสเปนได้ใช้ มาตรา 155 สั่งยุบสภาแคว้นกาตาลูญญาและถอดถอนนายปุกเดมอนด์ออกจากตำแหน่ง และสั่งการให้รองนายกรัฐมนตรีนายโซราย่า เซนส์ (Soraya Saenz) เข้าควบคุมดูแลแคว้นฯ ตลอดจนประกาศให้มีการเลือกตั้งใหม่ ในวันที่ 21 ธันวาคม 2560 โดยเน้นย้ำว่าแคว้นกาตาลูญญาเป็นส่วนหนึ่งของสเปน ขณะที่นายปุกเดมอนด์ ซึ่งถูกตั้งข้อหาว่าเป็นกบฏได้ลี้ภัยไปยังเบลเยียม รัฐบาลสเปนจึงร้องขอให้ศาลเบลเยียมดำเนินการจับกุม นายปุกเดมอนด์และแกนนำอีก 4 คน โดยศาลเบลเยียมมีระยะเวลาพิจารณา 60 วันว่าจะส่งตัวอดีตนายกรัฐมนตรีเมืองทั้ง 5 คนกลับไปยังประเทศเพื่อรับโทษหรือไม่

ความวุ่นวายในการแยกตัวเป็นเอกราชดังกล่าวซึ่งทางการสเปนประเมินว่าสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจ เป็นมูลค่าสูงถึงกว่า 1 พันล้านยูโร เป็นเครื่องสะท้อนความรู้สึกแปลกแยกของชาวกาตาลูญญาได้เป็นอย่างดี บทความนี้จึงจะนำเสนอที่มาและรากเหง้าของความแตกแยกดังกล่าว ประวัติศาสตร์และความสำคัญของแคว้นกาตาลูญญา ตลอดจนการประเมินผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

2. ความเป็นมาของการแยกตัวเป็นเอกราชของแคว้นกาตาลูญญา

แคว้นกาตาลูญญาเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรอารากอน (Kingdom of Aragon) มาตั้งแต่ยุคกลาง โดยมีฐานะเป็นเมืองท่าสำหรับการติดต่อค้าขายกับต่างชาติ เมืองหน้าด่านทางการทหาร ตลอดจนเป็นปราการด่านแรกในการศึกกับชาวมัวร์ และต่อมาในปี 2012 (ค.ศ. 1469) แคว้นกาตาลูญญาได้ถูกผนวกรวมเป็นส่วนหนึ่งของสเปน เมื่อกษัตริย์เฟอร์ดินานด์แห่งอารากอน (Ferdinand of Aragon) แต่งงานกับราชินีอิซาเบลลาแห่งคาสตีล (Isabella of Castile) ซึ่งนับว่าเป็นการรวมแคว้นต่างๆ ในคาบสมุทรไอบีเรียให้กลายเป็นปึกแผ่นเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ด้วยภาษาคาตาลันและวัฒนธรรมของชาวกาตาลูญญาที่มีเอกลักษณ์แตกต่างจากส่วนอื่นๆ ของประเทศ ทำให้แนวความคิด “อัตลักษณ์ความเป็นกาตาลูญญา” เริ่มแบ่งบานในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งนำไปสู่การเคลื่อนไหวแยกตัวจากสเปนเพื่ออิสรภาพทางการเมือง

ภาพที่ 3 แผนที่สเปนและแคว้นกาตาลูญญา

ที่มา: <https://www.tripsavvy.com/spain-regions-map-4136320>

ต่อมา เมื่อสเปนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบสาธารณรัฐในปี 2474 (ค.ศ. 1931) แคว้นกาตาลูญาได้รับอิสระในการปกครองตนเอง แต่หลังจากเกิดสงครามกลางเมืองสเปนระหว่างปี 2475 – 2482 (ค.ศ. 1936 – 1939) นายพลฟรานซิสโก ฟรังโก (Francisco Franco) ได้ก้าวขึ้นสู่อำนาจ รัฐบาลกลางสเปนพยายามรวบอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง การปกครองตนเองของแคว้นต่างๆ รวมถึงแคว้นกาตาลูญาถูกระงับ และการใช้ภาษาคาตาลันกลายเป็นสิ่งต้องห้าม

หลังจากนายพลฟรังโกเสียชีวิตในปี 2518 (ค.ศ. 1975) สเปนฟื้นฟูระบอบกษัตริย์ และเปลี่ยนระบอบการปกครองอีกครั้งเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2521 (ค.ศ. 1978) แคว้นกาตาลูญาได้อิสระภาพในการปกครองตัวเองกลับคืนมา โดยสามารถมีรัฐสภาและคณะผู้บริหารแคว้นฯ เป็นของตนเอง จนกระทั่งในปี 2553 ขบวนการแยกตัวของแคว้นกาตาลูญาเริ่มเคลื่อนไหว หลังจากศาลรัฐธรรมนูญสเปนตีความความเป็นชาติของชาวกาตาลูญาว่าไม่มีผลทางกฎหมาย ขณะเดียวกันผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจในยูโรโซนเมื่อปี 2551 – 2552 ยังเป็นปัจจัยเสริมให้ชาวกาตาลูญาเห็นความสำคัญของการมีอิสระทางเศรษฐกิจและการเมืองเป็นของตนเอง ต่อมาในปี 2557 (ค.ศ. 2014) แคว้นกาตาลูญาจัดการลงประชามติเพื่อแยกตัวจากสเปนเป็นครั้งแรก อย่างไรก็ตาม ด้วยจำนวนผู้มาใช้สิทธิที่น้อยกว่าครึ่ง ทำให้ผลของประชามติครั้งนั้นจึงเป็นโมฆะไป แม้ว่าผู้มาใช้สิทธิกว่าร้อยละ 80 จะลงคะแนนให้แคว้นกาตาลูญาแยกตัวก็ตาม ต่อมาในปี 2558 (ค.ศ. 2015) แคว้นกาตาลูญาจัดการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งพรรคการเมืองที่มีนโยบายสนับสนุนการแยกตัวได้รับเสียงข้างมาก นับเป็นการตอกย้ำความต้องการแยกตัวจากสเปนที่เด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ จนนำมาสู่การลงประชามติเพื่อแยกตัวจากสเปนในเดือนตุลาคม 2560 ที่ผ่านมานี้ที่สุด

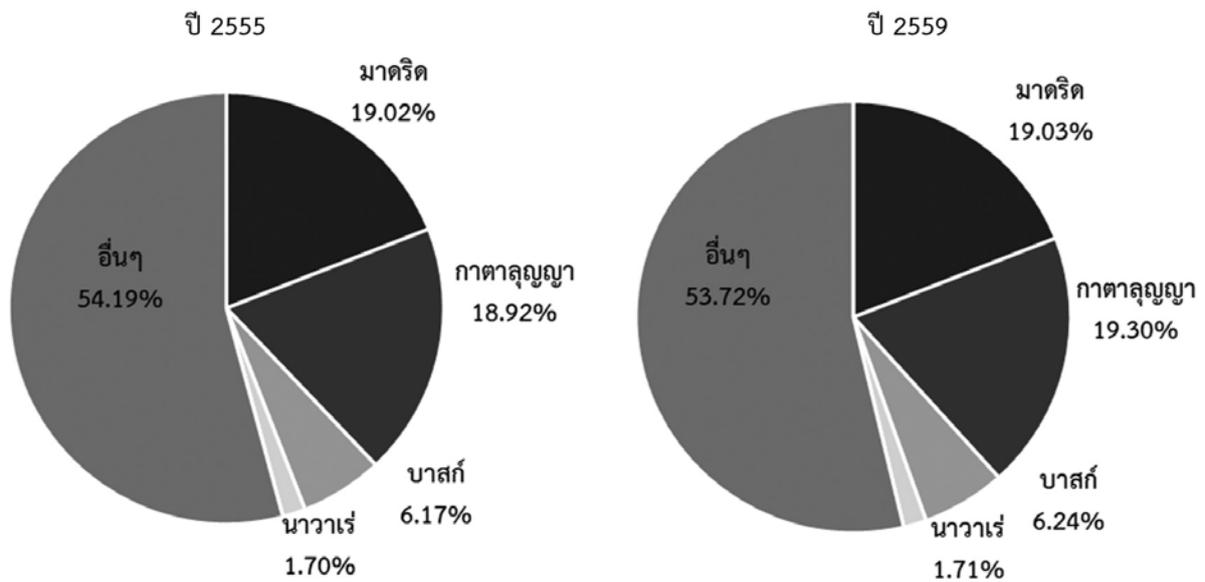
อย่างไรก็ตาม แคว้นกาตาลูญยานับได้ว่าเป็นแคว้นที่มีอิสระในการปกครองตนเองมากที่สุดเมื่อเทียบกับแคว้นอื่นๆ ในสเปน โดยสามารถเลือกคนมาอยู่ในสถาบันทางการเมืองหลักของแคว้นซึ่งประกอบด้วย 1) รัฐสภา (Parliament of Catalonia) 2) รัฐบาลกาตาลูญา (Executive Council of Catalonia) และ 3) ประธานาธิบดีของแคว้น (President of the Generalitat de Catalunya) ได้ โดยสถาบันทางการเมืองของแคว้นสามารถกำหนดนโยบายสิ่งแวดล้อม โทรคมนาคม การค้า ความปลอดภัยสาธารณะ โดยไม่ต้องขอความเห็นชอบจากรัฐบาลกลาง ณ กรุงมาดริด ขณะที่อำนาจในการกำหนดนโยบายสำคัญเช่น นโยบายต่างประเทศ การทหารและนโยบายการคลังยังคงอยู่ที่รัฐบาลกลาง

3. ประเมินโครงสร้างทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อสเปน

แคว้นกาตาลูญาถือเป็นแคว้นที่มั่งคั่ง โดยเศรษฐกิจมีขนาดราว 2 แสนล้านยูโร ซึ่งสูงที่สุดในสเปน โดยเครื่องยนต์หลักที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจคือภาคบริการ ด้วยสัดส่วนถึงประมาณร้อยละ 60 ของขนาดเศรษฐกิจ ขณะที่ภาคอุตสาหกรรมและภาคการเกษตรมีสัดส่วนร้อยละ 37 และ 3 ตามลำดับ และมีรายได้ต่อหัว ณ ปี 2558 ที่ 28,590 ยูโร โดยชาวกาตาลูญาจ่ายภาษีเกินกว่าที่รัฐบาลสเปนให้คืนกลับมาในรูปของงบประมาณและเงินสนับสนุนอื่นๆ ถึงเกือบ 1 หมื่นล้านยูโร

เมืองสำคัญในแคว้น ได้แก่ เมืองทาราโกนา (Tarragona) เป็นหนึ่งในศูนย์กลางอุตสาหกรรมเคมีที่ใหญ่ที่สุดของยุโรป เมืองบาร์เซโลนาเป็นเมืองท่าสำคัญ และมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในรายได้หลักของแคว้นฯ โดยมีแหล่งท่องเที่ยว เช่น มหาวิหารซากราดา ฟามิเลีย (Sagrada Familia Cathedral) ชายหาดคอสตา บราวา (Costa Brava Beach) เป็นต้น

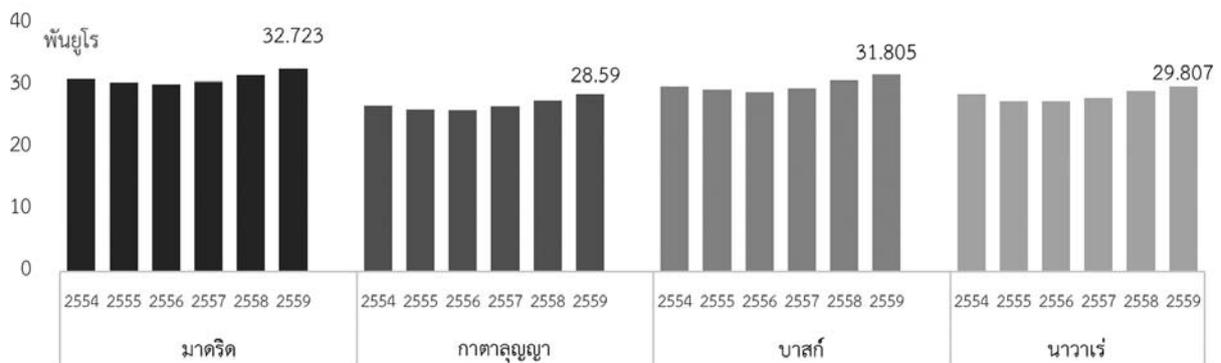
ภาพที่ 4 เปรียบเทียบขนาดเศรษฐกิจของกรุงมาดริดกับเขตการปกครองที่มีแนวโน้มจะแยกตัว

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

ภาพที่ 4 แสดงให้เห็นว่าถึงแม้เศรษฐกิจของแคว้นกาตาลุญญาจะได้รับผลกระทบจากวิกฤตการเงินแต่เศรษฐกิจก็ได้ฟื้นคืนกลับมาจนเริ่มจะมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่กว่ากรุงมาดริด เมืองหลวงของสเปนตั้งแต่ปี 2557

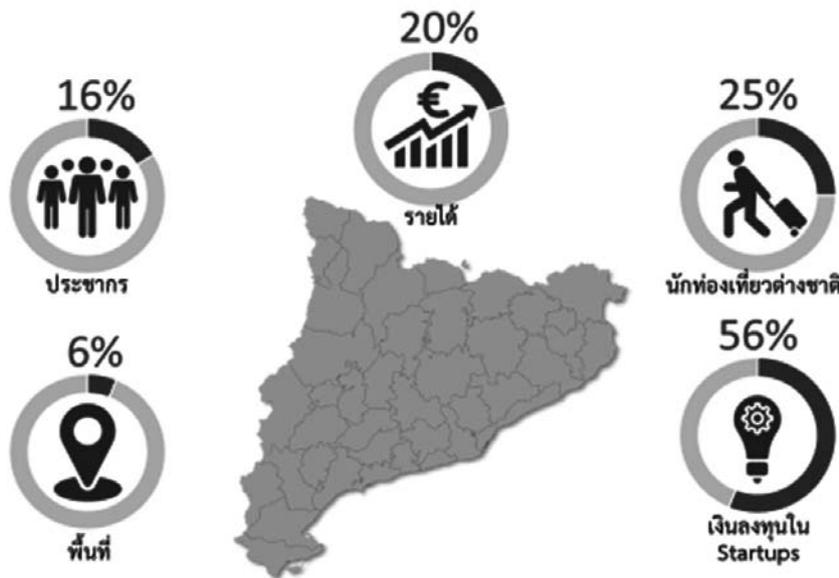
ภาพที่ 5 รายได้เฉลี่ยต่อหัวของเขตการปกครองที่สูงสุดในสเปน

ที่มา : CEIC รวบรวมโดยผู้เขียน

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าแคว้นบาสก์และนาวาเร่จะมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวในปี 2559 อยู่ที่ 31,805 และ 29,807 ยูโร ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าของแคว้นกาตาลุญญาที่ในปีเดียวกันมีรายได้เฉลี่ยต่อหัวที่ระดับ 28,590 ยูโร ดังที่ปรากฏในภาพที่ 5 แต่ขนาดเศรษฐกิจของทั้ง 2 แคว้นยังเล็กกว่าทั้งมาดริดและแคว้นกาตาลุญญา (ภาพที่ 4) ทำให้แคว้นทั้งสองไม่มีพลังทางเศรษฐกิจเพียงพอที่จะสนับสนุนเป้าประสงค์ทางการเมืองที่จะแยกตัวเป็นรัฐอิสระได้ นอกจากนี้ สำนักงานสถิติแคว้นกาตาลุญญาประเมินว่า หากแคว้นกาตาลุญญาแยกตัวจากสเปนสำเร็จ สเปนจะสูญเสียดินแดนราวร้อยละ 6 อีกทั้งประชากรสเปนราวร้อยละ 16 จะกลายเป็นประชากรกาตาลุญญา และดึงเอาเศรษฐกิจสเปนกว่า 1 ใน 5 มาเป็นของกาตาลุญญา นอกจากนี้ รัฐบาลสเปนจะสูญเสียรายได้ภาษีมากกว่า 12,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และนักท่องเที่ยวต่างชาติราว 1 ใน 4 จะหายไปจากสเปนอีกด้วย

ภาพที่ 6 ประเมินผลกระทบจากการแยกตัวของแคว้นกาตาลุญญา

ที่มา: รวบรวมโดยผู้เขียน จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแคว้นกาตาลุญญา

ทั้งนี้ จากความขัดแย้งทางการเมืองดังกล่าว รัฐบาลกลางของสเปนจึงได้ปรับลดการคาดการณ์อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในปี 2560 สู่ระดับร้อยละ 2.3 จากเดิมที่ตั้งเป้าไว้ที่ร้อยละ 2.6 อย่างไรก็ตาม หากสถานการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองสงบลง เศรษฐกิจสเปนน่าจะขยายตัวได้ในระดับร้อยละ 2.8 – 3.0 ขณะที่สำหรับปี 2561 สภาพการณ์การคาดการณ์ว่าเศรษฐกิจจะขยายตัวร้อยละ 2.4 ลดลงจากการคาดการณ์ช่วงก่อนที่จะเกิดปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองถึงร้อยละ 0.4

4. ผลกระทบต่อแคว้นกาตาลุญญาหากสามารถแยกตัวได้สำเร็จ

ถึงแม้ว่าการแยกตัวเป็นอิสระจากสเปนของแคว้นกาตาลุญญาจะมีความเป็นไปได้ต่ำในทางปฏิบัติ เนื่องจากรัฐธรรมนูญสเปนยังไม่เปิดช่องให้แคว้นใดสามารถแยกตัวออกไปได้ด้วยคำจำกัดความของการเป็นรัฐเดี่ยว อย่างไรก็ตาม หากมีการแยกตัวเกิดขึ้นจริง จะส่งผลกระทบดังนี้

ในระยะสั้น เกิดความผันผวนในตลาดเงินตลาดทุน โดยคาดว่าเงินยูโรจะอ่อนค่าลง ขณะเดียวกันรัฐกาตาลุญญาที่เกิดขึ้นใหม่จะยังไม่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปทำให้การส่งออกราว 2 ใน 3 ของแคว้นที่เดิมเป็นการส่งออกไปยังสหภาพยุโรปจะประสบปัญหา และจะต้องเจรจาการค้าใหม่ ซึ่งการสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกสหภาพยุโรปโดยเฉพาะสำหรับประเทศเกิดใหม่อย่างกาตาลุญญาเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เนื่องจากจำเป็นต้องได้รับความเห็นชอบจากทุกชาติสมาชิกรวมถึงสเปนด้วย ในทำนองเดียวกัน นักท่องเที่ยวจากสหภาพยุโรปและสเปนซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มหลักอาจลดลงหากกาตาลุญญายังไม่เข้าร่วมเป็นรัฐเช่นกันที่ใช้วีซ่าเดียวกับประเทศอื่นๆ ในสหภาพยุโรป ซึ่งอาจส่งผลให้การว่างงานเพิ่มสูงขึ้น และทำให้ในระยะสั้นเศรษฐกิจของกาตาลุญญาอาจหดตัวได้ นอกจากนี้ หากรัฐบาลกาตาลุญญาจะต้องจ่ายเงินคืนกองทุนที่แคว้นฯ เคยได้รับจากรัฐบาลกลางสเปนเพื่อช่วยเหลือภาคการเงินหลังจากประสพวิกฤตปี 2551 – 2552 ซึ่งในตอนนั้นแคว้นกาตาลุญญาได้รับเงินจากรัฐบาลกลางของสเปนเป็นจำนวนมากที่สุดถึง 67 พันล้านยูโร อาจทำให้รัฐบาลกาตาลุญญาต้องกู้ยืมเงินจากช่องทางอื่นเพื่อนำมาใช้คืนหนี้ก้อนนี้ อันอาจส่งผลถึงเสถียรภาพทางการคลังของรัฐบาลกาตาลุญญาได้

ในระยะยาว คาดว่ารัฐบาลกาตาลุญญาจะสามารถเจรจากับสหภาพยุโรปในลักษณะเดียวกับนอร์เวย์ที่ถึงแม้จะไม่ได้เป็นสมาชิกสหภาพยุโรป แต่ก็สามารถเข้าถึงตลาดร่วม (Common market) ได้ โดยยอม

จ่ายค่าธรรมเนียมในแต่ละปี ซึ่งจะทำให้ภาคการส่งออกของกาตาลูญาสามารถดำเนินไปได้ตามปกติ ในด้านการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวของแคว้นฯ ยังมีความน่าสนใจและสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ และอาจมีการเจรจาเพื่อเข้าร่วมเป็นรัฐเชงกัน ซึ่งจะช่วยสนับสนุนภาคการท่องเที่ยวได้อย่างเป็นกิจจะลักษณะ ส่วนในด้านการทำธุรกิจนั้นถึงแม้ว่าหลายบริษัทได้ประกาศว่าหากกาตาลูญาแยกตัว บริษัทเหล่านั้นก็จะย้ายออกจากแคว้นฯ ทันที แต่รัฐบาลกาตาลูญาสามารถให้สิทธิพิเศษทางภาษี และผ่อนปรนข้อกำหนดต่างๆ เพื่อดึงดูดบริษัทเหล่านั้นไว้ ซึ่งน่าจะทำให้ในระยะยาวเศรษฐกิจของกาตาลูญากลับมาอยู่ในสภาวะปกติและขยายตัวต่อไปได้

5. ผลกระทบต่อประเทศไทย

ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในแคว้นกาตาลูญานั้นส่งผลกระทบต่อไทยในวงจำกัด เนื่องจากสเปนไม่ใช่ประเทศคู่ค้าหลักของไทย โดยในปี 2559 ไทยค้าขายกับสเปนด้วยมูลค่าราว 1,600 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ทำให้สเปนเป็นประเทศคู่ค้าลำดับที่ 33 นอกจากนี้ การส่งออกไปยังสเปนในปี 2559 หดตัวถึงร้อยละ -5.4 ขณะที่มูลค่าการนำเข้าขยายตัวสูงถึงร้อยละ 24.1 อีกทั้งมูลค่าการลงทุนโดยตรงของสเปนในไทยหรือ FDI มีมูลค่าเพียง 96 ล้านดอลลาร์สหรัฐเท่านั้น

ตารางที่ 1 โครงสร้างสินค้าส่งออกไทยไปสเปน

หมวดสินค้า	มูลค่า ปี 2559 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน ปี 2559 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
			2558	2559
1. เครื่องปรับอากาศและส่วนประกอบ	142.2	14.97	22.89	23.27
2. รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ	118.9	12.52	61.55	68.22
3. ผลิตภัณฑ์ยาง	110.4	11.62	33.13	32.50
4. ยางพารา	51.9	5.47	-18.68	3.70
5. เคมีภัณฑ์	37.9	3.99	-37.16	-12.28
สินค้าอื่นๆ	488.4	51.43	3.18	4.47
รวม	949.7	100.0	-20.17	-5.46

ที่มา : กรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

ตารางที่ 2 โครงสร้างสินค้านำเข้าของไทยจากสเปน

หมวดสินค้า	มูลค่า ปี 2559 (ล้านดอลลาร์สหรัฐ)	สัดส่วน ปี 2559 (ร้อยละ)	อัตราการขยายตัว (ร้อยละ)	
			2558	2559
1. เคมีภัณฑ์	103.0	16.52	-29.90	50.03
2. ผลิตภัณฑ์เวชกรรมและเภสัชกรรม	79.2	12.71	2.29	-1.55
3. เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ	69.8	11.20	-30.81	0.85
4. สัตว์น้ำสด แช่เย็น แช่แข็ง แปรรูปและกึ่งสำเร็จรูป	40.4	6.48	-40.18	157.06
5. ส่วนประกอบและอุปกรณ์ยานยนต์	39.4	6.32	-24.57	12.80
สินค้าอื่นๆ	291.5	46.77	-28.85	25.02
รวม	623.2	100.0	-25.82	24.14

ที่มา : กรมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์

6. การเลือกตั้งในเดือนธันวาคมและผลที่จะตามมา

หลังจากรัฐบาลกลางสเปนเข้าควบคุมการบริหารจัดการแคว้นกาตาลุญญาเป็นการชั่วคราวด้วยรัฐธรรมนูญมาตรา 155 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2560 รัฐบาลกลางสเปนได้ประกาศให้มีการจัดการเลือกตั้งท้องถิ่นของแคว้นฯ ขึ้นในวันที่ 21 ธันวาคม 2560 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยุติการเคลื่อนไหวของขบวนการแยกตัวเป็นเอกราช

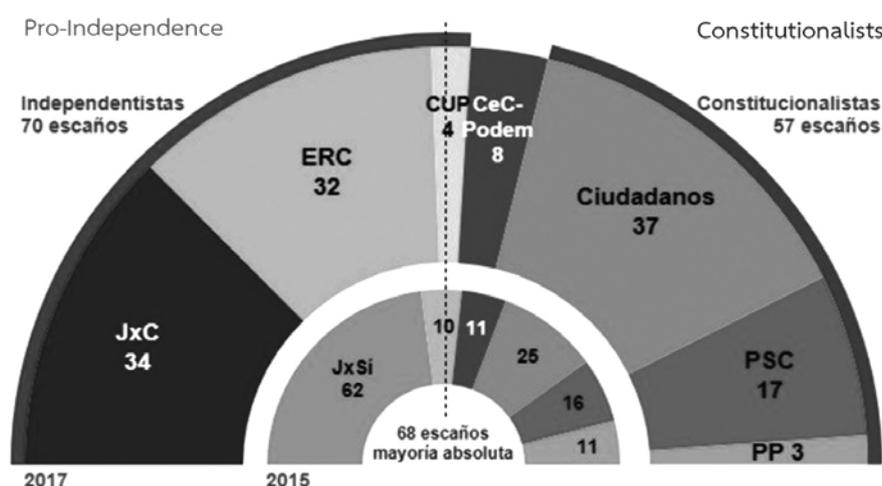
การเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นนี้เป็นไปตามกระบวนการทางการเมืองที่มีการเลือกสมาชิกรัฐสภาเพื่อเลือกรัฐบาลและประธานาธิบดีของแคว้น ตามลำดับ โดยในบรรดาผู้ที่มีคุณสมบัติลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้ มีชื่อของนายคาร์เลส ปุกเดมองต์ อดีตประธานาธิบดีที่ยังคงลี้ภัยอยู่ในเบลเยียม ตลอดจนอดีตสมาชิกรัฐสภาสมัยที่แล้วคนอื่นๆ อีกด้วย

เบื้องต้นมีพรรคที่ลงสมัครรับเลือกตั้งและชิงตำแหน่งประธานาธิบดีทั้งหมด 7 พรรค ประกอบด้วย

- 1) พรรค JuntsxCat นำโดย คาร์เลส ปุกเดมองต์ (Carles Puigdemont)
- 2) พรรค Cs นำโดย อินีส อาริมาดาส (Ines Arrimadas)
- 3) พรรค ERC-CatSi นำโดย โอรีโอล กุนเกราส (Oriol Junqueras)
- 4) พรรค PSC-PSOE นำโดย มิเกล อิเซตา (Miquel Iceta)
- 5) พรรค CatComu-Podem นำโดย ซาเวียร์ โดเมเนคซ์ (Xavier Domenech)
- 6) พรรค PP นำโดย ซาเวียร์ การ์เซีย อัลบิโอล (Xavier Garcia Albiol)
- 7) พรรค CUP นำโดย คาร์เลส ริเอร์รา (Carles Riera)

โดยมีข้อสังเกตคือรัฐบาลสมัยที่แล้วจากการเลือกตั้งเมื่อปี 2558 เกิดจากการรวมกันของพรรค Catalan European Democratic Party ซึ่งเป็นพรรคเก่าของนายคาร์เลส ปุกเดมองต์ และพรรค ERC ของของนายโอรีโอล กุนเกราส และผลการเลือกตั้งในวันที่ 21 ธันวาคม 2560 ออกมาในลักษณะใกล้เคียงครั้งก่อน กล่าวคือ พรรคการเมืองที่มีนโยบายสนับสนุนการแยกตัวออกเป็นเอกราชได้เสียงข้างมากในรัฐสภา โดยพรรค JuntsxCat ได้ที่นั่ง 34 ที่นั่ง พรรค ERC ได้ที่นั่ง 32 ที่นั่ง และพรรค CUP ได้ที่นั่ง 4 ที่นั่ง รวมได้ที่นั่งทั้งหมด 70 ที่นั่ง จากทั้งหมด 135 ที่นั่ง ซึ่งทางรัฐบาลกลางสเปนได้กำหนดให้มีการประชุมสภาแคว้นกาตาลุญญาในวันที่ 17 มกราคม 2561 ซึ่งต้องติดตามดูกันต่อไปว่าจะมีการจัดตั้งรัฐบาลในลักษณะใด ขณะที่นายคาร์เลส ปุกเดมองต์ หัวหน้าพรรค JuntsxCat ยังลี้ภัยอยู่ในเบลเยียม และนายโอรีโอล กุนเกราส หัวหน้าพรรค ERC ยังถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำสเปน

ภาพที่ 7 ผลการเลือกตั้งแคว้นกาตาลุญญาเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2560

ที่มา : <https://www.barcelonas.com/catalan-political-parties.html>

7. สรุป

อันที่จริง ปรากฏการณ์การแยกตัวของแคว้นกาตาลุญญาไม่ใช่เรื่องใหม่ หากแต่เป็นแนวโน้มของประเทศต่างๆ ทั่วโลกในขณะนี้ที่ต้องการอิสระภาพในการปกครองตนเอง ดังนั้น สิ่งที่ต้องพึงระลึกไว้เสมอคือการแยกตัวจากสเปนของแคว้นกาตาลุญญานั้นเกิดจากปัจจัยทางการเมืองมากกว่าประเด็นทางเศรษฐกิจ หากลองมองย้อนกลับไปเมื่อปี 2554 เหตุการณ์อาหรับสปริงส์ (Arab Spring) ที่เริ่มต้นจากการที่ประชาชนลุกฮือขึ้นต่อต้านรัฐบาลตูนิเซีย และต่อมาได้ลุกลามไปยังประเทศอื่นๆ ในภูมิภาคตะวันออกกลาง เช่น บาห์เรน เยเมน และแอฟริกาเหนือ และจบลงด้วยการขับไล่ประธานาธิบดีฮอสนี มูบารัคในอียิปต์ และการขับไล่ประธานาธิบดีโมอัมมาร์ กัดดาฟีในลิเบีย ต่อมา มีการจัดทำประชามติของสกอตแลนด์ที่ต้องการออกจากสหราชอาณาจักรในเดือนกันยายน 2558 ปรากฏการณ์เหล่านี้ได้สร้างแรงกระเพื่อมทางการเมืองให้กับการลงประชามติครั้งแรกของแคว้นกาตาลุญญาในช่วงปลายปี 2558 อย่างไรก็ดี เนื่องจากลักษณะพื้นฐานของยุโรปในทางประวัติศาสตร์นั้นประกอบด้วยรัฐเล็ก ๆ จำนวนมาก ความสำเร็จของการแยกตัวเป็นอิสระของแคว้นหนึ่ง ๆ สามารถจุดประกายแก่รัฐเล็ก ๆ ในยุโรปได้ นอกจากนี้ เนื่องจากในยุโรปมีประเทศ “ขนาดจิ๋ว” อาทิ โมนาโก ลิกเตนสไตน์ และลักเซมเบิร์ก เป็นต้น ที่สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางประเทศมหาอำนาจทั้งหลาย เป็นตัวอย่างว่าการ “แตกแยก” อาจไม่ใช่ทางออกที่เลวร้ายจนเกินไปนัก หากสิ่งที่ได้มาคือเอกราชและอธิปไตยของตนที่ปรารถนามานาน

ถึงแม้ว่าตอนนี้สถานการณ์ในรัฐเล็ก ๆ และรัฐ “ขนาดจิ๋ว” จะยังสงบ แต่ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ยังคงมีอยู่ รวมถึงบางรัฐมีภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นของตนเอง ดังนั้น การสร้างประเทศ เช่น สเปน หรือการรวมกลุ่มเศรษฐกิจ เช่น สหภาพยุโรป ก็ดี หากไม่มีวิธีจัดการกับความแตกต่างหลากหลายทางโครงสร้างเหล่านี้ เมื่อมีปัจจัยบางอย่าง เช่น วิกฤตเศรษฐกิจหรือการอพยพของผู้ลี้ภัย เป็นต้น มากกระตุ้น ความแตกต่างหลากหลายอาจปะทุเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาได้

Thailand's Key Economic Indicators

ตารางเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (Economic Indicators)

	ปี 2558	ปี 2559	2560						
			Q1	Q2	Q3	ก.ค.60	ส.ค. 60	ก.ย. 60	YTD
ภาวะเศรษฐกิจภายนอก/7									
- ราคาน้ำมันดิบ Dubai (ดอลลาร์สหรัฐฯ/บาร์เรล) /7	51.0	83.0	53.1	49.7	50.3	47.7	50.2	53.1	48.8
- อัตราดอกเบี้ย Federal Fund (%) /7	0.25-0.50	0.50-0.75	0.75-1.00	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25	1.00-1.25
ภาคการคลัง/1									
- รายจ่ายรวม (พันล้านบาท)/1	2,364.4	2,885.6	636.6	651.8	633.1	256.8	165.1	211.3	1,921.4
(%y-o-y) /1	7.4	9.0	-6.4	-3.8	13.3	39.4	4.0	-2.1	0.3
- รายจ่ายงบประมาณ (พันล้านบาท)/1	2,180.3	2,647.4	576.6	624.8	609.1	251.7	158.1	199.2	1,810.4
(%y-o-y) /1	8.4	9.4	-4.6	-2.2	15.3	42.9	5.9	-1.8	2.2
- รายจ่ายประจำ (พันล้านบาท)/1	1,915.0	2,258.4	477.9	541.2	502.8	227.0	126.5	149.2	1,521.9
(%y-o-y) /1	5.2	6.5	-6.1	0.7	17.4	47.5	6.5	-4.0	3.2
- รายจ่ายลงทุน (พันล้านบาท)/1	265.3	389.0	98.8	83.5	106.3	24.7	31.5	50.0	288.6
(%y-o-y) /1	38.8	30.4	3.9	-17.7	6.1	11.2	3.5	5.4	-2.8
- รายจ่ายเหลือปี (พันล้านบาท)/1	184.1	238.2	60.0	27.0	24.0	5.0	7.0	12.0	111.0
(%y-o-y) /1	-3.8	4.1	-20.9	-30.7	-21.2	-37.4	-26.0	-7.3	-23.6
ด้านอุปทาน									
ภาคการเกษตร									
- ดัชนีผลผลิตสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-4.8	-2.3	3.8	18.2	11.9	15.7	14.3	7.0	10.5
- ดัชนีราคาสินค้าเกษตร (%y-o-y) /6	-6.0	3.5	12.2	-1.9	-12.9	-15.7	-16.5	-6.1	-1.5
- รายได้เกษตรกรที่แท้จริง (%y-o-y) /14	-9.7	-0.5	14.8	16.6	-2.0	-2.1	-4.3	0.1	9.7
- การจ้างงานภาคเกษตร (%y-o-y) /3	-3.6	-4.4	-1.8	5.8	-1.7	0.6	-4.9	-0.7	0.6
ภาคอุตสาหกรรม									
- ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม(%y-o-y) /10	0.3	1.6	0.3	-0.1	n.a.	3.4	3.7	n.a.	1.0
- มูลค่าการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-6.3	-2.4	21.4	20.7	18.6	29.3	13.8	13.0	20.2
- ปริมาณการนำเข้าวัตถุดิบในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-8.9	-2.3	17.0	16.8	15.9	27.0	11.4	9.8	16.5
- อัตราการใช้กำลังการผลิต (%) /10	64.7	60.0	62.6	59.1	n.a.	60.0	62.5	n.a.	60.2
- การจ้างงานภาคอุตสาหกรรม (%y-o-y) /3	0.7	-0.9	-3.5	-6.3	-4.0	-6.2	-1.5	-4.4	-4.6
- ดัชนีความเชื่อมั่นภาคอุตสาหกรรม (ระดับ) /9	85.8	90.8	87.0	85.5	85.2	83.9	85.0	86.7	85.6
ภาคบริการ									
- จำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศ (ล้านคน) /11	29.9	32.6	9.2	8.1	8.8	3.1	3.1	2.6	26.1
(%y-o-y) /14	20.4	8.9	1.7	7.6	6.4	4.8	8.7	5.7	5.1
- การจ้างงานภาคบริการ (%y-o-y) /3	2.0	1.6	1.7	0.3	-0.4	0.3	-0.6	-1.0	0.5
ด้านอุปสงค์									
การบริโภคภาคเอกชน									
- ภาษีมูลค่าเพิ่ม ณ ราคาคงที่ (%y-o-y) /1	1.3	1.4	3.4	1.1	5.9	0.9	14.7	2.0	3.4
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภคในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	2.2	2.2	0.3	3.2	5.3	1.6	6.0	8.4	2.9
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์นั่ง (%y-o-y) /14	-19.1	-6.5	38.7	13.9	11.2	10.0	8.5	14.9	19.9
- ปริมาณรถจักรยานยนต์จดทะเบียน (%y-o-y) /13	-0.2	5.5	3.2	8.3	n.a.	8.1	n.a.	n.a.	6.1
- ดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่อเศรษฐกิจโดยรวม (ระดับ) /5	64.7	69.4	64.2	64.4	62.4	62.2	62.4	62.5	62.6
การลงทุนภาคเอกชน									
- ปริมาณการนำเข้าสินค้าทุนในรูปดอลลาร์สหรัฐฯ (%y-o-y) /1	-2.2	-4.0	1.2	9.9	8.2	7.8	5.5	11.4	6.3
- ปริมาณจำหน่ายรถยนต์เชิงพาณิชย์ (%y-o-y) /14	-2.6	-2.0	5.3	2.2	12.8	5.8	5.8	26.6	6.7
- ภาษีจากการทำธุรกรรมอสังหาริมทรัพย์รวม (%y-o-y) /1	8.7	-2.5	-9.7	-9.7	12.3	24.1	2.3	13.3	-2.5
- ยอดขายปูนซีเมนต์ (%y-o-y) /2	-0.4	-1.6	0.5	-1.6	3.5	-0.5	6.1	4.9	0.7

	ปี 2558	ปี 2559	2560						
			Q1	Q2	Q3	ก.ค.60	ส.ค. 60	ก.ย. 60	YTD
การค้าระหว่างประเทศ									
- มูลค่าการส่งออก(พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร	214.4	215.3	56.5	57.1	61.9	18.9	21.2	21.8	153.6
(%y-o-y) /4	-5.8	0.5	4.9	10.9	11.9	10.5	13.2	12.2	8.9
- ราคาสินค้าส่งออก (%y-o-y) /4	-2.3	-0.1	3.8	2.8	3.5	2.5	3.6	4.2	3.3
- ปริมาณการส่งออก (%y-o-y)/14	-3.6	0.6	1.1	8.0	8.2	7.7	9.3	7.7	5.7
- มูลค่าการนำเข้า(พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร	202.8	194.7	52.4	54.2	56.6	19.0	19.1	18.5	144.8
(%y-o-y) /4	-11.0	-3.9	14.8	15.2	13.7	18.5	14.9	9.7	15.4
- ราคาสินค้านำเข้า (%y-o-y) /4	-10.8	-2.7	8.1	4.5	3.8	3.3	3.7	4.5	5.4
- ปริมาณการนำเข้า (%y-o-y)/14	-0.2	-1.4	6.2	10.3	10.1	14.6	10.9	5.0	8.9
- ดุลการค้า (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ);ระบบศุลกากร /4	11.7	20.7	4.1	2.9	5.3	-0.2	2.1	3.4	8.9
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจต่างประเทศ									
- อัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ย (บาท/ดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	34.4	33.1	34.8	34.2	33.3	33.3	33.2	33.4	34.2
- ดุลบัญชีเดินสะพัด (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	32.1	46.4	15.2	7.4	n.a.	2.8	4.7	-	29.9
- ทุนสำรองทางการ (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	156.5	171.9	180.9	185.6	199.3	190.4	196.9	199.3	199.3
- ฐานะซื้อเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าสุทธิ (พินล้านดอลลาร์สหรัฐฯ)/2	11.7	25.8	26.6	31.3	31.2	30.8	30.9	31.2	31.2
เสถียรภาพทางเศรษฐกิจในประเทศ									
- อัตราการว่างงาน (%) /3	0.9	1.0	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2
- ดัชนีราคาผู้ผลิต (%y-o-y) /4	-4.1	-1.4	3.2	0.5	-0.5	-1.3	-0.6	0.5	1.0
- อัตราเงินเฟ้อทั่วไป (%y-o-y) /4	-0.9	0.2	1.3	0.1	0.4	0.2	0.3	0.9	0.6
- อัตราเงินเฟ้อพื้นฐาน (%y-o-y) /4	1.1	0.7	0.7	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
- หนี้สาธารณะต่อ GDP(%) /1	43.9	41.2	42.3	41.8	n.a.	41.8	41.9	-	41.9

1/ข้อมูลจากกระทรวงการคลัง

2/ข้อมูลจากธนาคารแห่งประเทศไทย

3/ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ

4/ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์

5/ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

6/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

7/ข้อมูลจาก Reuters

* ข้อมูลเบื้องต้น

8/ข้อมูลจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

9/ข้อมูลจากสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

10/ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

11/กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

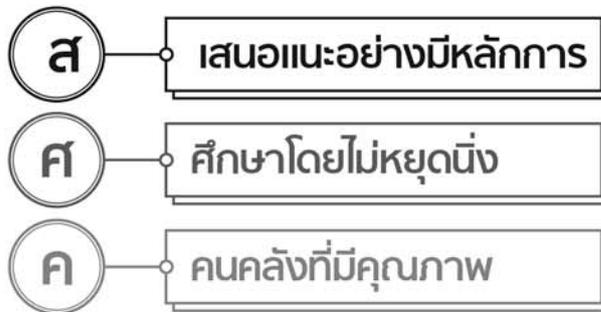
12/กรมจัดเก็บประกอบด้วยกรมสรรพากร กรมสรรพสามิต และกรมศุลกากร

13/ข้อมูลจากกรมการขนส่งทางบก

14/คำนวณโดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

FISCAL POLICY OFFICE

คณะผู้จัดทำ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค

ดร.ศรพล ตูลยะเสถียร : soraphol.macro@gmail.com

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเศรษฐกิจมหภาค

ดร.พิสิทธิ์ พัวพันธ์ : pisitp@mof.go.th

ผู้อำนวยการส่วนแบบจำลองและประมาณการเศรษฐกิจ

วิภารัตน์ บั้นเปี่ยมรัษฎ์ : wiparat@fpo.go.th

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เศรษฐกิจมหภาค

พงศันคร โภชากรณ์ : p_pochakorn@hotmail.com

ผู้อำนวยการส่วนการวิเคราะห์เสถียรภาพเศรษฐกิจ

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกลี : pim.hirankasi@gmail.com

ผู้อำนวยการส่วนวิเทศและสถาบันสัมพันธ์

ดร.นรพัชร อัครวัลลภ : norabajra@mof.go.th

ผู้รับผิดชอบรายภาคเศรษฐกิจ

ภาคการคลัง

คงขวัญ ศีลา : nu_nub@yahoo.com

วรพล คหัทธรา : worpol1@yahoo.com

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

จริยา จิริยะสิน : jariyaj@fpo.go.th

ณัฐธิดา จันภักดี : fongnutdee@hotmail.com

ภาคการค้าระหว่างประเทศ

วรพล คหัทธรา : worpol1@yahoo.com

อรุณรัตน์ นานอก : aobcy2000@hotmail.com

ตลาดน้ำมัน

พนันดร อรุณนิรมาน : panandom.a@gmail.com

เศรษฐกิจต่างประเทศ

ศิริพล ฤทธิประศาสน์ : sirapol@jhu.edu

วณิช บัณฑิตาโสภณ : economicque.mzero@outlook.com

ภาคการเงิน

อริสา แก้วสลัศจรรย์ : arisaka@outlook.co.th

อัตราการแลกเปลี่ยน

อภิญา เจนชัยญารักษ์ : apinya.psed8@gmail.com

ภาคอุตสาหกรรม

รชากานต์ เคนชมพู่ : racha.rachakan@gmail.com

ภาคเกษตรกรรม

ภัทร จารูวัฒนมงคล : pathara.ch@gmail.com

ภาคการท่องเที่ยว

คงขวัญ ศีลา : nu_nub@yahoo.com

สุภาพร เลิศสุวรรณ : supaphornl@fpo.go.th

ภาคการบริโภค การลงทุน และอสังหาริมทรัพย์

ดร.กุสุมา คงฤทธิ์ : kusumakongrith@yahoo.com

ธนิต เกตุปรางค์ : tanit.kgetprank@gmail.com

ด้านเสถียรภาพ

อรุณรัตน์ นานอก : aobcy2000@hotmail.com

เศรษฐกิจรายภูมิภาค

กาญจนา จันทร์ชิต : kulmbe6@yahoo.com

สันหนัฐ เศรษฐศาสตร์ : J.Sanhanat@gmail.com

อรอุมา หนูช่วย : onuma.fpo@gmail.com

สลิล พึ่งวัฒนกุล : salin_sp@hotmail.com

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400

โทรศัพท์ 0-2273-9020 โทรสาร 0-2298-5602

www.fpo.go.th